

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ANA BİLİM DALI**

**İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNDE AİLE İŞLEVSELLİĞİNİN VE
ALGILANAN ÖDEV BAŞARILARININ BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

İlhan Ecem TAPANYİĞİT SOLMAZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2019

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ANA BİLİM DALI**

**İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNDE AİLE İŞLEVSELLİĞİNİN VE
ALGILANAN ÖDEV BAŞARILARININ BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

İlhan Ecem TAPANYİĞİT SOLMAZ

Danışman: Prof. Dr. Ayten İFLAZOĞLU SABAN

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi M. Sencer BULUT ÖZSEZER

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Fazilet KARAKUŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2019

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne;

Bu çalışma, jürimiz tarafından Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Ayten İFLAZOĞLU SABAN
(Danışman)

Üye: Dr. Öğr. Üyesi M. Sencer BULUT ÖZSEZER

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Fazilet KARAKUŞ

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.
.../.../2019

Prof. Dr. Serap ÇABUK
Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ETİK BEYANI

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. / / 2019

İlhan Ecem TAPANYİĞİT SOLMAZ

ÖZET

İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNDE AİLE İŞLEVSELLİĞİNİN VE ALGILANAN ÖDEV BAŞARILARININ BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

İlhan Ecem TAPANYİĞİT SOLMAZ

Yüksek Lisans Tezi, Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim

Danışman: Prof. Dr. Ayten İFLAZOĞLU SABAN

Temmuz 2019, 93 sayfa

Bu araştırmanın amacı, İlkokul 4.sınıf öğrencilerinin aile işlevselliklerinin belirlenmesi ve başta algılanan ödev başarısı olmak üzere çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırma betimsel tarama modelinde bir araştırmadır. Araştırmanın örneklemini 2016-2017 yılında Osmaniye ili merkez ilçesindeki 6 ilkokulda öğrenim gören 1000 4.sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada veriler, Bulut (1990) tarafından Türkçe’ye uyarlanan “Aile Değerlendirme Ölçeği” (ADÖ), Hong ve Milgram (1996, 1998, 2001) tarafından geliştirilen ve İflazoğlu (2005) tarafından uyarlanan “Algılanan Ödev Başarı Ölçeği” ve demografik özellikleri Bacanlı tarafından (1997) geliştirilen ve araştırmacı tarafından düzenlenen “Kişisel Bilgiler Formu” ile toplanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler araştırmanın genel ve alt amaçları doğrultusunda SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı analizi kullanılmıştır.

Araştırma bulguları araştırmaya katılan öğrencilerin gereken ilgiyi gösterme alt boyutunda aile işlevlerini sağlıklı olarak algıladıklarını; problem çözme, iletişim, roller, davranış kontrolü, duygusal tepki verebilme ve genel işlevler boyutlarında sağlıklı olarak algıladıklarını göstermiştir. Algılanan ödev başarı ölçeğinde ise araştırmaya katılan öğrencilerin kendi algıları doğrultusunda belirlenen ödev başarılarının yüksek olduğu görülmüştür. Aile işlevsellik puanları ile algılanan ödev başarı puanları arasında pozitif yönde düşük bir korelasyon olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin cinsiyete göre aile işlevselliği puanları incelendiğinde kız öğrenciler lehine anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Öğrencilerin aile işlevselliği puan

ortalamaları ile toplam çocuk sayısı arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. Bulunan bu anlamlı farkın toplam çocuk sayısının artışı lehine olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin aile işlevselliği puan ortalamaları ile baba eğitim durumu arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Bulunan bu anlamlı farkın iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme boyutlarında ve hiçbir okul mezunu olmayan ya da ilkokul, ortaokul mezunu olan babalar lehine olduğu görülmektedir. Öğrencilerin aile işlevselliği puan ortalamalarının anne eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan inceleme de bulunan anlamlı farkın tüm alt boyutlarda ve hiçbir okul mezunu olmayan ya da ilkokul/ortaokul mezunu olan anneler lehine olduğu görülmüştür. Öğrencilerin aile işlevselliği puanları sosyo-ekonomik düzeylerine göre incelendiğinde problem çözme boyutu dışındaki alt boyutlarda anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Buna göre problem çözme boyutu hariç diğer tüm boyutlarda alt sosyo-ekonomik düzeye sahip olan ailelerde aile işlevselliği daha yüksek görülmüştür.

Öğrencilerin algılanan ödev başarı ölçeği puanlarının cinsiyet değişkeni ile arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan incelemede kızların lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Öğrencilerin kardeş sayıları, anne baba eğitim durumları ve sahip oldukları sosyo-ekonomik düzeyleri ile algılanan ödev başarı ölçeğinden alınan puanlar arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan incelemede ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Araştırma sonuçları öğrencilerin öğretmen ve velileri ile paylaşılabılır. Böylece velilerde aile işlevselliği konusunda farkındalık oluşturulabilir. Aile işlevselliği konusunda çeşitli seminer ve programlar düzenlenebilir.

Anahtar kelimeler: Aile, aile işlevselliği, algılanmış ödev başarısı, ödev.

ABSTRACT**EXAMINATION OF FAMILY FUNCTIONALITY IN PRIMARY SCHOOL
FOURTH GRADE STUDENTS IN TERMS OF PERCEIVED HOMEWORK
ACHIEVEMENT AND SOME VARIABLE****İlhan Ecem TAPANYİĞİT SOLMAZ****Master Thesis, Department of Primary School Teaching****Supervisor: Prof. Dr. Ayten İFLAZOĞLU SABAN****July 2019, 93 pages**

The aim of this study was to determine the family functioning of the 4th grade students in primary school. For this purpose, the relationship between family functionality and gender, total number of children, perceived homework achievement, parents' education status and socio-economic level were investigated. The research was designed in a descriptive survey model. The sample of the study consisted of 1000 4th grade students attending 6 primary schools in the central district of Osmaniye in 2016-2017. The research data was collected with “Family Assessment Device” which adapted by Bulut (1990), “Perceived Homework Achievement Scale” which developed by Hong and Milgram (1996) and adopted by İflazoğlu (2005), “Personal Information Form” which developed by Bacanlı (1997) and organized by the research. In the analysis of data, frequency, percentage, arithmetic mean and standard deviation were given, independent groups t-test, one-way analysis of variance (ANOVA) and pearson moments product correlation coefficient were used .

The findings of the study showed that the students who participated in the study perceived the family functions as unhealthy in the sub-dimension of the required attention. On the other hand, the findings have shown that they perceive healthy in terms of problem solving, communication, roles, behavior control, emotional response and general functions. It was observed that the homework achievement scale scores of the students who participated in the research were higher in the scale of the perceived task. It was determined that there was a positively low correlation between the scores of the family functionality scores and the task achievement scores.

When the family functionality scores of the students were examined by gender, a significant difference was found in favor of female students. There was a significant difference between the average scores of family functionality and total number of children. This significant difference was found to be in favor of the increase in the total number of children. Also, the study showed that there was a significant difference between the students' average family functionality scores and father's educational status. This significant difference was found to be in favor of fathers with no graduation and graduated primary school or secondary school in the aspect of communication, roles, emotional responsiveness, showing required attention. The study in order to determine whether the students' family functionality score averages differed according to their mother's educational status, showed a result in the favor of mothers with no graduation and primary school graduation or secondary school graduation; significantly differs at the all-dimensions. When the family functionality scores of the students were analyzed according to their socio-economic levels, it was determined that there was a significant difference in the sub-dimensions other than the problem-solving dimension. Accordingly, family functionality was found to be higher in families with lower socio-economic status in all dimensions except the problem-solving dimension.

A significant difference was found in favor of girls in the study conducted to determine the relationship between perceived homework achievement scale scores and gender variable. In the other hand, there were any significant relation have been found between the students' number of siblings, their parents' educational status and socio-economic levels and the scores obtained from the homework achievement scale.

Research results can be shared with students' teachers and parents. Thus, parents' awareness of family function may improve. Various seminars and programs can be organized about family functionality.

Keywords: Family, family functionality, homework, perceived homework achievement.

ÖNSÖZ

Ülkemizde aile işlevselliği konusunda yapılmış kapsamlı bir araştırmaya rastlanmamıştır. Aile işlevselliğinin bazı değişkenler açısından derinlemesine incelenmesinin öğretmen ve ailelere çocukları anlamalarında, hayata hazırlamalarında ve onların gelecekte sağlıklı bir birey olmaları konularında yol gösterici olacağı düşünülmüştür. Bu amaçla böyle bir araştırma yapılmasına gereksinim duyulmuştur.

İlköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinde aile işlevselliğinin ve ödev başarı puanları ile bunlar arasındaki ilişkilerin incelendiği bu araştırmanın öğrencilere, ailelere ve öğretmenlerine katkıda bulunmasını dilerim.

Araştırmanın her aşamasında desteğini hissettiren, hoşgörüsü, tecrübesi, engin bilgisi ile bana kılavuzluk eden ve tez danışmanım olduğu için kendimi şanslı hissettiğim Sayın Prof. Dr. Ayten İFLAZOĞLU SABAN'a şükranlarımı sunarım. Bu süreçte fikirlerine önem verdiğim, yardımlarını esirgemeyen sevgili hocalarım Dr. Öğr. Üyesi M. Sencer BULUT ÖZSENER ve Dr. Öğr. Üyesi Fazilet KARAKUŞ'a ayrıca teşekkürlerimi iletmek isterim. Tüm öğrenim hayatım boyunca sabır ve sevgiyle beni destekleyen annem Nuray TAPANYİĞİT ve babam Aydın TAPANYİĞİT'e; tez sürecimde elinden gelen her türlü yardımı bana sunan canım kardeşim, diğer yarım Bucu TAPANYİĞİT'e; hep yanımda olan ve benden hiçbir zaman hiçbir konuda yardımlarını esirgemeyen eşim ve hayat arkadaşım Osman SOLMAZ'a ve annesini hiç üzmeyen minik bebeğim Metehan SOLMAZ'a teşekkürlerimi sunarım.

İlhan Ecem TAPANYİĞİT SOLMAZ

Adana / 2019

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
ÖNSÖZ	viii
KISALTMALAR	xii
TABLolar LİSTESİ	xiii

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem.....	4
1.2. Araştırmanın Amacı.....	9
1.3. Araştırmanın Önemi	9
1.4. Sayıtlar.....	11
1.5. Sınırlılıklar.....	12
1.6. Tanımlar.....	12

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Açıklamalar	13
2.1.1. İşlevsellik Bakımından Aile Türleri	16
2.1.1.1. Sağlıklı-İşlevsel Ailelerin Özellikleri.....	16
2.1.1.2. Sağlıksız-İşlevsel Olmayan Ailelerin Özellikleri.....	18
2.1.1.3. Ödev	20
2.1.1.3.1. Ödev Türleri.....	22
2.1.1.3.2. Ödevin Amacı ve İşlevi	23
2.2. İlgili Araştırmalar	24
2.2.1. Aile İşlevselliği ile ilgili Araştırmalar	25
2.2.1.1. Aile İşlevselliği ile ilgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	25
2.2.2. Ödev ile İlgili Araştırmalar.....	34
2.2.2.1. Ödev ile ilgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	34

2.2.2.2. Ödev ile ilgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	37
--	----

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	41
3.2. Evren ve Örneklem	41
3.3. Veri Toplama Araçları	44
3.3.1. Aile Değerlendirme Ölçeği	44
3.3.2. Algılanan Ödev Başarı Ölçeği	49
3.3.3. Kişisel Bilgi Formu	50
3.4. Verilerin Toplanması	50
3.5. Verilerin Analizi	50

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Aile İşlevselliğine İlişkin Bulgular	52
4.2. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Algılanan Ödev Başarı Puanlarına İlişkin Bulgular	53
4.3. İlkokul 4.sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet, Toplam Çocuk, Anne-Baba Eğitim Durumu ve Sosyo-Ekonomik Düzeyi ile Aile İşlevselliğine İlişkin Bulgular	53
4.4. İlkokul 4.sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet, Toplam Çocuk, Anne-Baba Eğitim Durumu ve Sosyo-Ekonomik Düzeyi ile Algılanan Ödev Başarı Puanlarına İlişkin Bulgular	63
4.5. İlkokul 4.sınıf Öğrencilerinin Aile İşlevselliği Puanları İle Algılanan Ödev Başarı Puanlarına İlişkin Bulgular	66

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

5.1. Öğrencilerin Aile İşlevselliği Puanlarına İlişkin Bulgularla İlgili Tartışma ve Yorum	69
5.2. Algılanan Ödev Başarı Puanlarına İlişkin Bulgularla İlgili Tartışma ve Yorum	69
5.3. Öğrencilerinin Cinsiyet, Toplam Çocuk, Anne-Baba Eğitim Durumu ve Sosyo-	

Ekonomik Düzeyi ile Aile İşlevselliğine İlişkin Bulgularla İlgili Tartışma ve Yorum	69
5.4. Öğrencilerinin Algılanan Ödev Başarı Puanları ile Cinsiyet, Toplam Çocuk, Anne-Baba Eğitim Durumu ve Sosyo-Ekonomik Düzeyine İlişkin Bulgularla İlgili Tartışma ve Yorum	72
5.5. İlkokul 4.sınıf Öğrencilerinde Aile İşlevselliği Puanları İle Algılanan Ödev Başarı Puanlarına İlişkin Bulgular	73

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç	75
6.2. Öneriler	76
6.2.1.Yapılacak Araştırmalar Yönelik Öneriler	76
6.2.2. Uygulamaya Yönelik Öneriler	77
KAYNAKÇA	78
ÖZGEÇMİŞ	93

KISALTMALAR

ADÖ: Aile Değerlendirme Ölçeği

TABLOLAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımları.....	41
Tablo 2. Öğrencilerin Anne-Baba Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları	42
Tablo 3. Öğrencilerin Ailedeki Toplam Çocuk Sayısına Göre Dağılımları.....	42
Tablo 4. Öğrencilerin Ailelerinin Ortalama Aylık Gelirine Göre Dağılımları	43
Tablo 5. Öğrencilerin Ailelerinin Sosyo Ekonomik Düzeye Göre Dağılımları	43
Tablo 6. ADÖ’nde Yer Alan Maddelerin Alt Ölçeklere ve Sağlıklı, Sağlıksız İşlevleri Gösterme Durumuna Göre Dağılımı.....	45
Tablo 7. ADÖ’nün iç tutarlılığına ilişkin Cronbach Alfa katsayıları ve Test-Tekrar Test Korelasyonları	48
Tablo 8. Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Ölçeklerinin İç Tutarlılık Katsayıları	49
Tablo 9. Aile İşlevselliği Puanlarının Aritmetik Ortalama, Standart Sapma Sonuçları.	52
Tablo 10. Algılanan Ödev Başarı Ölçeği Puanları.....	53
Tablo 11. Cinsiyete göre aile işlevselliği puanlarının Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve t Testi Sonuçları.....	54
Tablo 12. Toplam Çocuk Sayısına Göre Aile İşlevselliği Puanlarının Kruskal Wallis Testi Sonucu	55
Tablo 13. Baba Eğitim Durumuna Göre Aile İşlevselliği Puanlarının Kruskal Wallis Test Sonuçları.....	57
Tablo 14. Anne Eğitim Durumuna Göre Aile İşlevselliği Puanlarının Kruskal Wallis Sonuçları.....	60
Tablo 15. Sosyo Ekonomik Duruma Göre Öğrencilerin Aile İşlevselliği Puanlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları	62
Tablo 16. Cinsiyete Göre Algılanan Ödev Başarı Ölçeği Puanlarının Aritmetik Ortalama. Standart Sapma ve t Testi Sonuçları.....	63
Tablo 17. Toplam Çocuk Sayısına Göre Algılanan Ödev Başarı Ölçeği Puanlarının Kruskal Wallis Sonuçları	64
Tablo 18. Baba Eğitim Durumuna Göre Algılanan Ödev Başarı Ölçeği Puanlarının Kruskal Wallis Sonuçları	64
Tablo 19. Anne Eğitim Durumuna Göre Algılanan Ödev Başarı Ölçeği Puanlarının Kruskal Wallis Sonuçları	65
Tablo 20. Sosyo-Ekonomik Duruma Göre Öğrencilerin Algılanan Ödev Başarı Ölçeği	

Puanlarının Kruskal Wallis Testi Sonuçları	65
Tablo 21. Aile İşlevselliği Puanları İle Algılanan Ödev Başarı Puanları arasındaki korelasyon sonuçları (N=1000)	66
Tablo 22. Öğrencilerin Aile İşlevselliği Puanlarının Algılanan Ödev Başarı Düzeylerine Göre Kruskal Wallis Test Sonuçları.....	67

BÖLÜM I

GİRİŞ

İnsanlar bir toplum içinde doğar, büyür ve var olurlar. Toplumların varlıklarının sürekliliği toplumsal kurumlarla ve bu kurumların sağlıklı olması ile ilişkilidir. Bu bağlamda toplumun sürekliliğini sağlamada en önemli ve en küçük kurumsal yapı olarak karşımıza aile çıkmaktadır. Çünkü her bir ailenin durumu, işlevi ve ihtiyaçları farklıdır ve topluma yön verir. Aile, insan yaşamı üzerinde, doğumdan önce başlayan ve ömrünün sonuna dek etkisini sürdüren, fizyolojik olduğu kadar ekonomik ve toplumsal yönleriyle de kişiyi, ruhsal gelişimi ve davranışları açısından biçimlendiren ve yönlendiren birimdir. Aralarında duygusal, tarihsel ve ekonomik bağların bulunduğu toplumumuzun en küçük ve en sosyal kurumudur (Gladding, 2015; Sağlam, 2011, Savi, 2008,).

Aile; evlilik bağı içinde anne-baba, çocuklar, kardeşler ve aralarında akrabalık bulunan kişilerden oluşan toplumun temel yapısıdır. Yörükoğlu (2008, s.125) ailenin görevlerine üç farklı açıdan bakmaktadır;

- Aile öncelikle eşlerin duygusal ve cinsel ihtiyaçlarını karşılayan yasal bir birliktir.
- Aile, ortak amacı, menfaatleri, görüşleri, ilkeleri olan bir insan kümesidir.
- Aile, çocukların ihtiyaçlarının giderildiği bir birlikteliktir.

Aile, bir insanın kişiliğinin oluşumunda önemli bir göreve sahip ilk ve en temel varlıktır. İnsan, hayatına aile ile merhaba der, davranışlarının temelleri atılır ve kişinin değerleri ile zihinsel hudutlar belirlenir (Aktaş, 2013). Ailenin işlevselliği toplumdaki diğer kuruluşların işleyişini de olumlu yönde etkiler çünkü birliktelik içinde bulunduğu ortamdan mutlu bireylerin ruh ve beden sağlığı da olumlu olacaktır (Shahmahmoudi, 2015). Yani aile hem bireyin hem de toplumun işleyişine etki edebilmektedir.

Çocuğun gelişimi ve geleceğinde en önemli görev aileye aittir. Aile için, bireyin dünyaya gelişinden itibaren zor ve karmaşık yaşama adım atacağı ilk kuruluş denilebilir (Yavuzer, 1993).

Bir kişinin büyüme sürecini nasıl geçirdiğinin onun nasıl biri olacağını gösterdiği ve sosyalleşme sürecinde yer aldığı ailenin, gelişimin ilk basamağı olduğu

(Erikson, 1950) bilinmektedir. Aile çocuğun varlığının anlam bulduğu ilk ortamdır. Çocuğun fiziksel, bilişsel, dil ve sosyal-duygusal gelişimi için aile önemli rol oynar (Yavuzer, 1999; Wolfe & Hirsch, 2003).

Yaşamının ilk on yıllı boyunca anne-babalar çocuğun dünyasının en önemli öğeleridir. Anne-baba sevgi ve özenli bir bakımla çocuğa bir güven ortamı oluşturur. Onun sağlıklı büyümesini güvence altına alırlar. Hatta aile çocukların zihinsel sağlığının merkezi olarak kabul edilir. Sorunların tedavisi için aile muazzam etkilere sahiptir (Matejevic, Todorovic & Jovanovic, 2014). Kabiliyetlerinin gelişmesine yardım ederler. Ona özgürce oynayacağı, denemelere girişeceği ve öğreneceği bir çevre sağlarlar. Yol göstererek, kuralları öğretmek davranışlarına yön verirler. Güç durumlarda yanında olur, desteklerler. Doğru ile yanlış ayırt etmeyi öğretirler. (Yörükoğlu, 2008).

Çocuklar pek çok gereksinimini aileden sağlamaktadırlar. Bu gereksinimler genel olarak; bakım, beslenme, sevgi, ilgi, eğitim, kültürel ve sosyal değerlerin kazandırılmasıdır. Aileyi meydana getiren kişiler arasındaki uyum ve sağlıklı ilişkiler, çocuğun gelişiminde ve gelecekte sağlıklı biri olmasında önemlidir. Algılanan düşük aile iletişiminin sağlıksız kilo alımı, madde kullanımı, intihar girişimi, depresyon, vücut memnuniyetsizliği, düşük benlik saygısı gibi birçok olumsuz sonuca neden olduğu belirtilmektedir (Ghanizadeh ve Shams, 2007). David (1978)'e göre yaşama, sevgi ve aitlik hisleri, statü ve benlik saygısı ve kendini gerçekleştirme konusundaki ortak gereksinimleri giderme noktasında ailenin, toplumun temel organı olduğu görüşü yüksek oranda kabul edilmektedir. Özellikle genç yaşlarda aile işlevselliğinin benlik saygısını olumlu yönde teşvik ettiği bilinmektedir (Krug, Wittchen, Lieb, Beesdo-Baum and Knappe, 2016). Aile, çocuğun biyolojik gereksinimlerini karşılar ve aynı anda çocuğun gelişimini toplumu yaşatma ve kültürü sürdürme kapasitesine sahip entegre biri olma yolunda yönlendirir.

Çocuğun gelişiminin ilk yıllarında ailenin katkısı büyük önem taşımaktadır. Bütün bunlardan sonra denilebilir ki çocuğun kişiliğinin ilk oluştuğu, ilk deneyimlerini yaşadığı ve gelişim dönemlerinin büyük bir bölümünün tamamladığı yer ailedir. Aileyi oluşturan anne-babanın; anne-babalık rollerinin dengeli dağılması, ailenin temel gereksinimlerini karşılamaları, gereken yakınlığın kurulması, aile ilişkilerinin sağlam olması, aile üyelerinin karşılıklı anlayışı, güveni, dayanışması ve paylaşımın olduğu işlevsel bir aileyi oluşturmaktadır. Bahçıvan-Saydam ve Gençöz (2005) "İşlevsel aile" yi şu şekilde tanımlamaktadırlar; işlevsel aile ferdin gerek duyduğu, bireysellik ve bağımsızlığı kazanmasına yardımcı olur; aşırı kontrolcü olmayan, esnek bir tutum

içindedir; aile, bireyin sevgi ve destek gereksinimlerine karşılık verebilir. Anne-baba arasındaki ilişki, aile işlevselliği üzerinde etkilidir. Aile içinde değişikliklere adapte olabilmek ve güçlü duygusal bağları korumak aile uyum derecesini yükseltir (Nam, Kim, DeVlyder ve Song, 2016).

Epstein, Bishop ve Levin'e (1978) göre işlevsel aile, problemlerin beraber çözüldüğü, birbirine duygusal bağlarla bağlanan ve özgürlüklerini kısıtlamadan diğer bireylerle ilgilenilen, tüm bireylerin kendilerinden beklenen görevi yerine getirdiği, diğer bireylerin davranışlarının abartmadan kontrol edildiği, şeffaf ve doğrudan iletişim kurulan ailelerdir. Ailede, problemlerin uygun bir biçimde çözülebilmesi, her bireyin rolüne uygun davranabilmesi, üyelerin birbirlerine gereken ilgiyi gösterebilmesi ve etkili iletişim kurabilmesi beklenmektedir (Özyurt,2011).

Aile işlevselliği aile üyeleri arasındaki bağı devam ettirmek ve güçlendirmek, birbirlerinin gelişimlerine yardımcı olmak ve bütün aile üyelerinin sağlığını korumak için temel sorumluluklardan biri şeklinde tanımlanmaktadır. Aile işlevleri bir bütün olarak aile sistemine bağlıdır. Ailenin bir sistem olarak incelenmesi 1940 senelerinde biyolog Ludwig Von Bertalanffy'nin sistem hakkında yaptığı çalışmalara dayanır. Bertalanffy'e göre insan yaşantısında da tıpkı insan organizmasında olduğu gibi birbirinden bağımsız parçalar, devamlı ve karşılıklı olarak birbirleriyle etkileşim içindedirler ve bir bütünü oluştururlar.

Aile işlevselliği aile sisteminin çeşitli boyutlarını kapsamaktadır. Bunlar problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü ve genel işlevler şeklinde sıralanmıştır (Miller, Ryan, Keitner, Bishop ve Epstein, 2000). Bu işlevler ve kapsamı sırasıyla; (1) problem çözme: aile karşılaştığı problemlere karşı uygun çözümler bulabilir; (2) iletişim: aile bireyleri arasındaki iletişim açık ve doğrudandır; (3) roller: belirgin ve kişilerin özelliklerine uygun olup her aile üyesi kendine verilen görevi yerine getirir, aile bu görevlerin yerine getirilme durumunu izler; (4) duygusal tepki verebilme: aile üyeleri her şekilde duygularını ifade edebilir; (5) gereken ilgiyi gösterme: aile üyelerine gösterilen ilgi orta düzeydedir; (6) davranış kontrolü: aile üyelerine yaş ve duruma bağlı davranış kontrolü geliştirilmesidir; (7) genel fonksiyonlar: aile üyeleri birbirlerine hoşgörü ile davranırlar, aile üyeleri birbirlerine güvenirler. Bu fonksiyonlar kapsamında yapılacak incelemelerle aile işlevselliğinin anlaşılabilceği belirtilmektedir (Miller, Ryan, Keitner, Bishop, Epstein, 2000).

Aile işlevselliği eğitim, çocuk gelişimi, psikoloji, sosyoloji, sosyal hizmetler, çocuk ve aile bilimleri, sağlık bilimleri gibi farklı alanlarda çalışan birçok araştırmacının inceleme alanını oluşturan bir olgudur (Nadir, 2010; Kabasakal, 2012; Oğultürk, 2012; Eyüboğlu, 2014; Abaoğlu, 2015). Sağlıklı aile işlevlerine sahip olan ailelerin çocuklarının gelişiminin daha sağlıklı olduğu bilinmektedir. (Tezel ve Ünver, 2005; Gordon, 2000).

1.1. Problem

Aile iki veya daha fazla kişiden oluşan, duygusal bağların bulunduğu, rol, görev ve sorumlulukların paylaşıldığı yerdir. Kişiliğin gelişiminde ve bireylerin davranış örüntülerinin oluşmasında toplumda bilinen ilk ve en önemli etmendir (Arfaie, Mohammadib & Sohrabic, 2013). İlk ilişkileri yaşadığımız yer ailedir. Birey kendini ilk kez anne-babasının gözlerinin aynasında, ailesinde görür. Duygusal yakınlık ailede yaşanır. Duyguların ne olduklarını ve bunları ifade etmeyi ailede öğrenilir (Bradshaw, 1995).

Aile, çocukların ilk toplumsallaşma sürecini oluşturan, içinde yaşanan toplumun kültürünü kuşaktan kuşağa aktaran en önemli kurumlardan biridir. Anne babaların ebeveynlik görevleri arasında çocuğun bakımı, korunması, eğitimi gibi birçok görev yer almaktadır. Catsambis (2001) aile ilgisinin çocukların öğrenme ve anlama başarısında olumlu bir etkisi olduğunu vurgulamaktadır (Moore, 2009). Sağlıklı fonksiyonlarda bulunan ailelerin çocuklarının gelişimlerinin, normal gelişim seyreden çocuklara göre daha hızlı olduğu görülmektedir (Gordon, 2000).

Aile işlevselliği ailenin duygusal bağlılığı ve değişime karşı benzeşme gibi birçok yapıyı içine alan kapsamlı bir ifadedir (Koutra,2014). Aile işlevselliği; destek, sevgi, bakım, güvenlik, ait olma duygusu, açık iletişim, değer, saygı, özgüven gibi aile iyiliğinin önemli yönlerini aile üyelerinin nasıl kazandığını belirler (Vitale, 2016). Lanigan (2009)'a göre ise aile işlevselliği, temel gereksinimleri karşılama, kararlar alma, kuralları koyma, ailenin gelişimi ve bireysel gelişimi teşvik ederken amaçlar ortaya koyma ve başarma gibi durumları açıklar. Ailenin işlevleri incelendiğinde, özelliklerine göre birçok fonksiyon ayrı ayrı ele alınsa da aslında her birinin diğeriyle bağımlı ve birbirlerini tamamlayan özelliklere sahip olduğu görülmüştür (Clark, 2015; Early ve Baltes, 2014).

Aile kişinin çocukluğundan itibaren birbirleriyle ilişkileri ve yetiştiği sosyal

bağlamı, kişiye yaşam deneyimlerini algılamasında ve organize etmesinde, diğer insanların duygu, düşünce ve davranışlarını anlamlandırması konusunda önemli paya sahiptir. Yavuzer'in (1996) ifadesiyle aile ilişkileri, kişinin diğer bireylere, nesnelere kendine ve tüm yaşama olan tutumlarının zeminini oluşturmaktadır. Bu yönüyle değerlendirildiğinde kişinin sorunlarla karşılaşması, sıkıntılar yaşamasından çok daha önemli ve belirleyici olan bu sorunlarla baş edebilecek donanım ya da kişisel kaynaklara sahip olup olmasını etkileyecek aile ilişkilerinin niteliğidir (Batıgün ve Şahin, 2003; Eskin, Ertekin, Hacer ve Dereboy 2008; Evirgen, 2010; Sezer, 2010; Türküm, Kızıltaş, Bıyık ve Yemenici (2005). Çünkü aile işlevindeki rahatsızlık aile üyelerinde endişe ve ilişkisel problemler ile sonuçlanır. (Ghamari and Khoshnam, 2011) Aile işlevindeki bu rahatsızlık aile üyelerinin psikolojik sağlığını tehlikeye atar.

Akademik işlevler açısından ilkökulda, aile ile etkili iletişim okul öncesi, orta ve yükseköğretime göre daha fazla dikkat çekmektedir (Gümüşeli, 2004; Özbaş, 2014; Yavuzer, 2012). Türk Eğitim Sistemi'nde de okul aile ortaklığı kanunlarla güvence altına alınmıştır. 1973'te kabul edilen 1739 Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 14 temel ilkesinden biri eğitim kurumlarının hedeflerinin gerçekleştirilmesine katkı sağlamak için okul ile aile arasında işbirliğinin kurulması gerekliliğini belirtirken, MEB Okul Aile Birliği Yönetmeliği'nin 5. maddesi "Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda, okul ile aile arasındaki bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli ve öğretmenler arasında ortaklığı sağlamak amacıyla okul-aile birlikleri kurulur" ifadesiyle devletin tutumu belirtmekte, 15. Milli Eğitim Şurasında ise "Aile Katılım Programları" ve "Ana Baba Okulları Yaygınlaştırmaları" kararı alınarak hedef kitlenin sadece çocuklar değil ailenin olduğu vurgulanmıştır (MEB, 1996). İlkokulda, ailenin öğrenciyi etkileyebilecek her türlü özelliğinin özenle dikkate alınıp olumluya yönltilmesi; öğrencinin bu öğretim basamağındaki hedeflere ulaşabilmesi ve en üst düzeyde faydalanması için büyük önem taşır (Özbaş, 2014; Delores, 2000).

İlköğretimin hedefi bireyi hayata hazırlamaktır. Bireyin hayata hazırlanması ise ona, içinde yaşadığı doğal ve toplumsal çevre hakkında gereken bilgileri vermek ve bu bilgileri yaşamında kullanmasını sağlayacak transfer yeteneğini kazandırmakla mümkün olacaktır. Ross ve Broh (2000; akt. Moore, 2009) göre aile desteği alan çocuklar akademik anlamda daha başarılı bulunmuş ve bu başarılarının eğitimin ilk kademelerinden üst kademelerine doğru artarak devam ettiği belirlenmiştir. Aile içindeki ilgi, uyum, iletişim ve mutluluk arttıkça çocuğun okul başarısı da artmaktadır (Elmacıoğlu, 1992; Yılmaz, 2001). Yine ilköğretim seviyesinde çocuklarla yapılan bir

araştırmaya göre aile işlevlerinin yerine gelmesi, aile içinde sağlıklı problem çözme, iletişim, rollerin netliği, duygusal tepki verebilme, gereken ilginin gösterilmesi arttıkça çocuğun okul başarısı olumlu yönde etkilemiştir (Küçükkaragöz ve Harmanlı; 2002).

İlkokul, akademik işlevler açısından önemli bir kademedir. Bu nedenle, ilkokul öğrencilerinde aile işlevselliğinin belirlenmesi; aile işlevselliğinin etkisinin ve ilkokulda eğitimden alınan verimin artırılması için büyük önem taşımaktadır. Araştırmalar kendisine rehberlik yapılmayan bir ailede yaşayan veya çeşitli nedenlerle ilgisiz anne babaları olan çocukların yalnızca ev ödevlerinde değil, okulla ilgili tüm çalışmalarında sorunlu oldukları görülmüştür (Küçükahmet, 1987). Bu nedenle aile işlevselliğini etkileyen boyutlar belirlenip bu konuya ilişkin destekleyici çalışmaların yapılması öğrencilerin başarı düzeylerini artırmaya yönelik önemli bir adım olacaktır.

Akademik başarıyı artıran unsurlardan biri de ödevdir. Ödevlerle ilgili araştırmalara bakıldığında ödevlerin öğrencilerin eğitimi için faydalı olduğu belirtilmektedir; ödevlerin akademik başarıya faydasının yanı sıra öğrencilere ders çalışma kabiliyetleri kazandırma, sorumluluk alma becerisini arttırma ve aile okul ilişkisini geliştirme gibi beceriler kazandırdığı ortaya konulmuştur (Cooper, 1994). Okul içi öğretim faaliyetleri kadar okul dışı öğretim faaliyetleri de öğrencilerin öğrenme sürecinde önemlidir. En önemli okul dışı öğretim faaliyetlerinden biri ödevlerdir. Ödevler hem çocuklara bireysel çalışma becerilerini, sorumluluğu kazandırma hem de çocuğun ailesi ile öğrenme temelinde zaman geçirmesini sağlama açısından önemlidir.

Öğrenme sürecinin hedefe ulaşmasında ödevlerin önemli bir rolü vardır. Başka bir deyişle ödev öğrenmede öğrencilere; araştırma yaparak bilimsel düşünmeyi ve bilgi kaynaklarına ulaşmayı öğretmek; neden sonuç ilişkisini kurmayı ve kendilerini yenilemeyi öğretmek; problem çözme kabiliyetlerini kazandırmak için etkili bir yoldur. Ödev ayrıca toplumsal bilinç ile iletişim becerilerini kazandırmak; akıl, bilgi, teknoloji üretebilmeyi sağlar ve girişimci bir kişi olmayı öğretmek bir yöntem olarak da kullanılır (Gür, 2003; Türkoğlu, İflazoğlu ve Karakuş 2007).

İyi bir ev ortamı ve ailenin ilgisinin ödev yapmada ve akademik başarıyı yükseltmede vazgeçilmez bir görevi vardır. Ev ödevinin başarıyı artırdığına ilişkin birçok kanıt bulunmaktadır. İlkokul (Paschal, Weinstein & Walberg, 1984; Wolf, 1979), lise (Foyle 1984; Keith 1982; Keith & Page, 1985), üniversite (Polachek, Kniesner & Harvwood, 1978) öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmalarda ev ödevinin başarıyı geliştirdiğini belirlemişlerdir (Cool, 1991).

Ödev, öğrencilerin başarıma motivasyonlarının uzun vadede gelişiminde etkilidir. Ev ödevleri öğrencilerin zaman ve deneyim ile birlikte çalışma alışkanlıklarını kazanmalarında, zorluklarla ve hatalarla mücadele etmelerinde yardımcı olarak başarmaya olan inançlarının gelişiminde etkili rol oynar (Bempechat, 2004). Ödevler, öğrencilerin okuldaki öğrenme sürecinin devamını ve öğrencilerin öğrenmesine katkı sağlayan en önemli aktivitelerdendir. Ev ödevi öğrencilere kendi kendine disiplin ve sorumluluk gibi kişisel özellikler kazandırır. Ayrıca öğrenci zamanını nasıl kullanacağını planlamayı öğrenir. Ev ödevi öğrencilere kendi yetenekleri ölçüsünde çalışmaları ve kendi ilgilerini fark etmelerinde yardım eder. Ev ödevi okul içinde olduğu kadar okul dışında da yer alan öğrenmeleri kapsar (Kapıkıran ve Kıran, 1999).

Ev ödevleri okul ile ev arasındaki en önemli kesişme noktasıdır. Okul liderlerine, öğretmenlere ve ailelere göre öğrenci başarısının artmasında rol oynayan değerli bir öğretim materyalidir (Falch ve Ronning, 2011). Ailelerin ödev yapma sürecinde önemli rolleri vardır. Pascal, Weinstein, Walberg (1985: 97)'ne göre ev ödevlerinin öğrenci başarısına, ev ödevlerinin etkili hazırlanmasında ailenin, ev ortamının ve çalışma koşullarının de etkisi bulunmaktadır. Murphy ve Decker (1989, s.261) düzenli aile, ev ortamı ve çalışma atmosferi değişkenleri öğrencinin başarısını olumlu yönde etkilediğini belirtmektedir.

Bugün geline ortak nokta; aile katılımı olmadan eğitimin hiçbir alanında başarı sağlanamayacağı, sadece okul-öğrenci işbirliğinin etkisiz ve yararsız olduğu yönündedir. Birey 24 saatinin en çok 6 saatini (1/4 nün) okulda geçirir. İkili öğretim yapan okullarda bu oran 1/8'e kadar düşer. Bunun dışında birey, sosyal ve doğal çevre ile etkileşim halindedir. O halde "eğitim" okula varmadan önce ailede, okul sırasında da, okula paralel olarak, çevrede ayrıca devam etmektedir. İdeal olan okul içi ve okul dışı eğitimin birbiriyle tutarlı olması ve birbirini tamamlamasıdır. Bunun için okul ve yaşam arasında bir birleşme gerekir ve ailelerin okul içi eğitiminden haberdar olmaları önemlidir (Varış, 1985). Velilerin görevi, ev ödevlerini gözlemleyip kontrol ederek aktif olabilir veya sessiz, olumlu bir ortam hazırlayarak daha pasif olabilir. Leone ve Richard'ın çalışmalarında ebeveyn denetiminin başarıda etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aileler çocuklarının ev ödevi yaparak geçirecekleri vakti artırmalıdır (Walberg ve Paschal, 1995). Aile yardımının bireydeki başarıyı artıracığı daha önceleri birçok kavramla da kanıtlanmıştır. Vygotsky yakınsak gelişim alanı kavramından bahsetmektedir (Özden, 2003). Buna göre bireyin kendi kendine yapabileceğinden daha fazlasını aile bireylerinin yardımıyla yapabilecektir. Aile desteği; ekonomik öncelikler

ve kabarık planlar yüzünden sınırlı olabilir ya da uygun olmayabilir. Fakat buna rağmen okul-aile işbirliğini sağlamada önemli bir yoldur.

Eğitim, kişide istendik davranış değişikliği oluşturma süreci olarak kabul edilir (Ertürk, 1994, s.77). Çocuğun eğitiminde; eğitim kurumlarının yanı sıra aile de önemli rol oynadığına göre aile ile eğitim kurumlarının sürekli ortaklaşa hareket etmeleri gerekir. Çocuğun aile içerisinde geçirdiği deneyimler sonucu edindiği bilgi ve beceriler, onun okuldaki başarısını etkiler. Bunun yanı sıra aile özellikleri, aile üyelerinin eğitim seviyesi ve okula karşı duruşu da çocuğun başarısını etkileyen faktörlerden bazılarıdır (Fidan ve Erden, 1986, s.63). Bu yüzden “ öğrenci – okul – ev “ ilişkisinin birbirini tamamlayan bir bütün olduğu söylenebilir. Yapılan literatür taramasında aile işlevselliği çalışmalarının genellikle ergenler (Özatça, 2009; Usluoğlu, 2013; Bulut, 2010) uyum düzeyi düşük çocuklar (Kalyencioğlu, 2007), davranış problemleri olan çocuklar (Kemahlı, 2014; Serficeli, 2015) ve intihara meyilli çocuklar (Meydan, 2010) ile yapıldığı belirlenmiştir. Oysa aile işlevselliği her çocuk için büyük önem taşıyan bir kavramdır. Aile işlevselliğinin özellikle öğrencilerin ilkokuldan başlanarak belirlenmesi öğrencinin öğrenim hayatının tümünü etkileyecektir. Çünkü aile eğitimin başladığı ilk yerdir. Ailedeki sağlıklı işlevler tespit edilip ortadan ne kadar erken kaldırılırsa, öğrenci için o kadar iyi olacaktır (Olson, 1993; Miller, 2000; Schwab, 2002; Börekçi, 2017; Çalışkan, 2017). Aileye verilecek olan düzeltici bir eğitim öğrenci için çok etkili olacaktır. Okul ve yaşam arasındaki kaynaşma ne kadar erken olursa öğrenci sorunlarla baş edebilecek donanım ve kişisel kaynaklara o kadar daha erken sahip olacaktır. Bilinmektedir ki eğitimin hedefi, kişileri yaşadığı toplumun ve toplumun bağlı bulunduğu çağdaş dünyanın uyumlu bir üyesi haline getirerek onları çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle kuşatmaktır. Eğitim toplumsal yaşamın her kademesini önemli düzeyde etkileyen ekonomik ve sosyal yapıda önemli değişimler yaratmaktadır (Öztürk, 2005). İlgili alan yazında ilkokul öğrencilerinin aile işlevselliğini, başta algılanan ödev başarısı olmak üzere çeşitli değişkenler (cinsiyet, toplam çocuk sayısı, anne-baba eğitim durumu ve sosyo-ekonomik seviye) açısından inceleyen bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Belirtilen noktalardan hareketle araştırmada ilkokul 4.sınıf öğrencilerinin aile işlevselliklerinin belirlenmesi ve aile işlevsellik puanlarının algılanan ödev başarısı, cinsiyet, toplam çocuk sayısı, anne-baba eğitim durumu ve sosyo-ekonomik düzey değişkenleri açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda araştırmada;

“İlkokul 4.sınıf öğrencilerinin aile işlevselliği algılanan ödev başarısı, cinsiyet,

toplam çocuk sayısı, anne-baba eğitim durumu ve sosyo-ekonomik düzey gibi değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna yanıt aranmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, İlkokul 4.sınıf öğrencilerin aile işlevselliklerini belirlemek ve başta algılanan ödev başarıları olmak üzere çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. İlkokul 4.sınıf öğrencilerinde aile işlevselliği puanları nasıldır?
2. İlkokul 4.sınıf öğrencilerinde algılanan ödev başarı puanları nasıldır?
3. İlkokul 4.sınıf öğrencilerinin cinsiyet, toplam çocuk sayısı, anne-baba eğitim durumu ve sosyo-ekonomik düzey ile aile işlevselliği puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. İlkokul 4.sınıf öğrencilerinin cinsiyet, toplam çocuk sayısı, anne-baba eğitim durumu ve sosyo-ekonomik düzey ile algılanan ödev başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
5. İlkokul 4.sınıf öğrencilerinin aile işlevselliği puanları ile algılanan ödev başarı puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

İlk ilişkiler ailede başlar ve ömrün sonuna dek etkisini sürdürür. Bu yüzden denilebilir ki anne-baba, çocuğun gelişiminin en önemli ögesidir. Çocuğun gelişiminde çok farklı etkenler rol oynasa da çocuğun kişiliğinin oluşmasında, karakterinin biçimlenmesinde ve davranışlarının üzerinde etkili olan en önemli faktör anne-babalarıdır. Çocuklar özellikle yaşamının ilk yıllarında model olarak anne-babalarının davranışlarını, tutumlarını içselleştirirler. Anne-babanın çocuğa yaklaşım tarzı çocuğun gelişim sürecine olumlu katkı yapabileceği gibi birtakım duygusal ve davranışsal problemlerin ortaya çıkmasına da sebep olabilir.

Çocuklarda görülen davranış problemlerinin büyük bir kısmı aile içinde anne-baba ile olan etkileşimden kaynaklanmaktadır. Bu etkileşimde anne-babalar çocukluk yıllarında kendi anne-babalarıyla olan deneyimleri, çocuk yetiştirmeye ilişkin beklentileri, anne-baba olmaya ilişkin düşünceleri ve çocuğa karşı tutumlarının nasıl olması gerektiğine dair düşünceleri önemli bir yer tutmaktadır. Anne-babalar,

çocukların duygusal ve davranışsal sorunlarının tek sebebi olmasalar da bu sorunların önlenmesi, azaltılması veya daha kötü hale gelmesinde önemli bir paya sahiptirler. (Bernard, Ellis, Terjesen 2006). Çalışmamızın bu konuda da anne babalara yol göstereceği düşünülmektedir.

Çocuğun duygusal, sosyal ve zihinsel pek çok özeliğini model almış olduğu anne-baba davranış ve tutumlarının oluşturduğunu söylenebilir. Çocuk kendini ifade edebilmeyi kendi kendini yöneten bir birey olabilmeyi ailesinden öğrenir (Yavuzer, 2010). Çalışmamız ışığında toplumun en küçük birimi olan aile, yaşam kalitesini etkileyen önemli etkenlerdendir. Ailenin üyesi olan her bireyin çevresel, ruhsal ve bedensel açılardan sağlıklı bir gelişim göstermesi toplumsal refah seviyesinin yükselmesi için çok önemlidir (Demircioğlu, Tezel Şahin ve Gunundi, 2011).

Çocukların dünyayı tanınması ve algılanması yetişkinler ve en başta da ailesi aracılığıyla olmaktadır. Erken çocukluk dönemi, birçok açıdan çocukların geleceğe yönelik etkilerini belirlerken topluma, ekonomiye ve gelişime yönelik atılması gereken ilk adımları içermektedir (AÇEV, 2007). Bu yüzden çocuk gelişimi ve eğitimi için bilgili, deneyimli ve eğitilmiş anne babaların olması çocuğun tüm gelişim alanlarına katkıda bulunacaktır. Ailenin sahip olduğu ve ortaya koyduğu tutum ve davranışlar, özellikle küçük yaşlardaki çocukların gelişimleri üzerinde etkili olmaktadır. Çocuk ve ailesindeki değişiklikler, ilişkinin dinamiğinde ve etkileşiminde farklılıklar yaratmakta çocuk, kendi ile birlikte arkadaşlarını da etkileyerek gelecek nesilleri, dolayısıyla toplumun kalitesini de etkilemektedir (Gülaçtı, 2012).

Aile denildiğinde genellikle bireylerin gelişimini olumlu yönde etkileyen bir yer akla gelmektedir fakat aileler her zaman aile üyeleri üzerinde olumlu etki bulunmayabilirler. Aile sistemine gelecek tahribatı en aza indirmek ve bu olumsuz duyguların anne-baba ve çocuklara etkisini azaltmak için anne-babaların işlevsel olmayan aile işlevlerinin belirlenmesi gerekmektedir. Aile işlevlerindeki sağlıksızlık yalnızca kişinin üyesi olduğu aileye değil aynı zamanda yakın ve uzak mesafeli olarak diğer kişilerle kurulan ilişkilere de etkilemekte ve şiddet, zorbalık, istismar vb. psikososyal/toplumsal problemlerin nedenlerinden biri olarak görülmektedir (Demircioğlu vd. 2011).

Aileyi meydana getiren bireyler arasındaki uyum ve sağlıklı ilişkiler, çocuğun gelişiminde ve gelecekte sağlıklı bir birey olmasında önemlidir. Ailenin etkisi; toplam çocuk sayısı, ebeveyn eğitim durumu, sosyo-ekonomik düzey gibi birçok etmene bağlıdır. Çocuğun yetiştiği aile ortamı, ailenin büyüklüğü, sosyo-ekonomik ve kültürel

seviyesi, aile içindeki ilişkiler onun ilk sosyal tecrübelerini, dolayısıyla, duygusal ve toplumsal gelişimini etkileyecektir (Yavuzer, 1993; Dönmez, 2007).

Okullarda öğrenci başarısı, her zaman eğitimci, aile ve öğrenci ile ilgilidir. Okul içi ve okul dışı öğrenme birbirini tamamlayan iki süreç olarak görülmektedir. Öğrencinin okul içinde edindiği bilgi, beceri ve ödevleri ailesi ile birlikte değerlendirebilmesi çocuk için büyük önem taşımaktadır. Bu yüzden aile işlevselliğini bu boyut açısından da değerlendirmek gerekir. Genellikle öğretimin sınıf dışına taşan bir parçası olan ödev aileden ayrı düşünülemez. Bireyi hayata hazırlamak eğitimin ve öğretimin en önemli amaçlarındandır. Hayati bilgiler de öğrenilen bilgilerin uygulanması ile elde edilir. Programlarda ve yönetmeliklerde ödevler bu amaçla bulunmaktadır. Çocuğun eğitiminde; eğitim kurumlarının yanı sıra aile de önemli rol oynadığına göre aile ile eğitim kurumlarının devamlı iş birliği içinde olması gerekir.

Aile işlevselliği her çocuk için önemli olmasına rağmen yapılan literatür taramasında aile işlevselliği çalışmalarının genellikle sorunlu çocuklar üzerinde ve psikoloji, tıp gibi alanlarda yapıldığı görülmüştür. Eğitim alanında yapılacak olan bu çalışma ile bu eksiğin giderileceği ve ileride eğitim alanında aile işlevselliği hakkında yapılacak çalışmalara da katkı sağlanacağı düşünülmektedir. Yapılacak bu çalışma sonucunda çocuklarla çalışan kurumlar (okullar), meslek elemanları, eğitim politikaları üretenler (MEB ve ilgili genel müdürlükler) ve meslek elemanı yetiştirenler (üniversiteler ve öğretim üyeleri) tarafından değerlendirileceği düşünülmektedir. İlgili bakanlıklar ve sivil toplum kuruluşları tarafından, araştırmadan elde edilen sonuçların değerlendirilerek sağlıklı işlev gösteren aileler için aile işlevselliğinin artırılmasına katkı sağlayabilecek aileleri kapsayan programlar ve bireysel ve toplumsal hizmetlerin sunulabilmesine yönelik çeşitli projeler geliştirilebileceği öngörülmektedir.

Ayrıca yapılacak çalışmanın öğretmenlere aile işlevselliğinin ne olduğu ve çocuklar üzerindeki etkisi hakkında da fikir vereceği düşünülmektedir. Öğretmenlerin, farklı özelliklere ve ekonomik yaşam şartlarına sahip çocukların aile yapılarını anlamaları ve sağlıklı aile işlevselliğine sahip olabilmeleri adına ebeveynleri desteklemeleri, yardımcı olmaları öngörülmektedir.

1.4. Sayıtlar

1. Araştırmaya katılan ilkokul 4. sınıf öğrencileri, ölçme araçlarını yanıtlarken duygu ve düşüncelerini içtenlikle yansıtmışlardır.

2. Öğretmenlerin ölçme araçlarının uygulanması için güvenilir bir ortam oluşturdukları varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırma 2016-2017 yılı Osmaniye ili Merkez ilçesinde ilkokul 4. sınıfa devam eden ve araştırmanın örneklemini oluşturan 1000 öğrenci ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırma, ölçme araçlarından elde edilen verilerle sınırlandırılmıştır.

1.6. Tanımlar

Aile İşlevselliği: Kişilerin her türlü ihtiyaçlarının doğal yaşantı içinde karşılandığı, aile üyeleri ailelerinin bir parçası olmaktan mutlu olan, görev ve sorumluluklarını doğal olarak yerine getiren, aralarında olumlu duygusal bağlar olan ailelere işlevsel aile denilmektedir (Özgüven, 2000).

Ödev: Öğrencilere okulda öğrendikleri bilgi ve becerileri pekiştirmek, inceleme –araştırma, bağımsız çalışma ve iş başarma becerisi kazandırmak amacıyla okul dışında yapılmak üzere öğretmenlerce verilen ve okul programlarının ayrılmaz bir parçası olan aktivitelere ödev denir (Alıcıgüzel, 1998; Binbaşioğlu, 1994; Türkoğlu ve diğerleri, 2007).

Algılanan Ödev Başarısı: Öğrencilerin ödev başarılarını kendi algıları doğrultusunda değerlendirmeleridir.

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Açıklamalar

Toplumun en küçük yapı taşı olan aile ile ilgili literatür incelendiğinde farklı farklı tanımlarına raslanmaktadır. Köknel'e (2010, s.59) göre aile toplumun en küçük birimidir. Özgüven'e (2000) göre sağlıklı ailede, ailedeki düzen ve iletişim biçimi, aile bireylerinin her türlü ihtiyaçlarını doğal yaşantı içinde karşılar ve aile üyeleri ailelerinin bir parçası olmaktan mutlu olurlar. Aile üyeleri arasında olumlu duygusal bağlar vardır, aile bireylerinin arasında karşılıklı destek, uyum ve iletişim vardır.

Tezcan (2000)'a göre ise aile; insan neslinin sürekliliğini sağlayan, karşılıklı ilişkilerin belirli kurallarla belirlendiği, toplumsallaşma sürecinin ilk ortaya çıktığı, toplumda maddi manevi zenginlikleri kuşaktan kuşağa ileten biyolojik, psikolojik, ekonomik, toplumsal, hukuksal yönleri olan bir yapıdır. Nirun (1994) ise aileyi, üyeleri arasındaki etkileşim ve iletişim yönünden sosyal bir grup; sosyal ve ekonomik yönden bir birlik; sosyal yaşamın temel göstergelerinden biri olarak bir örgüt; üyelerinin ihtiyaçlarının karşılanmasında ve yürütülmesinde düzenli kuralları bulunan sosyal bir kurum olarak tanımlar.

Aile, çocuğu hem sosyalleştire hem de davranışlarını şekillendirir. Çocuğun yetiştiği çevre ve aile, çocuğun davranışlarını, iletişim biçimini, tutum ve değerleri öğrendiği ortamdır. Sosyal yapıların en küçüğü olan aile içerisinde, bireylerin bazı görevleri ve sorumlulukları vardır. Görev ve sorumlulukların yaşam boyu devam etmesi gibi bu beklentiler de hayat boyu devam eder (Bulut, 1993).

Ailenin, hem kendi bütünlüğünü koruyabilmesi hem de üyelerinin sağlıklı gelişebilmesi için yerine getirmesi gereken bazı fonksiyonları vardır. Ogburn (1973)'a göre ailenin fonksiyonları ekonomik eksiklikleri karşılamak, statü sağlamak, çocukların eğitimini planlamak, din eğitimi vermek, boş zaman aktivitelerini gerçekleştirmek, aile üyelerinin birbirini koruması ve karşılıklı sevgi ortamı oluşturması olmak üzere yedi grup altında toplanmıştır. (Conger ve Galambos, 1997).

Lewis (2004) ise aile işlevselliğini aile üyeleri arasındaki ilişkiyi devam ettirmek ve güçlendirmek, birbirlerinin gelişimlerine yardımcı olmak ve bütün aile üyelerinin sağlığını korumak için temel sorumluluklardan biri şeklinde tanımlar (Akt: Erbay, 2013). Olson (2000) aile işlevselliğini ailenin bağlılığı ve uyumudur. Aile bağlılığı

Olson'a göre aile üyelerinin birbirlerine olan hislerinin toplamıdır. Aile işlevselliğinin önemli bir boyutunu olan aile uyumunu ise Olson, aile liderliğinde eşitlik, rollerin bölünmesinde ve kuralların oluşumunda eşitlik olarak belirtmiştir. Ayrıca kontrol ve disiplini kapsayan liderlik, görüşme biçimleri, görevlerin eşit dağıtılması ve karşılıklı davranış kuralları aile uyumuna dahildir.

Aile kavramının toplumdaki yeri ve önemini onun üstlenmiş olduğu işlevler belirlemektedir. Aile kurumunun tarih boyunca değişmeyen iki amacı, toplumun biyolojik ve kültürel devamlılığını sağlamaktır. Ayrıca aile işlevselliğinin kültürlere göre farklılık gösterdiği de bilinmektedir (Wang, 2015).

Murdock (1949)'a göre toplumda temel aile biçimi olarak kabul edilen çekirdek ailenin yerine getirdiği ve çekirdek aile dışında bir başka kurumun hepsini birlikte gerçekleştiremeyeceği dört temel görevi aşağıda verilmektedir:

- Cinsel
- Ekonomik
- İnsan soyunun devamı
- Eğitsel

McMaster Aile Fonksiyonları Modeli'nde aile işlevleri 7 ana başlıkta toplanmıştır. Bu işlevler aşağıda verilmektedir (Epstein, Bishop ve Baldwin, 1983):

Problem Çözme, ailenin fonksiyonlarını etkili bir şekilde yerine getirebileceği düzeyde maddi ve manevi problemleri çözebilme kabiliyeti olarak açıklanmıştır. Bir sorunun ortaya çıkışından, çözümlenmesine kadar olan süreci kapsamaktadır.

Bulut (1990) ailede problemin etkili bir şekilde çözümü için yedi aşamanın gerekli olduğunu ifade etmektedir. Bu aşamalar sırasıyla aşağıda verilmektedir:

1. Problemin belirlenmesi,
2. Problem konusunda uygun kişilerle görüşülmesi,
3. Alternatif çözümler geliştirilmesi,
4. Alternatif çözümlerden birinin seçilmesi,
5. Seçilen alternatif için gerekenin yapılması,
6. Yapılanların takip edilmesi,
7. Problem çözme sürecinin değerlendirilmesi.

İletişim, aile üyelerinin bilgi transferi şeklinde belirtilmektedir. Bu boyutta ailenin etkili bir iletişim içinde bulunup bulunmadığı tespit edilmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle kişiler arası sözlü iletişimin içeriğinin belli olup olmadığı; kişilerin söylemek istediklerini doğrudan dile getirip getiremedikleri incelenmektedir.

Roller, ailenin ekonomik ve duygusal ihtiyaçlarını karşılayan davranışlardır. Roller boyutu, görevlerin üyelere açık ve net bir şekilde dağılımını ve doğru bir şekilde gerçekleşip gerçekleşmediğini kapsamaktadır. Başka bir ifadeyle para, ev, giyim, yeme gibi maddi gereksinimlerin giderilmesi de roller boyutuna dahildir.

Duygusal Tepki Verebilme, aile bireylerinin olaylar karşısında en doğru tepkiyi gösteresi demektir. Burada sevgi, mutluluk, neşe gibi olumlu duyguların yanı sıra; kızgınlık, üzüntü, korku gibi acil durumlarda dahildir. Bu fonksiyonları yerine getirebilen bir ailede, aile üyeleri her türlü duygularını sözle veya hareketlerle belirtebilirler.

Gereken İlgiyi Gösterme, aile üyelerinin arasında birbirlerine gösterilen ilgi, bakım ve sevgiyi kapsar. En sağlıklı ailelerde aile üyeleri birbirleriyle orta derecede ilgilenirler. Birbirleriyle az veya çok ilgilenen ailelerin, bu konudaki işlevini yeterince yerine getiremedikleri anlaşılmaktadır. Aşırı ilgilenme, aile üyelerinin birbirlerine çok bağımlı olduğunu, az ilgilenme ise birbirlerine az sevgi ve ilgi göstermeleri anlamına gelir.

Davranış Kontrolü, ailenin, üyelerinin davranışlarına sınır koyma ve aile içinde disiplin sağlama boyutlarını kapsar. Bu alt boyutta psikolojik ve sosyal tehlike karşısındaki davranışlar ele alınır. Ayrıca ailedeki kontrolün esnek, katı, serbest veya düzensiz olup olmadığının belirlenmesini de bu alt ölçek kapsamaktadır. Davranış kontrolünün esnek olması en sağlıklı; karmaşık, belirsiz olması ise en sağlıksız aile işlevi göstergesidir.

Davranış kontrolünde söz konusu olan dört tarz aşağıda sırayla verilmektedir:

1. Katı davranış kontrolünde; kurallar çok dardır ve kolay kolay değişmez
2. Esnek davranış kontrolünde; belirlenen kurallar “akılcı”dır. Duruma göre değişebilir ve bir anlaşma yapılabilir
3. “İstediklerini yapsınlar” tutumunun hakim olduğu davranış kontrolünde; kuralların zayıf olması ve aşırı uçlarda ise hiç olmaması durumu mevcuttur.

4. Karmaşa, kaos içindeki davranış kontrolünde, sürekli değişen kurallar, standartlar tesadüflerden oluşur ve önceden bilinemez. Aile bireylerinin farklı durumlarda geçerli olabilecek kuralları önceden kestirmeleri, beklmeleri sağlanamaz bu yüzden bir anlaşma yapılabilme ihtimali de ortadan kalkar.

Genel İşlevler, altı boyutu da kapsar. Bu boyut, aile içinde etkili bir iletişimin varlığı, aile üyelerinin birbirlerine karşı sorumluluk duyguları, aile içinde yaşanan sevinç ve üzüntünün paylaşılması ve bu konuda aile üyelerinin birbirlerine karşı duyarlı olması gibi durumları belirler.

Güncel aile işlevselliği teorisi ise iki boyuttan oluşmaktadır: yumuşak indeks ve sert indeks. Yumuşak indeks duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü, genel işlevler boyutlarını; sert indeks ise problem çözme, iletişim, roller boyutlarını kapsamaktadır (Wang ve Dai, 2015).

2.1.1. İşlevsellik Bakımından Aile Türleri

Aile işlevselliği, aile üyelerinin birbirleriyle iletişimini, birbirlerine verdikleri tepkileri, kuşaklar ve aile alt sistemleri arasında ki belirgin çizgileri ve değişimlere karşı anlayışlı olmayı kapsar (Walsh, 2012). Aile işlevselliği sağlıklı işlevselliğe sahip olan ve sağlıklı işlevselliğe sahip olmayan aileler olarak (Oliviera, Paverini, Orlandi, Mendiondo 2014), “sağlıklı-işlevsel aile” ve “sağlıksız-işlevsel olmayan aile” olmak üzere ikiye ayrılırlar (Epstein, Myers ve Ilfeld, 1983; Duyan, 2000; Chan, 2002; Schrod, 2005).

2.1.1.1. Sağlıklı-İşlevsel Ailelerin Özellikleri

Sağlıklı işlevselliğe sahip aileler, problemleri birlikte çözerler, duygusal olarak birbirine bağlı olurlar, birbirinin sınırlarına karşı anlayışlı olurlar ve davranışları kişinin sınırlarına girmeden kontrol ederler (Bulut, 1993; Coşkun, 2007).

Sağlıklı bir aile bireylerinin hepsinin tam anlamıyla işlevsel oldukları ve aile üyeleri arasındaki ilişkilerin de sağlıklı olduğu bir ailedir. İnsan olarak tüm aile üyelerinin ellerinde kullanacakları birtakım kuvvetler vardır. Bu kuvvetlerden işbirliği yapmak, bireyselleşmek ve hem toplu, hem de kişisel ihtiyaçları karşılamak için yararlanırlar. İşlevsel bir aile, kişilerin olgun bireyler olarak yetiştiği verimli bir

topraktır (Bradshaw, 1995, s.60). Aile işlevselliğinin yaşam kalitesini artıran kuvvetli bir etkisi vardır (Ali ve Malik, 2015). Kişilerin kimliklerinin sağlıklı gelişiminde ailesinin işlevsel özelliklere sahip olması çok önemlidir (Schwab, Gray-Ice, Prentice 2002).

Sağlıklı aile işlevselliğine sahip ailelerde yetişen kişiler psikolojik olarak, sağlıklı olmayan aile işlevselliğine sahip ailelerde yetişen kişilere göre daha sağlıklıdır (Çalışkan, 2017). Sağlıklı ailede yetişmiş kişiler yine sağlıklı birliktelikler kurarlar ve işlevsel aileler oluştururlar (Bağcı, 2013). Yani aile hem bireyin hem de toplumun işleyişine etki eder. İşlevsel ailelerde üyeler, kendilerinden beklenen görevleri yerine getirirken, işlevsel olmayan ailelerde bireylerin gelişimlerini tamamlayabilmesi için gerekli olan görevler gerçekleşmez (Börekçi, 2017). Aile işlevi ve rolleri toplumdan topluma değişiklik gösterse de bir ailenin yerine getirmesi gereken ortak görevler ve görevlerin yürütülmesi için planlanan stratejiler aynıdır (Meyers, 2002).

Ackerman (1965)'e göre sağlıklı ailelerde çiftlerin evlilikte uyumlu oldukları görülmüştür. Ortak amaçlara ve değerlere sahiptirler. Çatışma meydana geldiğinde her ne kadar sorun çıkarsa da kişiler uygun çözümler aramada ortaklaşa çalışırlar. Ailede suçluluk duyguları yoktur. Bir üyenin üzerine yüklenme davranışlarıyla karşı karşıya kalınmaz. Eşler birbirini olduğu gibi kabul eder, saygı duyar ve değişiklikleri anlayışla karşılar; en önemlisi tüm bu davranışları, ilişkiyi geliştirmek için araç olarak kullanır (Akt. Bulut, 1993). Sağlıklı ailelerde kararlar birlikte alınır. Aile üyeleri birbirleriyle ilgilidirler ve doğrudan iletişim kurabilirler (Zeynab, 2012).

Sağlıklı evliliklerin, etkileşim kalıplarının ve ilişkilerinin karşılıklı olarak doyumlu olması varsayımına dayandığını ifade etmektedir. Yaşa ve evlilik süresine göre çıkan bir takım sorunların sağlıklı ailelerde ortaklaşa bir şekilde olumlu iletişim ile yok edileceği belirtilmektedir (Bulut, 1993). Aile bireyleri arasında uyum, bütünlük, empati ve doyumun tecrübe edilmesi için güçlü iletişim becerilerine sahip olunmalıdır (Olson, McCubbin, Barnes, 1983; Fallon, Krekorian, Shanahan, 1993).

Sağlıklı ailelerde yetişkinler kendi kişiliklerini korurlar. Şefkatli, sempatik, sıcak ve sorumluluk sahibidirler. Kendi bedenlerini beğenirler, şimdiki zamanda ve kendi hislerini yaşarlar. Yaratıcı, üretken, gerçekçidirler ve başarılarından dolayı kendilerinden memnundurlar. Özerk ve olgun kişi, kendisi ve başkaları hakkında gerçekçidir. Hayatlarındaki her şeyin sorumluluğunu üstlenirler. Bu nedenle, kendi problemlerini diğer aile üyelerine sıkıntı vermeden çözerler. Psikolojik olarak sağlıklı

aile üyeleri özerk bir benlik geliştirirler ve ego sınırlarını geliştirme kapasitesine sahiptirler (Nazlı, 2014).

Miller (2000) , işlevsel bir ailede olması gereken özellikleri şöyle ifade etmektedir:

1. İşlevsel ailenin kuralları açık ve belirgindir.
2. Sorunlar kabul edilip çözümlenir.
3. Tüm üyeler kendi algılama, duygu, düşünce, arzu ve hayallerini ifade edebilirler.
4. Tüm ilişkiler bir diyalog bazında ve birbirine eşittir. Herkes kişi olarak eşdeğerdir.
5. Aile üyeleri kendi gereksinimlerini karşılayabilirler.
6. Aile üyeleri farklı olabilirler.
7. Aile rolleri seçilmiş ve esnektir.
8. Atmosfer eğlenceli ve içten geldiği gibidir.
9. Kurallar sorumluluk gerektirir.
10. Başkalarının değerlerini ihlal etmek suçluluk doğurur.
11. Hatalar bağışlanır ve ders alma fırsatı olarak görülür.
12. Aile sistemi bireyler için kurulmuştur.
13. Anne-baba sağlıklı utanma duygularından kopmamışlardır.
14. Aile bir yaşam ve büyüme birimidir.
15. Aile, çeşitli üyelerin duygusal ihtiyaçlarını karşılayan bir topraktır. Bu gereksinimlerin arasında bağımsızlık ile bağımlılık arasındaki denge, sosyal ve cinsel eğitim de bulunmaktadır.
16. Sağlıklı bir ailede anne-baba dahil her üye büyür ve gelişir.
17. Kendine saygı ailede edinilir.
18. Aile sosyalleşme için çok önemli bir birim olup, bir toplumun kalıcı olabilmesi açısından vazgeçilmezdir.

2.1.1.2. Sağlıksız-İşlevsel Olmayan Ailelerin Özellikleri

Fonksiyonlarını sağlıklı bir bütünlük ve birliktelik içinde yerine getiremeyen ailelerdir. İşlevsel olmayan aileler optimal aile işlevselliği fonksiyonları alanlarından bir kaçında işlev gösteremeleriyle ortaya çıkmaktadır (Nazlı, 2014). Her bireyin kendine

özgü yetenekleri, ilgileri, becerileri olduğu ve herkesin farklı kişilik özelliklerinin bulunduğu kabul edilmez. Ailedeki herkes önceden karar verilmiş olan kurallar içinde yetiştirilirler. Anne- baba kendi kişilik özelliklerini çocuğa geçirirken ayrıca kendi istek ve arzuları doğrultusunda çocuğun hayatına da yön verir.

Aile işlevselliğinin belirlenmesi, ailenin problem çözme becerilerini, aile içi iletişimini, aile bireylerinin rollerinin uygunluğunu, aile içinde duygusal tepkilerin verilebilmesini, gereken ilginin aile üyelerine gösterilmesini ve davranış kontrolünün uygulanabilmesini değerlendirme sonucu ortaya çıkar. Fallon ve Bowles (2001) çalışmalarında ergenlerin problemleriyle başa çıkma, benlik saygısı ve kendi problemlerini anlama seviyesindeki yüksekliğin ailenin işlevsel ve organize olması ile ilişkili olduğunu söylemiştir. Ailedeki stres aile ilişkisinin kalitesini azaltır, aile rutinini bozar ve çatışmaları artırır. Stres ile başa çıkabilme bireyin sağlıklı gelişimi için bir fırsattır (Ma, Wong ve Lau, 2009).

İşlevsel olmayan sağlıklı ailelerde aileler düzenli değildir, roller belirsizdir ve sürekli değişiklik gösterir. Bununla birlikte kurallar tutarsız olabilmektedir (Matejevic ve Jovanovic, 2011). Nitekim aile üyelerinin birbirlerine bağlılığı ya çok fazla ya da kopabilecek düzeyde yok denecek kadar azdır (Nazlı, 2014).

Ailenin temelinde anne-babanın kendileriyle ve birbirleriyle olan ilişkileri vardır. Karı-koca ailenin mimarlarıdır. İşlev bozukluğu olan aileler, işlev bozukluğu olan evliliklerin eseridir. İşlev bozukluğu olan evlilikler işlev bozukluğuna sahip bireylerden doğar. İşlev bozukluğu olan evliliklerden işlev bozukluğu olan aileler çıkar (Bradshaw, 1995, s.80-90).

İşlev bozukluğuna sahip ailelerdeki ilk önemli unsur, kuşaklar boyu süregelen bir sürecin parçası olmalarıdır. Yapısal anlamda kendilerine benzeyen kişilerle evlenen işlev bozukluğu olan bireyler, böyle ailelerden gelmişlerdir. Böylece bu döngü kırılmaz. Sağlıksız ailelerin yarattığı sağlıksız bireyler başka sağlıksız bireylerle evlenip yeni sağlıksız aileler kurarlar (Bradshaw, 1995, s.81). Barclay (2013) aile işlevselliği ile bireysel işlevsellik arasında bir bağ olduğunu ve aileyi anlamamanın aslında bireyi anlamamanın özü olduğunu belirtiyor.

İşlevsel olmayan bir aile ortamında çocuğun özgür ve özerk davranma olanağı yoktur. Bu ortam içinde insanlarla, nesnelerle, olaylarla kolay ve sağlıklı ilişki kurup sürdüremez. Duygularını, düşüncelerini anlatamaz, aktaramaz. Kendi başına karar alamazlar (Köknel, 2010, s.63). Aile içinde bireylerin yerine getirmesi beklenen işlevler, aileyi çıkabilecek problemlere karşı bir kalkan gibi korur ve ailenin devamını,

mutluluğunu sağlar. Birtakım içsel ve dışsal sebeplerle ailenin işlevlerini yerine getirememesi, üyelerin birbirlerine yabancılaşmasına ve ailedeki tüm bireylerin adeta kapalı bir kutuya dönüşmesine sebep olabilir. Bu ailelerde üyeler, ihtiyaçlarını karşılayamaz ve doyum sağlayamaz (Akgül, 2013) .

Sağlıksız bir ailede, üyeler kendini düşünür ve karşısındaki duygu, ihtiyaç ve arzularını reddeder ya da saygı duymaz. Ailede iletişim kopukluğu vardır bu sebeple aile üyeleri birbirlerini yanlış anlar ve birbirlerine destek olmazlar. Etkili bir iletişim ile aile bireylerinin birbirlerini daha iyi tanınması, hedeflerin birlikte belirlenmesi, işbirliği yapılması, karar verme becerilerinin artması ve duygu aktarımı yapılması gerekir (Olson ve arkadaşları, 1993).

Sonuç olarak sağlıksız ailenin temelinde birbiri ile geçinemeyen, farklı ego ideallerine sahip, aralarında iyi bir iletişim ve etkileşim kuramamış olan eşlerin bulunmaktadır. Sağlıksız ailede; kişiler arası ilişkilerde negatif ve güvensiz bir yapı, ayrışma ve bireyselleşmede; konformist, iletişimde; bulanık, güç yapısında; dengesiz dağılım ve koalisyon denetimde; katı ya da çok gevşek tutum, ilişkide; katı ya da stereotipik tutum, girişimcilikte; edilgin, gerçeklik duyumunda; kaçma- kaçınma davranışları ve düşlemlerle doyum, sorunlarla ve kayıplarla başa çıkmada; zamansızlık, nedenlerden dolayı başaramama süreçleri hakimdir (Fidaner, 1995, s.15-16).

2.1.1.3. Ödev

Ödev öğretmenlerin okul dışında yapılmak üzere öğrencilere verdikleri, kimi zaman okuma-yazma kimi zaman da çözülmesi gereken bir soru veya izlenmesi gereken bir televizyon programı şeklinde uygulanabilen öğrencinin ailesinin yardımını alarak ya da kendi kendine yaptığı öğrenme aktiviteleridir (Oğuzkan, 1985; Türkoğlu, İflazoğlu ve Karakuş 2005). Eğitimin okul dışındaki en önemli uzantılarından biri, okul yaşantısının ayrılmaz bir parçası olan ev ödevleridir. Milli Eğitim Bakanlığı 2300 sayılı Tebliğler Dergisinde (1989) ödev, öğrencinin ders dışı vakitlerinde yönetmelikte belirtilen hedefler doğrultusunda tek başına veya grup içinde yapacağı çalışmalarla meydana getireceği metin, araç ve benzerleri şeklinde tanımlanmaktadır. Eğitimin okulla kısıtlanamayacağı gerçeği günümüzde tüm dünyada kabul görmektedir.

Yapılan araştırmalarda anne-babaları tarafından yardım gören öğrencilerin ev ödevlerini daha iyi yaptıkları bulunmuştur. Kendisine rehberlik yapılmayan bir ailede bulunan veya çeşitli sebeplerle ilgisiz anne babaları olan çocukların yalnızca ev

ödevlerinde değil, okulla ilgili tüm çalışmalarında başarısız oldukları görülmüştür (Küçükahmet, 1987). Hollingsworth ve Hoover (1999, s. 54), çocukları doğrudan ve dolaylı yollardan eğittikleri için, anne babayı çocuğun evdeki öğretmenleri olarak değerlendirmekte ve okulda öğretmen tarafından kazandırılacak olumlu bir davranışın evde anne-baba tarafından kolaylıkla bozulabileceğini bildirmektedirler.

Toplumun en küçük sosyal birimi olan aile çocuk için büyümenin, değişimin ve gelişmenin merkezidir (Zarnaghash, Zarnaghash & Shahni, 2013). Ayrıca ebeveynler, çocuklara bakım verme ve yaşamsal ihtiyaçlarını karşılama dışında çocuğun okul başarısı gibi yaşamının birçok alanında ve aşamasında etkili olmaktadır (Çiftçi, 2017).

Aile katılımının öğrenci başarısı üzerinde oynadığı rolün bilincinde olan gelişmiş ülkeler, eğitim sistemlerinde aile katılımına daha fazla önem verme yönünde uygulamalar gerçekleştirmektedir. Amerikan Eğitim Sekreterliğinin ilan ettiği kapsamlı eğitim reformunun on bir aşamasından birisinin, öğrenci başarısını yükseltebilmek için ailelerin okula katılımının artırılması olarak belirlendiği söylenmektedir (Silver, 2004, s. 3).

Ev ödevlerinin öğrencinin başarısı üzerinde olumlu etkilerinin yanısıra daha başka faydaları da vardır. Ev ödevinin öğrencilere yaşam boyu sahip oldukları kendi kendine disiplin, bağımsızlık ve sorumluluk gibi kişisel özellikleri öğrettiği belirtilmiştir. Ayrıca öğrenci zamanını nasıl planlayacağını öğrenir. Ev ödevi çocuklara kendi yetenek seviyelerinde çalışmaları ve kendi ilgilerini keşfetmeleri için çocuklara destek olur (Kapıkıran ve Kıran, 1999).

Harniss, Epstein, Bursuck, Nelson ve Jayanthi (2001) ödevin çocukla anne- baba arasında eğitimle ilişkili en fazla gündem oluşturan ve tartışmalara yol açan konulardan biri olduğunu belirtmişlerdir. Folster'a (2000) göre, öğrencilere ödev verilmesinin amaçlarından birisi de ev ile okul arasında bir köprü oluşturmaktır. Böylelikle öğrenilenlerin gerçek hayatla ilişkilendirilmesi daha kolay olacaktır. Öğretmenler, ödevler aracılığı ile öğrencilerini gerçek öğrenme ortamlarına yönlendirebilirler. Öğrenciler de, bilgilerini gerçek ortamlarda öğrenip pekiştirebilirler. Genellikle ödevin sınıf içinde olanları yansıttığı ve öğrencilerin okulda öğrendiklerine yardımcı olduğu belirtilmektedir. Ödev öğrencinin yeni yetenek ve beceriler kazanmalarında etkilidir. Bu yüzden ödevin hedefi, öğrenciye bağımsız bir şekilde çalışma, etkili bir şekilde planlama yapma, grup ödevlerinde organize olma ve kendi kendilerine düşünebilmelerini öğretmektir (Sgouros ve Martin, 2005).

Ödev yapma-yapmama ve akademik başarı arasındaki ilişkinin farklı yönlerden değerlendirmesinin yapıldığı birçok araştırma (Cooper, 1994; Cooper, Lindsay, Nye ve Greathouse, 1998) bulunmaktadır. Araştırmalar sonucunda farklı sınıf seviyesinde ödev yapmanın akademik başarıyı arttırdığı ve ödev başarısının ödev şekline, puanlama sistemine ve ödevin içeriğine göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

2.1.1.3.1. Ödev Türleri

Öğretmenlerin ödevi öğretimsel olarak niteledir. Ödevler alıştırmalar ve bir sonraki derse hazırlık çalışmaları, bireysel gelişimi destekleyen etkinliklerdir. Araştırmalara göre ödevler ya sınıfta öğrenilen konunun tekrarlanmasını sağlamak ya da bir sonraki derse hazırlanmak anlamına gelmektedir. Ödevler aynı zamanda öğrencilerin öğrenmeye katılımına destek olur ve sahip oldukları bilgi ve becerilerini uygulamaya dönük kullanmalarına fırsat tanır (Hizmetçi, 2007).

LaConte (1981) Amerika'daki okullarda yaygın olarak kullanılan üç çeşit ev ödevinden bahsetmektedir. Bunlar: hazırlık, uygulama, ders sonrası araştırma ödevleridir. Bir sonraki dersin konusu hakkında bilgi edinmek amacıyla verilen hazırlık türü ödevlerde, ödevin amacı önemli olduğundan öğrencilere açıklanarak verilmelidir. Ders sonrasındaki araştırma ödevlerinin etkili olabilmesi için bireysel farklılıklar dikkate alınarak verilmesi ve her öğrencinin gelişimine uygun olması gerekir. Dersten önce verilen hazırlık ödevleri, genellikle okuma ödevleri şeklindedir.

Yapılan araştırmalar sonucunda (Cooper, 2001; Coutts, 2004; Zentall ve Goldstain, 1999) genellikle verilen ödev türlerinin %51'inin belirtilmemiş okul çalışmaları, %22'sinin alıştırmalar, %27'sinin de öğrencinin gelişimine katkı sağlayacak üst düzey düşünme becerilerini geliştirici ödevler olduğu belirtilmiştir. Bu bulgulara göre ödevleri üç ana başlık altında toplayabiliriz. Bunlar:

Pratik Alıştırmalar: Öğrencilere edindikleri yeni bilgiyi uygulama, kontrol etme veya yeni kazanılmış bilgileri pekiştirme, tekrar etme fırsatı veren ödevlerdir. Örneğin; matematiksel kural ve tabloları ezberleme, kompozisyon yazma, serbest okuma çalışmaları, İngilizce dersinde öğrenilen kelimelerin tekrarı gibi (Türkoğlu ve diğerleri, 2007, s.63). Sıklıkla kullanılan bu ödev çeşidi yaratıcı olmaktan çok öğrenciye tekrar olanağı sağlayan küçük egzersizlerdir. Bu tür ödevler bireysel farklılıklara göre hazırlanır. Pratik alıştırmaların en önemli faydası öğrencinin yeni öğrendiği bilgileri doğrudan ve kişisel öğrenme stiliyle uygulama fırsatı yaratmasıdır.

Hazırlık Ödevleri: Bu tür ödevler özellikle üst sınıflarda yaygındır. Bu ödevlerin amacı, işlenecek derslere hazırlıklı olmak için yeterli alt yapı oluşturmaktır. Ayrıca araştırma gerektiren bir sonraki günün tartışma ve benzeri konularına bilgi toplamak içinde kullanılır (Doyle ve Barber, 1990).

Geliştirme Ödevleri: Öğrencilerin kendilerini geliştirme ve yaratıcılıklarını kullanıp hayal güçlerini zorlamalarına olanak sağlayan ödevlerdir. “Güneş olmasaydı ne olurdu?” şeklinde sorularla öğrencileri düşünmeye sevk eden ödevlerdir (Türkoğlu ve diğerleri, 2007, s. 63).

2.1.1.3.2. Ödevin Amacı ve İşlevi

Öğretmenlerin öğrencilerin seviyesine ve öğretimin amacına uygun şekilde ödev vermeleri gerekir. Ancak ödev verilen derslere, sınıf ortamına ve amacına göre öğretmenin ödev türleri bakımından tercihleri değişebilir. Eğer etkili ve düzenli kullanılırlar ise ödevler öğrenme-öğretme sürecinde büyük önem taşır (Hizmetçi, 2007)

Öğrencilerin kendi bilgilerini oluşturmaları ve yapılandırmalarında ev ödevlerinin sağladığı bilgi ve beceriler büyük bir şanstır. Öğrencilere kazandırdığı tek başına çalışma ve araştırma gibi becerilerden dolayı ev ödevlerinin yapılandırmacı yaklaşımda önemli bir yer kaplar. Yapılandırmacı yaklaşımda ev ödevlerinde, ön bilgileri harekete geçirmek, etkili iletişim kurma becerilerini geliştirmek ve uygulama, değerlendirme etkinlikleri öne çıkar. Ödevler özellikle öğrenci merkezli çalışmaları temel almalı, öğretmen bir rehber görevinde olmalıdır. Öğrenciye verilecek ödevlerde eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini artırıcı özellikler aranmalı, mümkün olduğunca öğrenciler, araştırmaya yönlendirilmeli ve onların iletişim becerilerinin gelişimi sağlanmalıdır. Öğrenci, ödev yaparken bilgiye araştırarak ulaşmalı, keşfetmeli, yorumlamalı ve zihinde şekillendirmelidir (MEB, 2004).

Araştırmalar göstermektedir ki ödevler öğrencileri aktif öğrenme için yönlendirir, motive eder ve ödev yaparken öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre çalışmalarına izin verir. Ayrıca ödevler, öğrencilerde sorumluluk duygusunu kazandırır, öğrencilere sorumluluk alma ve zamanı etkili kullanma becerisi kazandırır (Akin, 1998; Clark, 1988; Çetinkaya, 1992; Demirel, 1989; Johnson ve Pontius, 1989; Pascal, Weinstein, Walberg, 1984; Yapıcı, 1995). Ödevler bunları gerçekleştirirken, öğrencilerin bir sonraki derse hazırlanmalarında ve öğrenilenleri tekrar etmelerinde önem taşır. Bunun dışında ödevlerin, öğrenci-okul ev arasındaki bağlantının

kurulmasına destek olduğu, öğrenciye kısa sürede dönüt ve düzeltme olanağı sunduğu için üst düzey bilişsel becerileri geliştirmesine fayda sağladığı belirtilir.

Ev ödevi öğrencilere kendi yetenekleri ölçüsünde çalışmaları ve kendi ilgilerini keşfetmeleri için yardım eder. Ev ödevi okul içinde olduğu kadar okul dışında da yer alan öğrenmeleri çocuklara öğretir (Kapıkıran ve Kıran, 1999). Ev ödevleri öğrencilerin derslere karşı olumlu tutum geliştirmelerine, başarılı olmalarına ve sosyalleşmelerine yardımcı olur (Babadoğan, 1990; Bayrakci, 2007). Ödev yapmak öğrencilerin akademik başarılarını arttırır (Akın,1998; Özben, 2006; Kaplan, 2006). Amaçları belirlenmiş, ilkelerine ve tekniğine uygun, öğrencilerin ilgilerini çekecek ödevlerin birçok fayda sağlayacağı kesindir. Binbaşoğlu (1994) ödevinin iki önemli değeri olduğunu belirtmektedir: Okuldaki sınırlı zamanda verilen konuların ev ödevi ile genişletilmesi öğretim yönünden değerini ifade eder. Bir diğer değeri ise eğitim yönündendir ve daha kapsamlıdır. Ödev, öğrencinin kişilik gelişimine yardım ederek, sorumluluk duygusunu kazanmasını sağlar. Öğrenilememiş eksik bilgilerin tamamlanmasına yardımcı olan ödevlerin asıl değeri, öğrenilenlerin uygulamasına olanak sağlamasıdır.

Kullanılacağı amaca göre ev ödevlerinin çeşitli işlevleri ve görevleri vardır. Bunlar: dersin etkisini arttıran didaktik fonksiyonu, haber verme, kontrol etme ve değerlendirme fonksiyonudur. Ayrıca ödevler, materyal toplama, gözlem, bilgi toplama ve bunları karşılaştırma amacıyla da kullanılabilir. Ev ödevleri, ders sonrası konuları pekiştirme, tekrar etme ve uygulama gibi öğrenmeyi tamamlayıcı görevleri yerine getirir (Ergün ve Özdaş, 1997).

Ödevler, okul ile ev arasındaki ilişki açısından büyük öneme sahiptir. Öğretmenler tarafından verilen ödevler ailelere, okulda yürütülen eğitim-öğretim faaliyetleri ve etkinlikler hakkında bilgiler verirken öğretmenlere de öğrencinin ailesi hakkında ipuçları verir. Ancak, öğrencinin seviyesine uygun olmayan ve yeterince açıklanmayan ödevler aile, çocuk ve öğretmen arasında anlaşmazlıkların kaynağı olabilir (LaConte, 1981).

2.2. İlgili Araştırmalar

Yapılan çalışmalar aile işlevselliği ile ilgili olanlar ve ödev ile ilgili olanlar şeklinde iki başlık altında incelenmiştir

2.2.1. Aile İşlevselliği ile ilgili Araştırmalar

Bu bölümde aile işlevselliği ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.2.1.1. Aile İşlevselliği ile ilgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Elmacioğlu (1992)'nin aile içi iletişimin gencin okul başarısına etkilerini incelediği araştırmada 15-18 yaşları arasındaki 1049 gençle çalışmıştır. Veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Sonuçta, gençlerin başarılı olmasındaki en önemli etkenin uyumlu ve huzurlu aile ortamı ve aile ilişkilerinin sağlıklı olması olduğu belirtilmiştir. Başarılı olan gençlerin daha üst kültür ve öğrenim düzeyine sahip anne ve babalarının olduğu, sosyoekonomik yönden mesleklerinin daha iyi ölçülerde olduğu, sağlıklı iletişimin olduğu ailelerde yetişen gençlerin kişiliklerinin daha gelişmiş, sosyal uyum ve okul başarılarının daha iyi olduğu görülmüştür. Sürekli anlaşmazlıkların yaşandığı ailelerde ise gençlerin uyum ve başarılarının daha düşük olduğu çalışmanın sonuçlarıdır.

Kumbasar ve Bulut (1997) tarafından uyum bozukluğu tanısı alan üniversite öğrencilerinin aile işlevlerini değerlendirme biçimlerinin incelendiği araştırmada “uyum bozukluğu” tanısı almış 17–26 yaşları arasında 62 öğrenci çalışmaya alınmıştır. Araştırmada Öğrenci Tanıma Formu ve Aile Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre mediko-sosyal merkezine başvuran öğrencilerin ailelerini işlevlerini yerine getirme bakımından “sağlıksız” olarak değerlendirenlerin çoğunlukta olduğu ve en çok problem çözme boyutunun sağlıksız olarak değerlendirildiği; ayrıca erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre aile işlevlerini daha sağlıksız değerlendirdikleri tespit edilmiştir.

Sümer ve Güngör (1999) ebeveynlerin çocuk yetiştirme stillerinin gencin bağlanma stilleri, benliği ve yakın ilişkilerine etkisini ortalama 20 yaşındaki 279 üniversite öğrencisi üzerinde araştırdıkları, veri toplama aracı olarak ilişki anketi, benlik saygısı ölçeği, benlik belirginliği ölçeği, kaygı ölçeği, sosyoterapi-otonomi ölçeği kullandıkları çalışma sonucunda, yüksek düzeyde ilgi ve kabullenmenin olduğu ailelerden gelen gençlerin; düşük düzeyde kabul, ilgi ve otoritenin olduğu ailelerden gelenlere göre anlamlı derecede güvenli bağlanma gösterdikleri, annenin sevgi ve ilgisinin gencin duygusal hayatına etki ettiği, babanın sevgi ve ilgisinin ise gencin benliği üzerinde etkili olduğu, sosyo-ekonomik düzeyin aile ilgisi ve kabulü ile doğru

orantılı olduğu ifade edilmektedir.

Kabasakal (2001), uyum sorunlu çocukların aile işlevlerini iyileştirmede anne eğitim gruplarının etkisini araştırmıştır. Örneklemi 120 anne oluşturmuştur. 80'i deney grubunda (Uyum sorunlu çocukların anneleri) ve 40'ı kontrol grubunda olan bu annelerden veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen Görüşme Formu ve Aile Değerlendirme Ölçeği ile toplanmıştır. Deney grubunu oluşturan anneler, 8'er kişilik gruplar halinde on oturumdan oluşan bir eğitime alınmıştır. Sonucunda uyum sorunlu çocukların ailelerinin de sağlıklı işlevler gösterdikleri, uyum sorunu olmayanların ise aile işlevlerinin sağlıklı olduğuna ulaşılmıştır. Eğitim sonunda, deney grubunun sağlıklı aile işlevlerinde iyileşmelerin olduğu, ADÖ son test uygulamasından sonra deney grubunun da kontrol grubu boyutlarında sağlıklı aile işlevlerine sahip oldukları belirlenmiştir.

Yılmaz'ın (2001) çocukların anne-babaları ile ilişkilerini incelemiştir. Araştırmaya ilköğretim, lise ve üniversitede okuyan 534 öğrenci ve aileleri katılmıştır. Veriler Çiftler Uyum Ölçeği, Anne-Baba Tutum Ölçeği ve Benlik Algısı Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, eşler arasındaki uyum arttıkça anne babaların çocuklarına gösterdikleri ilginin de arttığı, çocuğun da bu olumlu ilgiyi fark ettiği; annelerin eğitim düzeyi arttıkça ilköğretim düzeyindeki çocuklarının okul başarılarının ve annenin çocuğuyla ilgilenme derecesinin de arttığı belirtilmiştir. İlköğretim öğrencilerinde eşler arasındaki uyum-algılanan kabul/ilgi ilişkisi, üniversite öğrencilerinde ise eşler arasındaki uyum-algılanan kabul/ilgi/özerklik ilişkisinin anlamlı bulunduğu göze çarpmaktadır. Eşler arasındaki uyumun, lise öğrencilerinde davranıştan hoşnut olma ve özdeğer; üniversite öğrencilerinde ise atletik yeterlilik ve anne-baba ilişkilerini yordamada etkili olduğu görülmektedir. Her yaş grubunda, anne-baba kabul/ilgi/özerklik ve kontrol/denetleme boyutlarının benlik algısını anlamlı düzeyde etkilediği görülmektedir.

Topçugil (2002) çocukların aile işlevlerinin ve aile işlevlerinin çocukların psikolojik, sosyal ve fiziksel gelişimlerine üzerine etkiyi incelemiştir. Araştırmaya Ankara Defterdarlığı Gündüz Bakımevine devam eden 3-6 yaş grubundaki toplam 100 çocuk ve aileleri katılmıştır. Veriler, "Gelişim Basamaklarını Değerlendirme Dosyası" ve "Aile Değerlendirme Ölçeği" ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda ailelerin tümünün sağlıklı işlevler gösterdikleri, anne ve babaların aile işlevleri açısından benzer özellikler gösterdikleri, annelerin davranış kontrolü boyutuyla çocukların sosyal-duygusal gelişimlerinin ilişkili olduğu, babanın davranış kontrolü boyutunun ise

çocuğun algılamasını etkilediği, diğer alt boyutlar açısından bir ilişki bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Türküm, Kızıltaş, Bıyık ve Yemenici (2005) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırma öğrencilerinin aile işlevleri algılarının; sorun kaynakları, sorunlara ilişkin davranış biçimleri ve sorunlarını paylaşmayı tercih ettikleri kişiler açısından incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Veriler 1745 öğrenciden, Aile Değerlendirme Ölçeği ve anket formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırma aile işlevlerini sağlıklı algılayan öğrencilerin aile bireyleriyle, karşı cinsten arkadaşlarıyla, flörtleriyle, cinsellikle, öğretimle ve ekonomik sınırlılıklarla ilgili uyum sorunları yaşadıkları belirtilmektedir. Algılanan aile desteği ile algılanan stres düzeyi ve ruhsal problemler arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Ergenlerin ailelerinden ve arkadaşlarından gördükleri destek arttıkça problem çözme becerileri de artar. Algılanan aile desteği arttıkça ergenlerin uyum düzeylerinin yükselir. Algılanan aile desteği ile, depresyon düzeyleri arasında negatif yönlü bir ilişki vardır. Ergenlerin aileleriyle olumlu ilişkilerinin sosyal uyumlarını olumlu etkilediği ve aileye olumlu bakmanın stres azaltıcı ve uyum sağlayıcı etkisi olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmada aile işlevlerini sağlıklı algılayan öğrenciler okul başarısızlığı yaşamakta ve sigara içmek, düzensiz uyumak, yalnızlığı tercih etmek, içki içmek, internete yoğunlaşmak, zamansız ağlamak, televizyon izlemeye yoğunlaşmak, ilaç ve madde kullanmak gibi işlevsel olmayan başa çıkma mekanizmalarını daha fazla kullanmışlardır.

Bahçıvan-Saydam ve Gençöz'ün (2005) aile ilişkileri, ebeveynin çocuk yetiştirme tutumu ve kendilik değerinin gençler tarafından belirtilen davranış problemleri ile olan ilişkisini inceledikleri çalışmaya, yaşları 14-17 arasında değişen 153 lise öğrencisi McMaster Aile Değerlendirme Ölçeği, Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği, Rosenberg Kendilik Değerlendirme Ölçeği, 11-18 yaş grubu çocuklar için Kendini Değerlendirme Ölçeği ve demografik bilgileri içeren anket formunu doldurmuştur. Ailede, genel işlevlerde, duygusal tepki verebilmede ve rol dağılımında problem yaşanması, içe yönelim problemi ve bu kategori altında yer alan, anksiyete/depresyon, sosyal içe dönüklük, somatik sorunlar üzerinde açıklayıcı belirlenmiştir.

Savi (2008) 12-15 yaş arası ilköğretim öğrencilerinin davranış problemleri ile aile işlevleri ve anne-babalarının kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmaya 12-15 yaş arası 389 ergen ile bunların anne ve babaları katılmıştır. Katılımcılara 4-18 Yaş Çocuk ve Gençlerde Davranış Değerlendirme Ölçeği, 11-18 Yaş

Grubu Gençler İçin Kendini Değerlendirme Ölçeği, Aile İşlevlerini Değerlendirme Ölçeği, Eysenck Kişilik Envanteri uygulanmıştır. Araştırma sonucunda ergenlerin ve ebeveynlerinin ergenlerin davranış sorunlarına ilişkin algıları ile aile işlevleri arasında anlamlı bir ilişki olduğubelirtilmiştir. Buna göre, aile işlevlerinden problem çözme işlevi bozuldukça; ergenlerin ve ebeveynlerinin ergenlerde algıladıkları çekingenlik, somatik-şikâyetler, anksiyete-depresyon, sosyal sorunlar, düşünce sorunları dikkat sorunları, yıkıcı davranışlar, agresyon, cinsel problemler, içselleştirilmiş sorunlar, dışsallaştırılmış sorunlar ve toplam davranış sorunları; iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, ilgi gösterme, davranış kontrolü ve genel fonksiyonlar işlevleri bozuldukça ergenlerin ve ebeveynlerinin ergenlerde algıladıkları davranış sorunları artmaktadır.

Sertbaş (2008) ilköğretim çağı çocuklarında sıkça karşılaşılan bazı davranış problemlerinin yaş, cinsiyet, benlik kavramı, anne baba tutumları ve atılmanlık seviyeleri arasında herhangi bir ilişki olup olmadığı araştırmıştır. Veriler 120 öğrenci ve 240 öğrenci velisinden Öğretmen Gözlem Formu, Aile Değerlendirme Ölçeği ve Piers-Harris Çocuklardaki Öz-kavramı Ölçeği ile toplanmıştır. İlköğretim öğrencilerinin davranış problemlerini incelendiği araştırma sonuçlarında öğrencilerin aile işlevlerinin yerine gelmesi, özellikle aile içindeki, sağlıklı etkileşim ve iletişim, görevlerin yerine gelmesi rollerin eşit ve dengeli dağılması ve belirgin olması, duygusal tepkilerin gerektiği ölçüde verilebilmesi, davranış kontrolü ve olumlu disiplin arttıkça davranış problemleri önemli ölçüde azalmıştır.

Biçer'in (2009) parçalanmış ve tam aileye sahip ergenlerin atılmanlık ve sosyal öz-yeterlik düzeylerini bazı demografik değişkenlere göre incelediği çalışmasında veriler Rathus Atılmanlık Envanteri, Sosyal Yetkinlik Beklentisi Ölçeği-Ergen Formu, Sosyo-Ekonomik Düzey Ölçeği ile toplanmıştır. Çalışma sonuçlarında ergenlerin sosyal öz-yeterlik puanlarının aile yapılarına, sosyoekonomik durumlarına, anne ve baba eğitim seviyelerine göre anlamlı şekilde farklılaştığı; cinsiyet, sınıf düzeyi, annenin çalışıp çalışmama durumu ve baba mesleğine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı görülmektedir. Aile yapısı ve diğer değişkenlerin aile yapısı ile sınıf düzeyi ve baba eğitim düzeyi arasındaki durumların sosyal öz-yeterlik puanları üzerindeki etkisinin anlamlı düzeyde olduğu; cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey, anne eğitim düzeyi, annenin çalışıp çalışmama durumu ve baba mesleği gibi değişkenlerin aile yapısı değişkeni ile sosyal öz-yeterlik puanları üzerindeki etkisinin anlamlı düzeyde olmadığı saptanmıştır. Ayrıca ergenlerin atılmanlık ve sosyal özyeterlik puanları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Şimşek (2009), Ankara'nın farklı sosyoekonomik bölgelerinde yaşayan aile bireylerinin aile ilişkilerini algılama durumlarını incelediği çalışmada; ilköğretim birinci sınıfına devam eden çocukların düşük sosyoekonomik düzeyde 65, orta sosyoekonomik düzeyde 130, yüksek sosyo ekonomik düzeyde 63 olmak üzere toplam 263 ebeveynine kişisel bilgi formu ve Aile Değerlendirme Ölçeği'ni yanıtlaması istenerek yürütülmüştür. Çalışmanın sonucunda, iletişim, davranış kontrolü ve genel işlevler ADÖ alt ölçek puanları ailelerin sosyo-ekonomik durumuna göre, yüksek sosyo-ekonomik düzey lehine; duygusal tepki verebilme ADÖ alt ölçek puanları ise orta ve yüksek sosyo-ekonomik düzey lehine anlamlı farklılıklar gösterdiği, ayrıca, anne ve babaların yaş ve eğitim düzeyine bağlı olarak ADÖ alt boyutlarında farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bulut (2010), ergenlerde görülen kuraldışı davranışların, aile işlevselliği, risk faktörleri ve yaşam kalitesi bakımından incelenmesini amaçlayan araştırmasında yaş ortalaması 16,5 olan 695 ergene ulaşmıştır. Bu amaç doğrultusunda, ergenlerin kuraldışı davranışlarını, aile işlevlerini, yaşam kalitesi ve risk faktörlerini değerlendiren ölçümler yapılmıştır. Araştırmanın bulgularına bakıldığında, problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme işlevi ve genel işlevler açısından sağlıklı işlev gösteren aileye sahip ergenlerin, sağlıklı işlev gösterenlere oranla daha fazla kuraldışı davranış sergiledikleri belirtilmiştir.

Evirgen (2010) okul öncesi dönemde bulunan çocukların aile içi ilişkileri nasıl algıladıklarını değerlendirmek ve sosyal yeterlilik düzeyleriyle olan ilişkisini incelemek amacıyla yaptığı araştırmaya, 5 ve 6 yaşını doldurmuş, anaokuluna devam eden 95 çocuk ve anneleri yer almışlardır. Araştırmada çocuklarla öykü tamamlama çalışması gerçekleştirilmiş, öğretmenler Sosyal Yeterlilik İçin Öğretmen Değerlendirme Ölçeği, Çocuk ve Gençler İçin Davranış Değerlendirme Ölçeği Öğretmen Bilgi Formu (TRF/6-18)'nu yanıtlamışlardır. Araştırmaya katılan annelerden ise Aile Değerlendirme Ölçeği Çocuk ve Gençler için Davranış Değerlendirme Ölçeği Aile Değerlendirme Formu (CBCL / 6-18)'nu yanıtlamaları istenmiştir. Araştırma bulgularına göre aile içi ilişkileri olumlu yönde algılayan çocukların okul ortamında sosyal yeterlilik düzeylerinin, olumsuz yönde algılayan çocuklardan daha yüksek olduğu; annelerden alınan bilgiler doğrultusunda “sağlıksız aile içi işleve” sahip ailelerde yetişen çocukların aile içi ilişkilere yönelik olumsuz temsillerde bulunmuş, “sağlıklı aile içi işleve” sahip ailelerin çocuklarının ise olumlu aile içi ilişki temsillerinde bulundukları sonucuna ulaşılmıştır.

Kalyencioğlu ve Kutlu (2010) ergenlerin aile işlevi algılarına göre uyum

düzeylerini belirledikleri araştırmada 275 öğrenci ile çalışmışlardır. Veri toplama aracı olarak Demografik Bilgi Formu, Hacettepe Kişilik Envanteri ve Aile Değerlendirme Ölçeği kullanmışlardır. Çalışmada, ailenin ergenler tarafından sağlıklı olarak algılanmasının uyum düzeyini azalttığı tespit edilmiştir.

Mesutoğlu (2012) lise öğrencilerinde cinsiyet bağlamında benlik kurgusu, aile işlevselliği ve toplam çocuk sayısı arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında 529 öğrenci ile çalışmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Aile Bağlamında Benlik Ölçeği ve Aile Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre kızlarda ve erkeklerde bağımlı-ilişkisel benlik kurgusu ile sağlıklı aile işlevselliği arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Şen ve Gülcan (2012) yaptıkları çalışmaya ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıfta okuyan öğrenciler katılmıştır. Çalışmanın amacı öğrenci velilerinin ev ödevlerine ilişkin görüşlerinin ve varsa önerilerinin betimsel yolla tespit edilmesidir. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre çocuklara ev ödevlerini yaparken çoğunlukla annelerin yardımcı olduğu ve genel olarak velilerin ev ödevlerini destekledikleri görülmüştür. Veliler ev ödevlerinin öğrencilerin mantık yürütme, araştırma inceleme yapma, kendi başına çalışabilme, grup olarak çalışabilme, kitap okuma alışkanlığı kazanma vb. becerilerin geliştirilmesinde katkı sağlaması gerektiğini önerilerde bulunmuşlardır. Veliler çocuklar ev ödevlerini yaparken mutlaka yardım etmelerinin gerektiğini ve aynı zamanda internet kullanımının daha çok hazır ödevleri kopyalamak şekli ile olduğunu ve okullarda daha sağlıklı bir değerlendirmenin yapılması gerektiğini önerilerine eklemiştir.

Erbay (2013) çalışmasında 13-14 yaş grubundaki öğrencilerin aile işlevselliklerinin, matematik başarılarıyla olası ilişkisinin belirlenmesini amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini Türkiye, İstanbul ilinde 7 ve 8.sınıf düzeyindeki (13-14 yaş) 319 öğrenci ve Güney Kore, Seul ilinde 13-14 yaş grubundan 298 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmada veri toplama aracı olarak Matematik Başarı Testi ve Aile Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Öğrencilerin matematikte başarılı olup olmamaları ile aile işlevselliğinin iletişim, roller, duygusal tepki verme, gereken ilgiyi gösterme ve genel işlevler alt boyutları bakımından ailelerini sağlıklı algılayıp algılamamaları arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır..

Çağlayan (2015) çalışmasında yaş ortalamaları 17 olan, 11. sınıfa devam eden 97 ergene Aile Değerlendirme Ölçeği (ADÖ) (Bulut, 1990) uygulanmış ve bu ölçekten alınan veriler doğrultusunda, ADÖ'nün tüm alt boyutlarında ailesini işlevsel algılayan 8

ve yine tüm alt boyutlarında ailesini işlevsel algılamayan 8 olmak üzere 16 ergenin repertuar ağı tekniğinin sağladığı veriler doğrultusunda öz-kimlik grafikleri incelemiştir. Verilerin analizinde, bilgisayar tabanlı analiz programı olan İNGRİD veri analizi programı kullanılmıştır. Araştırma modeli, idiyografik karakterli olması (iç geçerliğin dikkate alınması) nedeniyle nicel vaka analizi olarak belirlenmiştir. Çalışma sonucunda ise ailesini işlevsel algılayan ergenlerin sağlıklı benlik entegrasyonu oluşturduğu görülmüşken, ailesini işlevsel algılamayanlarda ise zayıf benlik entegrasyonuna sahip oldukları belirlenmiştir.

Mete (2015) annelerin algıladıkları stres, sosyal yalıtım ve aile işlevselliği düzeyleri ile çocuk istismarı potansiyelleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Örneklem ise ilk ve ortaokulların 4. ve 5. sınıflarında öğrenim gören 207 öğrenci (112 kız, 95 erkek) ve bu öğrencilerin annelerinden oluşmuştur. Araştırmasında veriler Çocuk İstismarı Potansiyeli Ölçeği (ÇİPE), Aile Çocuk İlişkileri Ölçeği-Anne Formu (AÇİÖ-AF), Algılanan Stres Ölçeği (ASÖ), Aile Ortamı Ölçeği (AOÖ), Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇBASDÖ) ve Çocuk Ebeveyn Kabul Red/Kontrol Ölçeği ile toplanmıştır. Araştırma sonucuna bakıldığında ise algılanan stres ve sosyal yalıtımın çocuk istismar potansiyeli ve annenin çocuğuna yönelik kabul/red algısı üzerinde anlamlı yordayıcı oldukları; aile işlevselliğinin ise önemli bir etkiye sahip olmadığı saptanmıştır.

Çiftçi (2017) aile işlevselliğinin, bilişsel gelişim ve duygusal gelişimin bir işlevi olarak sosyal problem çözme becerileri araştırmayı amaçlamıştır. Araştırmaya 156 çocuk, 139 anne ve 17 baba katılmıştır. Araştırmada ölçme aracı olarak Wally Sosyal Problem Çözme Testi, İşler Bellek Ölçüm Aracı/The Map Task, Deve-Cüce Oyunu, Londra Kulesi Testi, Üç Dağ Deneyi, Beklenmedik Yer Değişikliği Testi ve Beklenmedik Durum/İçerik Testi, Duygusal Bakış Açısı Alma Testi, Bağlanma Stilleri Öykü Tamamlama Testi, Sosyal Referanslama Testi ve Cassidy Kukla Görüşme Formu kullanılmıştır. Sonuç olarak çocukların bilişsel gelişim düzeylerinin ve duygusal gelişim düzeylerinin aile işlevselliğinin, sosyal problem çözme becerileri üzerindeki etkisinde kısmen aracılık rolüne sahip olduğu bilgisine ulaşılmıştır.

Börekçi (2017) okul öncesi çocuklarda dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu belirtilerinin, davranışsal, sosyal problemler, aile işlevselliği ve ebeveyn tutumları ile ilişkilerinin incelemiştir. Araştırılması amaçlanan bilgiler Sosyodemografik Form, DSM-V Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Formu, Conners Ebeveyn Değerlendirme Ölçeği, Aile Değerlendirme Ölçeği ve Ebeveyn Tutumları Ölçeği ile

elde edilmiştir. Araştırmaya toplam 92 ebeveyn ve 14 öğretmen katılmıştır. Araştırma sonucuna bakıldığında dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu belirtileri gösteren çocukların ailelerinde iletişim, duygusal tepki verebilme, davranış kontrolü ve genel işlevler alanlarında sağlıklı işlevsellikleri olduğu görülmüştür.

Çalışkan (2017) üstün yetenekli çocuklara sahip ailelerin aile işlevselliğini araştırmıştır. Araştırma üç aile ile gerçekleştirilmiş ve ölçme aracı olarak görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonucuna bakıldığında ise üstün yetenekli çocuklara sahip ailelerde aile içi bağlılık, aile içi destek, aile içi sınırlar, aile içi ritüeller, aile içi roller ve aile içi iletişim boyutlarında daha güçlü olduğu belirtilmiştir.

Kamışlı (2018) aile işlevselliği ve toplumsal cinsiyet rollerinin evli çiftlerin problem çözme becerilerine etkisini araştırmayı amaçlamıştır. Araştırmaya 125 kişi katılmıştır. Ölçme aracı olarak demografik Bilgi Formu, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği, Aile Değerlendirme Ölçeği ve Problem Çözme Envanteri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda aile işlevselliği alt boyutlarından "roller", "davranış kontrolü" ve "problem çözme" ile toplumsal cinsiyet rolleri alt boyutlarından "eşitlikçi cinsiyet rolü"nün problem çözme becerilerini yordadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Tümer (2018) çocukların yaşam kalitesini aile işlevselliği ve sosyo-demografik değişkenler açısından incelemiştir. Araştırmaya toplam 783 çocuk katılmıştır. Veri toplama araçları olarak Çocuklar İçin Genel Yaşam Kalitesi Ölçeği (Kid-KINDL) ve Çocuklar İçin Aile İlişkileri Ölçeği (ÇAIÖ) uygulanmıştır. Araştırma bulguları incelendiğinde, çocukların yaşam kalitesi düzeyinin destekleyici aile ilişkileri ile pozitif, engelleyici aile ilişkileri ile negatif yönde ilişkili olduğu, ancak cinsiyet, yaş ve kardeş sayısı değişkenlerinin ise çocukların yaşam kalitesi düzeyi ile anlamlı bir ilişki göstermediği belirlenmiştir.

Aile İşlevselliği ile ilgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Devinney (1992)'nin üniversite öğrencilerinin iş yaşamı ve aile planlarıyla, kendi ailelerinin tutumlarını araştırmıştır. Örneklem 73'ü kız ve 65'i erkek olmak üzere 138 üniversite öğrencisi ve ailelerinden oluşmuştur. Çalışmanın sonucunda, ailelerin çocukların tutumlarında önemli etkiye sahip olduğu ortaya konulmaktadır. Özellikle annelerin tutumunun kız çocuklarının aile ve iş yaşam planları ile ilişkili olduğu bulunurken, erkek çocuklarla babaların tutumlarının da ilişkili olduğu belirtilmektedir.

Miller, Ryan, Keitner, Bishop, Epstein (2000) aileler için McMaster Yaklaşımını

inceledikleri çalışmada McMaster yaklaşımının beş ana bölümden oluştuğunu belirtmişlerdir. İlk olarak aile işleyişinde McMaster model tanımlanmış, ikinci olarak değerlendirme araçları özetlenmiş, üçüncü olarak aile terapisi modeli özetlenmiş, dördüncü olarak McMaster Yaklaşımı kullanılarak yapılan araştırmalar gözden geçirilmiş ve son olarak, McMaster Yaklaşımı klinik kullanımları ve avantajları tartışılmıştır. Sonuç olarak Mc Master Yaklaşımının sayısız ortamlarda başarıyla kullanıldığı, ailelerin değerlendirilmesinde ve tedavisinde geçerliliğinin araştırmacılar ve klinisyenler tarafından onaylanmıştır.

Adams (2001) aile işlevselliğinde ebeveyn eğitimi incelediği araştırmasında 35 ebeveyn ile çalışmıştır. Araştırmada ölçme aracı olarak Aile Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada çeşitli alanlarda verilen ebeveyn eğitimlerinin McMaster modeli ile belirlenen sonuçlarını açıklamıştır. Araştırma sonuçlarında ise ebeveyn eğitimi tamamlayan katılımcıların genel aile işlevlerinde iyileşme gösterdikleri belirlenmiştir. Aile ilişkilerinde ise problem çözme, iletişim, duygusal tepki verebilme ve davranış kontrolü gibi alanlarda gelişmeler olduğu belirtilmiştir.

Shek (2001) Hong-Kong'ta yaşayan Çinli aileler arasında aile işlevlerinin, anne ve babadan kaynaklanan nedenlerin incelediği araştırmasında Ebeveynsel ve Annesel Davranış Ölçeği, Ebeveynlik Stili Ölçeği, Anne-Baba-Ergen Anlaşmazlık Ölçeği, Anne-Baba-Çocuk İlişkisel İstek Ölçeği ve İkili Uyum Ölçeği uygulanmış, 378 Çinli ergen ve ailelerinin aile işlevleri ile aile ilişkileri arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda ailedeki tüm üyelerin aile işlevleri algılarının aile içi ilişkilerde anlamlı derecede etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

McCreary ve Dancy (2004) tek ebeveynli ailelerde aile işlevi boyutlarını inceledikleri çalışmada 20 aile üyesi ile çalışmışlardır. Bu nitel çalışma içerik analizi ile aile işleyişinin temel boyutlarını ortaya koymuştur. Analiz sonuçlarına bakıldığında ise etkili aile işlevselliğinin çocuğun duygusal beslenmesini sağlayan ve çocuğa uygun etkinliklerin yapılması sonucu ortaya çıktığı görülmektedir.

Denny, Gavidia-Payne, Francis, Davis ve Jackson (2014) çalışmalarında ekonomik düzeydeki farklılıkları, aile işlevini ve sosyal bağlılık düzeylerini incelemişlerdir. Çalışmanın örneklemini yaşları 7-13 arasında değişiklik gösteren 218 çocuk oluşturmuştur. Ölçme aracı olarak kişisel bilgiler formu, Aile Değerlendirme Ölçeği, UCLA Yalnızlık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında bulgular sosyo-ekonomik düzeyi düşük ve yüksek aileler için hem benzerlikler hem farklılıklar göstermiştir. Her iki grupta da aile işlevselliği ile sosyal bağlılık benzer

seviyeler göstermekte iken aile işlevselliğine sosyal bağlılığın katkısı farklılık göstermiştir.

2.2.2. Ödev ile İlgili Araştırmalar

Bu bölümde ödev ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.2.2.1. Ödev ile ilgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Çetinkaya (1992) çalışmasında Adana ilindeki merkez ortaokullara devam eden üçüncü sınıf öğrencilerinin, öğretmenleri ve öğrenci velilerinin ev ödevleriyle ilgili problemlere ilişkin görüşlerini almayı ve uygulamaya yönelik işlevsel önerilerde bulmayı amaçlamıştır. Sınıf öğretmenlerine, öğrencilere ve velilere anket uygulamıştır. Ankette ev ödevlerinde ipuçlarının kullanılıp kullanılmadığı, bireysel farklılıklar doğrultusunda ödev verilip verilmediği, alıştırmaları tarzında ödevlerin verilip verilmediği, ödevlere harcanan zamanı ne kadar olduğunu, dönüt, düzeltme ve pekiştireçlerin yeterli düzeyde kullanılıp kullanılmadıkları ile ilgili sorular yanıtlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrenci, öğretmen ve velilerin çoğu ev ödevi verildiğini, öğrencilerin ev ödevi türünü seçemediklerini, genelde alıştırma türü ödevler verildiği görülmüştür. Öğrenci, öğretmen ve velilerin çoğu ev ödevlerinin kısmen kontrol edilip dönüt verildiğini, ödevlere ortalama 1-2 saat zaman ayrıldığını açıklamışlardır.

Hong, Milgram ve Perkins (1995) ailelerin çocuklarının ödev stilleriyle ilgili farkındalıklarını ve bu farkındalıkların öğrencilerin başarı ve tutumlarını nasıl etkilediğini araştırmışlardır. Örneklem Koreli 182 Amerikalı 93 beşinci ve altıncı sınıf öğrencisinden oluşmuştur. Bulgulara göre Amerikalı ve Koreli öğrencilerin ödev stilleri arasında farklılıklar belirlenmiştir. Koreli öğrencilerin Amerikalı öğrencilere göre ödevlere karşı daha olumlu tutum geliştirdiği ve Koreli ailelerin Amerikalı ailelere göre çocuklarının ödev tercihleri konusunda daha çok fikir sahibi oldukları bulunmuştur. Her iki kültürde de ödevlere karşı tutum ile aile farkındalığı arasında ilişki, ailenin farkındalığı ile akademik başarı arasındaki ilişkiden daha fazla olduğu görülmüştür.

Gür (2003) çalışmasında, ev ödevi yapma stillerinin başarı ile ilişkisini ve ev ödevi yapma stillerinin yapısını incelemiştir. Örneklem Balıkesir ve ilçelerinde bulunan 4 ilköğretim okulundan, yüz 6. 7. ve 8. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Çalışmada nitel

ve nicel araştırma yöntemleri birlikte uygulanmıştır. Çalışma sonunda kız ve erkek öğrencilerin ödev tercihleri ile akademik başarı ilişkisine bakılmış ve ödev yapma tercihlerinin; akademik başarıyla kuvvetli bir ilişkisinin olduğu belirlenmiştir. Genel olarak, başarıları yüksek olan öğrencilerin tersine, başarıları düşük öğrencilerin, mutlaka motive edilmeleri gerektiği ve bu öğrencilerin düzensiz oldukları bulunmuştur. Aile katılımının akademik başarıyı arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Ödev yapma stillerinden yola çıkarak öğrencilerin tercihlerine göre öğretmenlere ve velilere bazı öneriler sunulmuştur. Ödev stilleri ve farklı ödev çeşitleri arasındaki ilişki araştırmaya değer bir konudur. Aileler çocuklarının ödev stili tercihlerini belirleyerek, onlara ödevlerini kendi tercih ettikleri yolları kullanarak yapmaları için yardıma bulunabilirler. Öğrencinin bireysel tercih profili fark edilebilir ve öğrencinin ödevini yapacağı ortam buna göre düzenlenebilir. Eğer aileler bu çabayı gösterirse ödevler büyük bir olasılıkla daha etkili olacaktır, öğrencilerin ödevlere karşı tutumları daha olumlu olacak ve ödevler konusunda aile içi çekişmeleri ortadan kalkacaktır.

Hizmetçi (2007), ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin ödev stilleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla Adana ili Ceyhan ilçesindeki 15 ilköğretim okulu ve bu okulların beşinci sınıflarına devam eden 719 öğrenci ile çalışma yapmıştır. Çalışmada ayrıca ödev stilleri ile ödevle ilişkin tutum, sosyo-ekonomik düzey ve cinsiyet ilişki incelenmiştir. Araştırma ilişkisel tarama modeline göre desenlenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Hong ve Milgram tarafından geliştirilen Ödev Motivasyonu ve Stilleri Ölçeği ile Sosyo Ekonomik Düzey Belirleme Anketi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre öğrencilerin çoğunun ödev yapma sürecinde öğretmenleri ve aileleri tarafından motive edilmeyi, ödev yaparken bir şeyler atıştırmayı ve ödev yaptıkları ortamda fazla ışığı tercih ettikleri belirlenmiştir. Ayrıca çoğu öğrencinin ödevini görsel olarak almayı ve dokunsal ödev tercih etmesinin yanı sıra ödev yaparken yanlarında otorite figürünün olmasını, yapılandırılmış ödev ve akranlarıyla çalışmayı tercih ettikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin ödev stilleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki; motivasyon, atıştırma, görsel ve yapılandırma alt faktörleri açısından anlamlı bulunmuştur.

İflazoğlu ve Hong (2011), Türkiye'deki öğrencilerin ödev motivasyonu ve tercihlerini sınıf, cinsiyet ve sosyo-ekonomik düzey değişkenleri açısından incelemişlerdir. Araştırma ilişkisel tarama modeline göre desenlenmiştir. Araştırma grubunu 5-8. sınıf seviyesinde 1776 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Hong ve Milgram tarafından geliştirilen Ödev Motivasyonu ve Stilleri

Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda sınıf derecesi arttıkça öğrencilerin ödevlerini iyi yapmak için daha az motive olduğu ve alt sınıflardaki öğrencilerin daha üst sınıflardaki öğrencilere göre dokunsal ödevleri tercih ettikleri belirlenmiştir. Cinsiyet ile ödev motivasyonu ve tercihi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yalnızca erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre ödev yaparken yanlarında otorite figürünü tercih ettikleri bulgusuna rastlanmıştır. Düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip öğrencilerin pozitif ödev tutumuna sahip oldukları, kendi kendilerine motive oldukları ve ödev yaparken otorite figürünü tercih ettikleri belirlenmiştir.

İflazoğlu ve Hong (2012), Türkiye'deki öğrencilerin ödev motivasyonu ve tercihleri ile algılanan ödev başarı ve tutumlarını cinsiyet ve sosyo-ekonomik düzey değişkenleri açısından ilişkisel tarama modeline göre incelemişlerdir. Araştırma grubunu 5-8. sınıf seviyesinde 1776 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Hong ve Milgram tarafından geliştirilen Ödev Motivasyonu ve Stilleri Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda içsel motivasyon, düzen, ses, yalnız-akranla birlikte alt boyutları ile algılanan ödev başarı ve ödevle ilişkin tutum arasında güçlü ve tutarlı bir ilişki bulunmuştur. Bununla birlikte yer, dokunsal, atıştırma, aile ve öğretmen kaynaklı motivasyon alt boyutları ile ödevle ilişkin tutum arasında bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca araştırmalarında cinsiyet ve sosyo-ekonomik düzeyin algılanmış başarıdan çok ödevle ilişkin tutumun üzerinde etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Özer ve Öcal (2013), sınıf öğretmenlerinin ev ödevlerine yönelik uygulamalarının ve görüşlerinin değerlendirildiği çalışmalarında öğretmenlerin 23 ödevlerin olumlu etkilerine olumsuz etkilerinden daha çok inandıklarını ve ödevleri, en çok okulda verilen bilgileri, becerileri pekiştirmesini sağladığı için yararlı gördüklerini ortaya koymuşlardır.

Deveci ve Önder (2014), fen ve teknoloji derslerinde verilen ödevlere ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmalarında uygulamaya katılan öğretmenlerin araştırma, deney veya gözlem yapma, yazı yazma, test soruları çözme, okuma, sunum yapma türlerinde ödevler verdiği ortaya konmuştur. Ayrıca bu çalışmada, öğretmenlerin görüşlerinden anlaşıldığı üzere öğrencilerin; deney yapma, oyun türü ödevler, günlük hayatla ve doğa olayları ile ilgili ilgi çekici ödevler, araştırmalar, gözlem gibi ödev türlerini istedikleri belirlenmiştir.

İflazoğlu ve Arslanhan (2015), ilköğretim 5.sınıf öğrencilerinin öğrenme stilleri ile ödev stilleri arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında, ödev stilleri ile ödevle ilişkin tutum arasında olumlu tutuma sahip öğrencilerin lehine anlamlı bir ilişki

bulunduğunu saptamışlar ve elde ettikleri bu bulgunun, ödevlere ilişkin tutum puanlarının öğretmenlerin verdiği ödevin öğrencilerin ödev stilline uygunluğuna göre değişiklik gösterdiğini belirtmişlerdir. Bu durumdan hareketle, öğretmenlerin öğrencilere verdikleri ev ödevlerini öğrencilerin ödev stillerine uygun bir şekilde düzenlemeleriyle, öğrencilerin ödevle yönelik olumlu tutumlar geliştirilmesinin sağlanabileceğini belirtmişlerdir.

Oluşum (2016)'un 4. sınıf Türkçe dersinde verilen ev ödevlerinin incelediği araştırmasına 121 öğretmen katılmıştır. Araştırma verileri anket ve görüşme yoluyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda, okuduğunu anlama alanı ile ilgili ödevlerin daha çok verildiği, konuşma ve sunma alanında verilen ödevlerin çok az olduğu görülmüştür.

Bora (2018) çevrimiçi ödev uygulamalarının ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına ve ödevle ilişkin tutumlarına etkisini incelediği araştırmasında "Akademik Başarı Testi" ve "Ödev Tutum Ölçeği" kullanmıştır. Araştırmaya 48 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda, bulut teknolojileri kullanılarak oluşturulan dijital ödevlerin uygulandığı deney grubu ve geleneksel kâğıt kalem ödevlerinin uygulandığı kontrol grubunun son test akademik başarı testi puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

2.2.2.2. Ödev ile ilgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Hong, Milgram ve Perkins (1995) ailelerin çocuklarının ödev stilleriyle ilgili farkındalıklarını ve bu farkındalıkların öğrencilerin başarı ve tutumlarını nasıl etkilediğini araştırmışlardır. Örneklemi Koreli 182 Amerikalı 93 beşinci ve altıncı sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Bulgulara göre Amerikalı ve Koreli öğrencilerin ödev stilleri arasında farklılıklar saptanmıştır. Koreli öğrencilerin Amerikalı öğrencilere göre ödevlere karşı daha olumlu tutum geliştirdiği ve Koreli ailelerin Amerikalı ailelere göre çocuklarının ödev tercihleri konusunda daha çok fikir sahibi oldukları tespit edilmiştir. Her iki kültürde de ödevlere karşı tutum ile aile farkındalığı arasında ilişki, ailenin farkındalığı ile akademik başarı arasındaki ilişkiden daha fazla bulunmuştur.

Hong ve Milgram (1999) öğrencilerin gerçek ödev stilleri ile tercih ettikleri ödev stilleri arasındaki ilişkiyi, kültür ve cinsiyet değişkenleri incelemişlerdir. Araştırmada ödev stilleri ile algılanmış ödev başarısı arasındaki ilişki de incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini Amerika'dan 134 erkek 138 kız öğrenci olmak üzere toplam 272 yedinci sınıf öğrencisi ile Kore'den 115 erkek ve 104 kız öğrenci olmak üzere

toplam 219 yedinci sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada Ödev Stilleri Ölçeği veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin çoğunun gerçek ödev stilleri ile tercih ettikleri ödev stillerinin farklı olduğu saptanmıştır. Ayrıca iki kültür arasında ses, ışık, motivasyon, düzen ve otorite figürü kategorilerinde farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Amerikalı öğrencilerin Koreli öğrencilere göre daha yüksek ödev başarı puanlarına sahip oldukları belirtilmiştir.

Cooper, (2000) öğrencilerin ev ödevi yapmalarında ailelerin etkilerini araştırmayı amaçlamıştır. Örneklem 709 aileden ile oluşmuştur. Yapılan görüşmelerde veri toplama aracı olarak öğrenci özellikleri, ailelerin özellikleri, aile stili, ödev katılım gibi başlıklar altında sorulan sorularla anket kullanılmıştır. Ankette faktör analizi sonucu üç boyut ortaya çıkmıştır. Bunlar: özerklik desteği, doğrudan katılım ve dikkat dağıtıcıların ortadan kaldırılmasıdır. Araştırma sonucunda yüksek sınıf seviyesindeki öğrencilerin ödev yaparken özerkliği tercih ettiği belirtilmiştir. Ayrıca ilkökul öğrencilerinin yalnız yapmaları gereken ödevlere ailelerin yardımı %75, ödevin daha hızlı bitmesi için ettikleri yardım %63 ve ödevi daha da zorlaştırmak için edilen yardım %77 düzeyinde tespit edilmiştir.

Hong ve Lee (2000) Çinli öğrencilerin ödev stilleri ve ödev yapma ortamlarını araştırmayı amaçlamışlardır. Öğrencilerin algıları doğrultusundaki ödev başarıları ve tutumları ödev stillerine göre değerlendirilmiştir. Çalışmada ayrıca, cinsiyet ve ödev stilleri arasındaki ilişki de incelenmiştir. Çalışmanın örneklemi 329 5. sınıf ve 244 7. sınıf Çinli öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada ödev stilleri ile öğrencilerin başarı düzeyleri arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Araştırma sonucunda yüksek ödev başarı düzeyine sahip öğrencilerin düşük ödev başarı düzeyine sahip öğrencilere göre aileleri ve öğretmenleri tarafından daha çok motive edilmeyi tercih ettikleri belirlenmiştir. Ödevlere ilişkin olumlu tutum geliştiren öğrencilerin diğer öğrencilere göre tek başına çalışmayı daha çok tercih ettikleri belirlenmiştir. Yüksek başarı puanı alan öğrencilerin düşük başarı puanları alanlara göre fazla ışıklı ortamı daha çok tercih ettikleri ortaya çıkmıştır.

Hong (2001) ödev stilleri, ödev ortamı ve akademik başarıyı araştırmayı amaçlamıştır. Bu çalışmayı 272 yedinci sınıf öğrencisi (134 erkek ve 138 kız) ile Amerika'da yürütmüştür. Araştırmada ilk olarak öğrencilerin yılsonu akademik başarıları üç grup altında (alt, orta ve üst), ikinci olarak ödev başarıları üç grup altında (alt, orta ve üst) ve son olarak algıları doğrultusunda belirlenen ödev başarıları üç grup

altında (alt, orta ve üst) incelenmiştir. Ayrıca öğrencilerin gerçek ödev stilleri ile tercih ettikleri ödev stilleri bu üç başarı grubu incelenmiştir. Araştırma sonucunda yüksek başarısı düzeyine sahip öğrencilerin genellikle kendisi, ailesi ve öğretmenleri tarafından daha çok motive edildiği, ödevlerini yaparken fazla ışığı ve tek başına çalışmayı tercih ettikleri tespit edilmiştir. Bununla beraber hem tercih edilen hem de gerçek ödev stilleri açısından yüksek ödev başarı düzeyine sahip öğrencilerin düşük ödev başarı düzeyine sahip öğrencilere göre daha çok aileleri tarafından motive edilmeyi tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Barnes (2001) 4. sınıf öğrencilerinin verilen ödevlere harcadıkları zaman, ödev tipleri, ödev ortamı, ödevi tamamlama süreci, bireysel farklılıklar, ödev politikaları ve rehberliği, öğrenci, veli ve öğretmenlerin ödevlere ilişkin tutumlarını yedi günlük bir süreçte araştırmıştır. Örneklem 13 İngilizce sınıfından 321 öğrenci ve velilerinden oluşmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; birçok öğretmen ve velinin öğrencilerin ödev yapmak için zaman ayırdığı ama ödevleri tamamlamadıkları konusunda hemfikir oldukları saptanmıştır. Öğretmenlerin ödev konularını verirken bireysel farklılıkları dikkate almadıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin %70'i ödev verirken öğrencilere rehberlik ettiklerini ailelerin %90'ı ise öğrencilere ödev yaparken yardımcı olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmen, öğrenci ve velilerin ödevlere ilişkin tutumları incelendiğinde öğrenci ve velilere göre öğretmenlerin ödevlere ilişkin daha olumlu tutum geliştirdikleri, öğrencilerin de ailelere göre daha olumlu tutum içinde oldukları belirtilmektedir. Ayrıca kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha olumlu tutum geliştirdikleri araştırma bulgularıyla belirlenmiştir.

Hong, Milgram ve Rowell (2004) öğrenen merkezli ödev yaklaşımı programını teorik olarak araştırmış ve birkaç araştırmanın sonuçlarını karşılaştırarak uygulamaya yönelik öneriler sunmuşlardır. Çalışmada ödev motivasyonu ve tercihleri ile ilgili teorik bilgilerde bulunmaktadır. Ayrıca ödev motivasyonu ve tercihleri ile ilgili bir model geliştirilmiş ve velilerin ödev motivasyonu ve tercihleri ile ilgili eğitilmesini temel alan model ile ilgili önerilerde bulunulmuştur. Ödevin bir eğitim aracı olarak gelişmesini sağlamak amacıyla katılım programlarının düzenlenmesinin ve öğrenci, veli, öğretmen ve diğer eğitimciler arasında yakın bir ilişkinin gerekliliğinin altı çizilmiştir.

Gu (2015), İsveç'teki ilköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin ödevlere yönelik algıları ve becerileri ile ilgili yaptığı araştırmasında araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunun çeşitli stratejiler kullanarak, farklı şekillerde ve özelliklerde ödevlendirmelerde bulundukları sonucuna ulaşarak araştırmaya katılan öğretmenlerin

öğrencilere verilen ev ödevlerinin zorluk düzeyleri ve miktarı konusunda dikkat edilmesi konusunda görüş bildirdiklerini belirtmiştir.

Araştırmaların Değerlendirilmesi

Aile işlevselliği, bireylerin ruhsal gelişiminde önemli role sahiptir bu nedenle birçok araştırmacı tarafından ele alınmıştır. Yapılan çalışmalara genel olarak bakıldığında aile işlevselliğini eğitim açısından derinlemesine işleyen herhangi bir araştırma olmadığı görülmüştür. Aile işlevselliği araştırmaları genellikle ergenler, sorunlu çocuklar üzerine yoğunlaşmıştır. Yapılan çalışmaların genellikle 11-18 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçlarından bazılarından bahsedecek olursak; aile işlevleri algılarının aile içi ilişkilerde etkili olduğu, sağlıklı işleve sahip ailelerin çocuklarının olumsuz temsillerde bulundukları, erkek çocukların kızlardan daha sağlıklı işlev gösterdikleri gibi sonuçlara ulaşabiliriz.

Ödev ile ilgili çalışmalara genel olarak bakıldığında çalışmaların 5. Ve 8. Sınıf arasında yapıldığı, sonuçlarına bakıldığında ise ödev ve ailenin kopmaz bir bağ içerisinde olduğu görülmüştür. Fakat aile işlevselliği boyutları içerisinde ödev konusunu değerlendiren herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu durum, araştırmanın özgünlüğü açısından önemli bir husus olarak değerlendirilebilir.

Literatür incelendiğinde aile işlevselliği ve ödev konularını bir arada işleyen bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu sonuç araştırmamızın önemini bir kez daha göstermektedir. Aile işlevselliği ile ilgili yapılan araştırmalar genellikle ergenler, sorunlu öğrenciler üzerinde yapılmış olmakla beraber eğitim alanında tek bir araştırmada (Aile İşlevselliğinin Matematik Başarısıyla İlişkisi) kullanılmıştır. Literatürde ödev ile ilgili birçok araştırma bulunmaktadır fakat aile işlevselliği konusuyla birlikte daha önce ele alınmamıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin analizi ve verilerin yorumlanması ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma betimsel tarama modelinde bir araştırmadır. Betimsel tarama niteliğindeki çalışmalar verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlarlar. Eğitim alanındaki araştırmalarda, betimsel tarama modeli sıklıkla kullanılmaktadır. Çünkü, araştırmacılar bireylerin, grupların ya da fiziksel ortamların özelliklerini (yetenekler, tercihler, davranışlar vb.) var olduğu şekli ile herhangi bir müdahaleye yer vermeden özetlemek istediklerinde en uygun araştırma modellerinden biridir (Büyüköztürk, Kılıç, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Osmaniye ili merkezinde bulunan 62 ilkokul ve bu okulların dördüncü sınıflarında öğrenimlerine devam eden öğrenciler oluşturmuştur. Örneklemi ise basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile belirlenen 6 okul ve bu okullardaki 4. sınıflarda öğrenimlerine devam eden 1000 öğrenci oluşturmuştur. Her bir örnekleme eşit seçilme olasılığı vererek seçilen birimlerin örnekleme alındığı yönteme basit seçkisiz örnekleme yöntemi adı verilir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2014).

Tablo 1.

Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyet	F	%
Kız	532	53.2
Erkek	468	46.8
Toplam	1000	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi örnekleme alınan öğrencilerin 532’si (%53.2) kız, 468’i (%46.8) erkektir.

Örneklemi oluşturan öğrencilerin anne-baba eğitim durumlarına göre dağılımları

Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2.

Öğrencilerin Anne-Baba Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları

Gruplar	Anne Eğitim Durumu		Baba Eğitim Durumu	
	F	%	F	%
Hiçbir Okul Mezunu Değil	69	6.9	33	3.3
İlkokul/Ortaokul Mezunu	303	30.3	251	25.1
Lise Mezunu	368	36.8	351	35.1
Üniversite Mezunu	240	24	333	33.3
Yüksek Lisans/Doktora Mezunu	20	2	32	2.03.2

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin anne 368 (%36.8) ve babalarının 351 (%35.1) lise mezunu oldukları görülmektedir. Öğrenci babalarının 333’ünün (%33.3), annelerinin 240’ının (%24) üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Baba (32) ve annelerinin (20) düşük bir kısmının yüksek lisans/doktora mezunu oldukları görülmektedir.

Örnekleme oluşturan öğrencilerin ailedeki toplam çocuk sayısına göre dağılımları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3.

Öğrencilerin Ailedeki Toplam Çocuk Sayısına Göre Dağılımları

Toplam Çocuk Sayısı	F	%
1	8	0.8
2	59	5.9
3	392	39.2
4	365	36.5
5	132	13.2
6	44	4.4

Tablo 3’e bakıldığında ailelerin genellikle 3 (%39.2) ve 4 (%36.5) çocukları olduğu görülmektedir.

Örnekleme oluşturan öğrencilerin ailelerinin ortalama aylık gelirine göre dağılımları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4.

Öğrencilerin Ailelerinin Ortalama Aylık Gelirine Göre Dağılımları

Ailenin Ortalama Aylık Geliri	F	%
Belirtmeyen	59	5.9
1000 TL den az	113	11.3
1001- 3000 TL	378	37.8
3001-5000 TL	229	22.9
5001-7000 TL	106	10.6
7001-10000 TL	64	6.4
10001TL ve üstü	51	5.1

Tablo 4 incelendiğinde örnekleme oluşturan ailelerin 378’i (%37.8) 1001-3000 TL aylık gelire sahipken 229’u (%22.9) 3001-5000 TL gelire sahiptir. Ailelerin büyük çoğunluğu 1001 TL ve üstü gelire sahiptir denilebilir.

Örnekleme oluşturan öğrencilerin ailelerinin sosyo ekonomik düzeye göre dağılımları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5.

Öğrencilerin Ailelerinin Sosyo Ekonomik Düzeye Göre Dağılımları

Sosyo-Ekonomik Düzey	f	%
Alt	125	12.5
Orta	725	72.5
Üst	150	15.0
Toplam	1000	100

Tablo 5’te araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin çoğunluğunun orta sosyo-ekonomik düzey de (%72.5) oldukları görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğrencilerin aile işlevsellikleri Bulut (1990) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Aile Değerlendirme Ölçeği" (ADÖ), algılanan ödev başarısı Hong ve Milgram (1996, 1998, 2001) tarafından geliştirilen ve İflazoğlu (2005) tarafından uyarlanan "Algılanan Ödev Başarı Ölçeği" ve demografik özellikleri araştırma kapsamında Bacanlı'dan (1997) yararlanılarak geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" ile toplanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler araştırmanın genel ve alt amaçları doğrultusunda SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı analizi kullanılmıştır.

3.3.1. Aile Değerlendirme Ölçeği

Aile Değerlendirme Ölçeği orijinali McMaster Model of Family Functioning – MMFF dayanmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde Brown Üniversitesi ve Buttlar Hastanesi Aile Araştırma Programı çerçevesinde geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Aile Değerlendirme ölçeği bir bütün olarak aile sisteminin çeşitli boyutları hakkında bilgi toplamak ve bu bilgiyi direkt olarak aile üyelerinden almak amaçındadır (Epstein ve Bishop, 1983). Ölçek, yedi alt boyuttan ve toplam 60 maddeden oluşmaktadır. Her madde, aile yaşamına ilişkin olumlu ve olumsuz ifadelerin yer aldığı bir cümleden meydana gelmiştir ve her cümle yedi alt boyuttan birine aittir. Her cümle için cevap seçenekleri dört likert ölçeğine uygun olarak düzenlenmiş olup katılımcılar ifadelerle katılımlarını "Aynen Katılıyorum", "Büyük Ölçüde Katılıyorum", "Biraz Katılıyorum", "Hiç Katılmıyorum" şeklinde belirtmektedirler. Tüm maddeler için 1 puan sağlıklı cevabı, 4 puan ise sağlıklı cevapı belirtmektedir. Her alt boyut için ayrı ayrı ortalama alınarak ölçek puanları elde edilmektedir. Her alt ölçek için hesaplanan puan ortalamaları 4,00'a yaklaştıkça "bozuk ailesel işlev"e işaret etmektedir. Teorik olarak 2,00 sağlıklı ve sağlıklı işlevleri ayırt eden bir puan olarak kabul edilmektedir. Ölçek tek bir aile üyesine uygulandığında söz konusu üyenin ailesi hakkındaki algısını ortaya koymaktadır. Aile puanı ise tüm aile üyelerinin puan ortalamaları kullanılarak elde edilebilmektedir. ADÖ ailenin çeşitli özelliklerini ve aile üyeleri arasındaki etkileşimi "sağlıklı" ve "sağlıksız" olarak ayırt edebilecek şekilde tanımlanmıştır. Aile Değerlendirme Ölçeği'nin alt boyutları ve bu boyutlara ilişkin açıklamalar aşağıda

verilmiştir.

Aile Değerlendirme Ölçeği boyutları;

- 1) Problem Çözme (PRÇ)
- 2) İletişim (İLT)
- 3) Roller (RL)
- 4) Duygusal Tepki Verebilme (DTV)
- 5) Gereken İlgiyi Gösterme (GİG)
- 6) Davranış Kontrolü (DVK)
- 7) Genel Fonksiyonlar (GNF) dır.

Tablo 6.

ADÖ'nde Yer Alan Maddelerin Alt Ölçeklere ve Sağlıklı, Sağlıksız İşlevleri Gösterme Durumuna Göre Dağılımı

	Problem Çözme	İletişim	Roller	Duygusal Tepki Verebilme	Gereken İlgiyi Gösterme	Davranış Kontrolü	Genel İşlevler
Sağlıklı	2	3	10	49	5	20	6
İşlevleri	12	18	30	57		32	16
Gösteren	24	29	40			55	26
Maddeler	38	43					36
	50	59					46
	60						56
Sağlıksız		14	4	9	13	7	1
İşlevleri		22	8	19	25	17	11
Gösteren		35	15	28	33	27	21
Maddeler		52	23	39	37	44	31
			34		42	47	41
			45		54	48	51
			53				
			58				

1) Problem Çözme (Problem Solving): Ailenin etkili bir şekilde işlevlerini yerine getirebileceği düzeyde maddi ve manevi sorunlarını çözebilme becerisidir. Sorunun ortaya çıkışından çözümlenmesine kadar olan dönemi içermektedir. Örnek maddeler; *“Günlük hayattaki sorunların hemen hepsini aile içinde hallederiz.”*, *“Sorunların çözümünde genellikle ailece aldığımız kararları uygularız”*, *“Ailemizde bir dert varsa kendi içimizde hallederiz.”*.

2) İletişim (Communication): Aile üyeleri arasındaki bilgi alışverişidir. Burada üyeler arası sözlü iletişimin içeriğinin açık olup olmadığı, kişilerin söylemek istediklerini doğrudan doğruya ifade edip edemediklerinin bir göstergesidir. Örnek maddeler; *“Evde biri üzgün ise diğer aile üyeleri bunun nedenini bilir.”*, *“Evde herkes her istediğini birbirinin yüzüne söyleyebilir.”*, *“Sinirlenince birbirimize küseriz.”*.

3) Roller (Roles): Ailenin maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılayan davranış kalıplarını içermektedir. Ailenin kaynaklarının kullanımı, bakıp büyütmeye, destekleme, kişisel gelişim sağlama, aile sistemini idare etme, görevlerin belirgin ve eşit olarak üyelere dağılımı ve görevlerin aile üyeleri tarafından sorumlu bir şekilde yerine getirilip getirilmemesi gibi konularda geliştirilen davranış kalıplarını kapsamaktadır. Örnek maddeler; *“Bizim evde, kişiler verilen her görevi düzenli bir şekilde yerine getirmezler.”*, *“Ailemizde eşit bir görev dağılımı yoktur.”*, *“Gelirimiz ihtiyaçlarımızı karşılamaya yetmiyor.”*.

4) Duygusal Tepki Verebilme (Affective Responsiveness): Aile üyelerinin her türlü uyaranlar karşısında en uygun tepkiyi göstermesi olarak açıklanmaktadır. Sevgi, mutluluk, neşe gibi ferahlık ifade eden duyguların yanı sıra kızgınlık, üzüntü, korku gibi acil durumlardaki tepkileri de içermektedir. Örnek maddeler; *“Ailede bazılarımız, duygularımızı belli etmeyiz.”*, *“Aile içinde birbirimize sevgimizi göstermeyiz.”*, *“Ağlamak istediğimizde, birbirimizden çekinmeden rahatlıkla ağlayabiliriz.”*.

5) Gereken İlgiyi Gösterme (Affective Involvement): Aile üyelerinin birbirine gösterdiği ilgi, bakım ve sevgiyi içermektedir. Çok ilgilenme aile üyelerinin birbirlerine fazla bağımlı olduklarını gösterdiği gibi az ilgilenme de birbirlerine az sevgi gösterdiklerini belirtmektedir. Örnek maddeler; *“Bizim ailede herkes kendini düşünür.”*, *“Bizim evdekiler sadece bir çıkarları olduğu zaman birbirlerine ilgi gösterirler.”*, *“Evde birinin başı derde girdiğinde, diğerleri de bunu kendilerine fazlasıyla dert ederler.”*.

6) Davranış Kontrolü (Behavior Control): Ailenin, üyelerinin davranışlarına standart koyma ve disiplin sağlama biçimi şeklinde tanımlanmaktadır. Kontrolün esnek,

katı, serbest ve düzensiz oluşu da bu ölçekte dikkate alınmaktadır. Örnek maddeler; *“Ailemizde acil bir durum olsa, şaşırıp kalırız.”*, *“Bizim evde aklınıza gelen herşey olabilir.”*, *“Evde kurallara uyulmadığı zaman ne olacağını bilemeyiz.”*

7) Genel Fonksiyonlar (General Functions): Bu boyut diğer altı boyutu da kapsayacak şekilde bilgi almayı amaçlamaktadır. Örnek maddeler; *“Aile üyeleri birbirlerine hoşgörülü davranırlar”*, *Evde dertlerimizi, üzüntülerimizi birbirimize söylemeyiz”*, *“Duygularımızı birbirimize açıkça söyleyebiliriz”*.

Ölçeğin, geçerlik çalışması Epstein et al. (1983) tarafından yapılmıştır. Ölçek, 218 normal, 98 psikiyatrik hastanın ailelerinden birer kişiye uygulanmış, her alt ölçekte normal ailelerin aldıkları puan ortalamaları, hasta ailelerin aldıkları puan ortalamalarından daha düşük (daha sağlıklı) çıkmıştır. İki grubun aldıkları puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p < 0.001$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Aile Değerlendirme Ölçeği’ nin Türkiye ‘deki geçerlik ve güvenirlik çalışması Bulut (1990) tarafından yapılmıştır. Türkiye’de yapılan geçerlik çalışmalarında ise ölçek Türkçe’ye çevirildikten sonra psikiyatrist, psikolog ve sosyal hizmet uzmanından 59 oluşan 20 kişilik bir uzmanlar grubuna dağıtılarak ifadelerin Türkçe’de anlaşılabilirliğine ilişkin geri bildirim alınmıştır. Her madde uzmanlar grubunun önerisi doğrultusunda gözden geçirilerek gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra ölçeğin orjinalden farklı olmadığı varsayılmıştır. ADÖ’nün yapı geçerliği bilinen grupların karşılaştırılması tekniği ile sınanmıştır. Ölçeğin güvenirliği iç tutarlık ve puan değişmezliği açısından incelenmiştir. Ölçek gerek iç tutarlık, gerek puan değişmezliği bakımından $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı sonuç vermiştir. Bu sonuçlar ölçeğin Türkiye koşullarında geçerli ve güvenilir bir özelliğe sahip olduğunu göstermektedir (Bulut, 1990).

Tablo 7.

ADÖ'nün iç tutarlığına ilişkin Cronbach Alfa katsayıları ve Test-Tekrar Test Korelasyonları

Alt Ölçekler	Cronbach-alfa	Test-tekrar test
PRÇ	0.80(**)	0.90(**)
İLT	0.71(**)	0.84(**)
RL	0.42(**)	0.82(**)
DTV	0.59(**)	0.78(**)
GİG	0.38(*)	0.62(**)
DVK	0.52(**)	0.80(**)
GNF	0.86(**)	0.89(**)
(*P<0,01 **P<0,001)		

Tablo 7'ye bakıldığında ölçek gerek iç tutarlık, gerek puan değişmezliği bakımından $p<0,001$ düzeyinde anlamlı sonuç vermiştir. Bu sonuçlar ölçeğin Türkiye koşullarında geçerli ve güvenilir bir özelliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Bulut (2010) ise ergenlerde görülen kural dışı davranışları aile işlevselliği açısından incelediği araştırmasında Aile Değerlendirme Ölçeği' nin iç tutarlılığını belirlemek amacıyla; Erbay (2013) ise aile işlevselliği ile matematik başarısını incelediği araştırmasında verilerin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları hesaplamıştır. Sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 8.

Aile Değerlendirme Ölçeği Alt Ölçeklerinin İç Tutarlılık Katsayıları

Cronbach Alfa Katsayıları	Problem Çözme	İletişim	Roller	Duygusal Tepki Verme	Gereken İlgiyi Gösterme	Davranış Kontrolü	Genel İşlev
Bulut, I. (1990)	.80	.71	.42	.59	.38	.52	.86
Bulut,F. (2010)	.77	.69	.68	.76	.44	.53	.89
Erbay (2013)	.65	.62	.59	.66	.35	.20	.85
Bu çalışma (2019)	.65	.59	.67	.65	.49	.52	.81

Ölçeğe ilişkin bulgular ölçeğin orijinalinde yapılan çalışmalardan elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Ölçeği oluşturan maddelerde sağlıklılık ve sağlıksızlık gösteren iki tür ifade bulunmaktadır. Bazı maddelerde “Aynen Katılıyorum” seçeneği sağlıklı işlev gösterdiği halde diğerinde “Hiç katılmıyorum.” seçeneği sağlıklılık göstergesi olmaktadır. Ölçeğin değerlendirilmesinde sağlıksızlık gösteren maddelere verilen puanlar 5’ten çıkarılarak her maddede “Aynen Katılıyorum” seçeneğinin en sağlıklı aile işlevini, “Hiç katılmıyorum.” seçeneğinin ise en sağlıksız aile işlevini göstermesi sağlanmaktadır.

3.3.2. Algılanan Ödev Başarı Ölçeği

Hong ve Milgram (1996, 1998, 2001) tarafından geliştirilen ve İflazoğlu (2005) tarafından uyarlanan “Algılanan Ödev Başarı Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek öğrencilerin kendi algıları doğrultusundaki ödev başarılarını belirlemeye yönelik beş maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin yanıtlanmasında, “Kesinlikle Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Karar Vermem Zor”, “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde derecelendirilmiştir. Özgün ölçekteki maddelerin Cronbach Alpha değeri algılanan ödev başarı için 0.67 değerini almaktadır (Hong ve Milgram, 2000). Aslanhan (2013) ise .67 bulmuştur. Algılanan ödev başarı ölçeğinin bu araştırmadaki Cronbach Alpha değeri ise 0.88 olarak hesaplanmıştır.

3.3.3. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından düzenlenen kişisel bilgi formunda, öğrencilerin cinsiyetini, toplam çocuk sayısını, anne-baba eğitim durumunu ve sosyo-ekonomik düzeylerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. Kişisel bilgi formunda araştırmaya katılan öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerini belirlemek amacıyla, Bacanlı (1997) tarafından geliştirilen Sosyo-Ekonomik Düzey Ölçeği araştırmanın amacına uygun olarak güncellenerek kullanılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada veriler ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerine ölçme araçlarının uygulanmasından elde edilmiştir.

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları 2016-2017 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında Osmaniye İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınarak uygulanmıştır. Uygulamaya geçilmeden önce Osmaniye İli merkezinde bir resmi ilkokulun dördüncü sınıfında okuyan toplam 18 öğrenci ile odak grubu oluşturulmuş ve “Kişisel Bilgiler Formu”, “Aile Değerlendirme Ölçeği” ve “Algılanan Ödev Başarı Ölçeği” öğrencilere dağıtılmıştır. Ölçme araçlarının uygulanmasının ardından öğrencilerle görüşülmüş ve anlamadıkları ifadeleri belirtmeleri istenmiştir. Uygulama sonunda ölçme araçlarının öğrenciler tarafından anlaşıldığı ve yaklaşık 20 dakikada yanıtlanabildiği belirlenmiştir.

Öğrencilerin dönütleri doğrultusunda asıl uygulama Osmaniye ili Merkezine bağlı 62 resmi ilkokulundan rastgele örneklem belirleme yöntemi ile seçilmiş 6 ilkokulun 30 4. sınıfında eğitimlerine devam eden 1000 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Yanıtlama sürecinden önce öğrencilere ölçme araçları hakkında gerekli açıklamalar yapılacak, yönerge sözlü olarak tekrarlanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizi, SPSS 17.0 istatistik paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Analizlere başlamadan önce verilerin normal dağılıp dağılmadığını anlamak için önce basıklık ve çarpıklık katsayıları (Skewness ve Kurtosis) incelenmiş ve -1 ile +1 arasında değerler bulunmuştur. Verilerin çözümlenmesinde örneklemi oluşturan öğrencilerin demografik özelliklerini özetlemek için frekans (f) ve yüzdeleri (%) hesaplanmıştır. Öğrencilerin aile değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanlarla

cinsiyet, toplam çocuk sayısı, ödev başarısı, anne-baba eğitim durumu ve sosyo-ekonomik düzey incelenmesinde bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Verilerin yorumlanmasında 0.05 anlamlılık düzeyi temel alınmıştır. Araştırmada Aile Değerlendirme Ölçeği dörtlü likert derecelendirmeye sahiptir. Dörtlü likert seçeneklerine uygun olarak, aritmetik ortalamaların anlamlandırılabilmesi amacıyla değerlendirme aralıkları hesaplanmıştır. Buna göre; 1.00 – 1.75 aralığı “katılmıyorum”, 1.76 – 2,50 aralığı “biraz katılıyorum”, 2,51 – 3,25 aralığı “katılıyorum”, 3,26 – 4,00 aralığı da “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerine karşılık gelmektedir. Her alt ölçek için hesaplanan puan ortalamalarını sağlıklı ya da sağlıklısız olarak yorumlayabilmek için yazarlar (Epstein, Bishop, Baldwin ve Keitner) puan saptama olayına gitmişler ve 2’yi ayırt edici bir sayı olarak belirlemişlerdir (Bulut, 1990). Algılanan ödev başarı ölçeği ise beşli derecelendirmeye sahiptir. Beşli likert seçeneklerine uygun olarak, aritmetik ortalamaların anlamlandırılabilmesi amacıyla değerlendirme aralıkları hesaplanmıştır. Buna göre; 1.00 – 1.80 aralığı “hiç katılmıyorum”, 1.81 – 2.60 aralığı “katılmıyorum”, 2.61 – 3.40 aralığı “kararsızım”, 3.41 – 4.20 aralığı “katılıyorum”, 4.21 – 5.00 aralığı da “tamamen katılıyorum” seçeneklerine karşılık gelmektedir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinde aile işlevselliğini belirlemek amacıyla toplanan verilerin analizinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1.İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Aile İşlevselliğine İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt amacı olan bu bölümde ilkokul 4.sınıf öğrencilerinde aile işlevselliğini belirlemek amacıyla Aile Değerlendirme Ölçeğinden aldıkları puanlara yer verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin Aile Değerlendirme Ölçeğinden aldıkları puanların aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 9.

Aile İşlevselliği Puanlarının Aritmetik Ortalama, Standart Sapma Sonuçları

Alt Boyutlar	N	X	SS	Aile işlevsellik
				düzeyi
Problem Çözme	1000	3.07	.61	Sağlıklı
İletişim	1000	2.40	.44	Sağlıklı
Roller	1000	2.14	.41	Sağlıklı
Duygusal Tepki Verebilme	1000	2.21	.49	Sağlıklı
Gereken İlgiyi Gösterme	1000	1.96	.47	Sağlıksız
Davranış Kontrolü	1000	2.07	.40	Sağlıklı
Genel İşlevler	1000	2.50	.32	Sağlıklı

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin Aile Değerlendirme Ölçeğinin “problem çözme” alt boyutundan $X= 3.07$, iletişim alt boyutundan $X=2.40$, roller alt boyutundan $X=2.14$, duygusal tepki verebilme alt boyutundan $X=2.21$, gereken ilgiyi gösterme alt boyutundan $X=1.96$, davranış kontrolü alt boyutundan

$X=2.07$, genel işlevler alt boyutundan ise $X=2.50$ puan aldıkları görülmektedir. Bu bulgulara göre araştırmaya katılan öğrencilerin Aile Değerlendirme Ölçeğindeki puan ortalaması verileri, öğrencilerin ölçeğin gereken ilgiyi gösterme alt boyutunda aile işlevlerini sağlıklı olarak algıladıklarını ($X<2$), diğer alt boyutlarda ise sağlıklı olarak algıladıklarını göstermektedir ($X>2$).

4.2. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Algılanan Ödev Başarı Puanlarına İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt amacı olan bu bölümde ilkokul 4.sınıf öğrencilerinin algılanan ödev başarı puanlarını belirlemek amacıyla Algılanan Ödev Başarı Ölçeği puanlarına yer verilmiştir.

Tablo 10.

Algılanan Ödev Başarı Ölçeği Puanları

	N	X	Ss	Algılanan Ödev Başarı Düzeyi
Algılanan Ödev Başarı Puanı	1000	4.39	.69	Yüksek

Tablo 10 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin kendi algıları doğrultusunda belirlenen ödev başarılarının yüksek ($X=4.39$, $SS=.69$) olduğu görülmektedir $X>3$). Ölçeğin değerlendirme aralıklarına göre de ($X>3$) öğrencilerin algıladıkları ödev başarı puanlarının yüksek olduğu saptanmıştır.

4.3. İlkokul 4.sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet, Toplam Çocuk, Anne-Baba Eğitim Durumu ve Sosyo-Ekonomik Düzeyi ile Aile İşlevselliğine İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt amacı olan bu bölümde ilkokul 4.sınıf öğrencilerinin cinsiyet, toplam çocuk sayısı, anne-baba eğitim durumu ve sosyo-ekonomik düzey ile aile işlevselliği puanlarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Öğrencilerin cinsiyetleri ile aile işlevselliği puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11.

Cinsiyete göre aile işlevselliği puanlarının Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	SS	T	p
Problem Çözme	Kız	532	3.04	.62	-1.33	.182
	Erkek	468	3.10	.60		
İletişim	Kız	532	2.37	.42	-3.04	.002
	Erkek	468	2.46	.47		
Roller	Kız	532	2.10	.40	-3.54	.0001
	Erkek	468	2.20	.42		
Duygusal Tepki Verebilme	Kız	532	2.19	.48	-2.43	.015
	Erkek	468	2.26	.50		
Gereken İlgiyi Gösterme	Kız	532	1.90	.44	-3.88	.0001
	Erkek	468	2.01	.49		
Davranış Kontrolü	Kız	532	2.02	.37	-3.48	.001
	Erkek	468	2.10	.42		
Genel İşlevler	Kız	532	2.48	.30	-3.18	.002
	Erkek	468	2.54	.33		

Tablo 11 incelendiğinde aile değerlendirme ölçeğinin problem çözme alt boyutları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>0.05$). İletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü, genel işlevler alt boyutlarında ise cinsiyete göre anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Bulunan bu anlamlı farkın erkek öğrencilerin lehine olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin toplam çocuk sayısı ile aile işlevselliği puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Kruskal Wallis yapılmıştır. Test sonuçları Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12.

Toplam Çocuk Sayısına Göre Aile İşlevselliği Puanlarının Kruskal Wallis Testi Sonucu

	Toplam		Sıra Ortalaması	Sd	X ²	P	Anlamlı Fark
	Çocuk Sayısı	N					
Problem Çözme	1	8	452.56	5	23.13	.0001	2~4
	2	59	621.31				
	3	392	526.15				
	4	365	458.20				
	5	132	478.23				
	6	44	536.41				
İletişim	1	8	420.31	5	23.27	.0001	5~4
	2	59	508.25				
	3	392	496.04				
	4	365	463.75				
	5	132	595.86				
	6	44	563.16				
Roller	1	8	476.94	5	37.79	.0001	5~3
	2	59	455.49				6~2
	3	392	458.34				6~3
	4	365	505.13				6~4
	5	132	569.21				
	6	44	696.19				
Duygusal Tepki Verebilme	1	8	533.75	5	21.08	.001	5~3
	2	59	449.41				6~1
	3	392	458.01				6~2
	4	365	525.89				6~3
	5	132	549.02				
	6	44	585.28				

(Tablo 12 Devamı)

Gereken	1	8	554.75	5	17.58	.004	5~3
İlgiyi	2	59	473.36				
Gösterme	3	392	476.70				
	4	365	492.14				
	5	132	564.20				
	6	44	617.36				
Davranış	1	8	428.44	5	16.81	.005	5~3
Kontrolü	2	59	453.14				
	3	392	493.88				
	4	365	480.34				
	5	132	567.13				
	6	44	603.43				
Genel	1	8	515.63	5	6.64	.249	
İşlevler	2	59	466.93				
	3	392	504.63				
	4	365	480.41				
	5	132	544.79				
	6	44	539.74				

Tablo 12 incelendiğinde toplam çocuk ile genel işlevler alt boyutu arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Problem çözme boyutunda istatistiksel olarak ($X^2(5) = 23.13$, $P<0.05$) anlamlı bir farklılık çıkmıştır. Gruplar arası farklılaşmanın hangi grupların lehine olduğuna bakıldığında; 2 çocuklu aileler ile 4 çocuklu aileler arasında 2 çocuklu aileler lehine olduğu görülmüştür. İletişim boyutunda istatistiksel olarak ($X^2(5) = 23.27$, $P<0.05$) anlamlı bir farklılık çıkmıştır. Gruplar arası farklılaşmanın hangi grupların lehine olduğuna bakıldığında; 5 çocuklu aileler ile 4 çocuklu aileler arasında 5 çocuklu aileler lehine olduğu görülmüştür. Roller boyutunda istatistiksel olarak ($X^2(5) = 37.79$, $P<0.05$) anlamlı bir farklılık çıkmıştır. Gruplar arası farklılaşmanın hangi grupların lehine olduğuna bakıldığında; 5 çocuklu aileler ile 3

çocuklu aileler arasında 5 çocuklu aileler lehine olduğu görülmüştür; 6 çocuklu ailelerde de 2,3 ve 4 çocuklu aileler lehine olduğu belirlenmiştir. Duygusal tepki verebilme boyutunda istatistiksel olarak ($X^2(5) = 21.08$, $P < 0.05$) anlamlı bir farklılık çıkmıştır. Gruplar arası farklılaşmanın hangi gruplar lehine olduğuna bakıldığında; 6 çocuklu aileler ile 1, 2, 3 çocuklu aileler arasında, 6 çocuklu aileler lehine olduğu; 5 çocuklu aileler ile 2 çocuklu aileler arasında ile 5 çocuklu aileler lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Gereken ilgiyi gösterme boyutunda istatistiksel olarak ($X^2(5) = 17.58$, $P < 0.05$) anlamlı bir farklılık çıkmıştır. Gruplar arası farklılaşmanın hangi grupların lehine olduğuna bakıldığında; 5 çocuklu aileler ile 3 çocuklu aileler arasında 3 çocuklu aileler lehine olduğu görülmüştür. Davranış kontrolü boyutunda istatistiksel olarak ($X^2(5) = 16.81$, $P < 0.05$) anlamlı bir farklılık çıkmıştır. Gruplar arası farklılaşmanın hangi grupların lehine olduğuna bakıldığında; 5 çocuklu aileler ile 3 çocuklu aileler arasında 3 çocuklu aileler lehine olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin baba eğitim durumu ile aile işlevselliği puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Kruskal Wallis yapılmıştır. Test sonuçları Tablo 13'de gösterilmiştir.

Tablo 13.

Baba Eğitim Durumuna Göre Aile İşlevselliği Puanlarının Kruskal Wallis Test Sonuçları

Alt Boyutlar	N	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	p	Anlamlı Fark
Problem Çözme	1. Hiçbir okul mezunu değil	33	593.91	4	7.03	.134
	2. İlkokul/Ortaokul mezunu	251	466.95			
	3. Lise mezunu	329	500.05			
	4. Üniversite mezunu	333	488.77			
	5. Yüksek Lisans/Doktora	32	457.86			
İletişim	1. Hiçbir okul mezunu değil	33	633.18	4	18.55	1~4
	2. İlkokul/Ortaokul mezunu	251	528.19			
	3. Lise mezunu	329	476.75			
	4. Üniversite mezunu	333	465.73			

(Tablo 13 devamı)

	5. Yüksek Lisans/Doktora	32	416.31				1~5 2~5 .001
Roller	1. Hiçbir okul mezunu değil	33	658.15				
	2. İlkokul/Ortaokul mezunu	251	567.42	4	54.08	.0001	1~3 1~4 2~3 2~4
	3. Lise mezunu	329	480.10				
	4. Üniversite mezunu	333	418.07				
	5. Yüksek Lisans/Doktora	32	544.38				
Duygusal Tepki Verebilme	1. Hiçbir okul mezunu değil	33	620.12				
	2. İlkokul/Ortaokul mezunu	251	569.01	4	40.41	.0001	1~3 1~4 2~4
	3. Lise mezunu	329	469.29				
	4. Üniversite mezunu	333	437.85				
	5. Yüksek Lisans/Doktora	32	476.36				
Gereken İlgiyi Gösterme	1. Hiçbir okul mezunu değil	33	632.53				
	2. İlkokul/Ortaokul mezunu	251	547.73	4	28.22	.0001	1~3 1~4 1~5 2~3 2~4
	3. Lise mezunu	329	474.77				
	4. Üniversite mezunu	333	453.60				
	5. Yüksek Lisans/Doktora	32	410.30				
Davranış Kontrolü	1. Hiçbir okul mezunu değil	33	569.52				
	2. İlkokul/Ortaokul mezunu	251	496.95	4	4.65	.325	
	3. Lise mezunu	329	482.02				
	4. Üniversite mezunu	333	478.44				
	5. Yüksek Lisans/Doktora	32	540.63				
Genel İşlevler	1. Hiçbir okul mezunu değil	33	601.64				
	2. İlkokul/Ortaokul mezunu	251	511.51	4	10.04	.040	1~2 1~3 1~4
	3. Lise mezunu	329	482.94				
	4. Üniversite mezunu	333	464.84				
	5. Yüksek Lisans/Doktora	32	525.25				

Tablo 13 incelendiğinde baba eğitim durumu ile problem çözme ve davranış kontrolü alt boyutları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). İletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme, genel işlevler alt boyutları ile baba eğitim durumu arasında ise anlamlı bir fark görülmektedir ($p<.05$). Boyutlar açısından gruplar arası farklılaşmalar incelendiğinde iletişim boyutunda hiçbir okul mezunu değil ile lise mezunu ve üniversite mezunu olanlar arasında hiçbir okul mezunu değil lehine olduğu belirlenmiştir. Roller boyutunda ise hiçbir okul mezunu değil ile ortaokul mezunu ve lise mezunu olanlar arasında hiçbir okul mezunu olmayan babalar lehine bir sonuca varılmıştır. Duygusal tepki verebilme boyutunda hiçbir okul mezunu olmayan babalar ile ortaokul ve lise mezunu olan babalar arasındaki anlamlı farkın hiçbir okul mezunu olmayan babalar lehine olduğu görülmüştür. Gereken ilgiyi gösterme alt boyutundaki anlamlı fark ise hiçbir okul mezunu olmayan babalar lehine çıkmıştır. Genel işlevler alt boyutunda ise anlamlı fark yine hiçbir okul mezunu olmayan babalar lehine çıkmıştır. Buradan baba eğitim durumu düşük olan grubun iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme ve genel işlevler alt boyutlarında sağlıklı oldukları sonucu çıkartılmaktadır.

Öğrencilerin anne eğitim durumu ile aile işlevselliği puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Kruskal Wallis yapılmıştır. Test sonuçları Tablo 14’te gösterilmiştir

Tablo 14.

Anne Eğitim Durumuna Göre Aile İşlevselliği Puanlarının Kruskal Wallis Sonuçları

Alt Boyutlar		N	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p	Anlamlı Fark
Problem Çözme	1. Hiçbir okul mezunu değil	69	529.20	4	5.83	.212	
	2. İlkokul/Ortaokul mezunu	301	462.16				
	3. Lise mezunu	356	502.26				
	4. Üniversite mezunu	240	507.82				
	5. Yüksek Lisans/Doktora	20	514.30				
İletişim	Hiçbir okul mezunu değil	69	651.13	4	24.04	.000	1~2 1~4
	İlkokul/Ortaokul mezunu	301	489.80				
	Lise mezunu	356	481.78				
	Üniversite mezunu	240	468.03				
	Yüksek Lisans/Doktora	20	519.70				
Roller	Hiçbir okul mezunu değil	69	664.67	4	71.38	.000	1~2 1~3 1~4 2~3 2~4
	İlkokul/Ortaokul mezunu	301	559.52				
	Lise mezunu	356	436.28				
	Üniversite mezunu	240	434.30				
	Yüksek Lisans/Doktora	20	638.23				
Duygusal Tepki Verebilme	Hiçbir okul mezunu değil	69	634.16	4	42.44	.000	1~2 1~3 1~4 2~4
	İlkokul/Ortaokul mezunu	301	531.02				
	Lise mezunu	356	485.88				
	Üniversite mezunu	240	413.43				
	Yüksek Lisans/Doktora	20	540.08				
Gereken İlgiyi Gösterme	Hiçbir okul mezunu değil	69	634.14	4	25.54	.000	1~2 1~3 1~4
	İlkokul/Ortaokul mezunu	301	517.51				
	Lise mezunu	356	468.82				
	Üniversite mezunu	240	458.65				

(Tablo 14 devamı)

	Yüksek Lisans/Doktora	20	504.38			
	Hiçbir okul mezunu değil	69	604.36			
	İlkokul/Ortaokul mezunu	301	496.31			1~2
	Lise mezunu	356	472.78	4		1~3
	Üniversite mezunu	240	478.31		17.12	1~4
	Yüksek Lisans/Doktora	20	619.85		.002	
	Hiçbir okul mezunu değil	69	622.59			1~2
	İlkokul/Ortaokul mezunu	301	499.87			1~3
	Lise mezunu	356	474.70	4	19.91	1~4
	Üniversite mezunu	240	468.73		.001	
	Yüksek Lisans/Doktora	20	584.18			

Tablo 14 incelendiğinde anne eğitim durumu ile problem çözme alt boyutu arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($X^2= 5.83$, $p>0.05$). İletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü ve genel işlevler alt boyutları ile anne eğitim durumu arasında ise anlamlı bir fark görülmektedir ($p<.05$). Boyutlar açısından gruplar arası farklılaşmalar incelendiğinde iletişim boyutunda hiçbir okul mezunu değil ile ilkokul/ortaokul mezunu ve lise mezunu olanlar arasındaki farkın hiçbir okul mezunu olmayanlar lehine olduğu belirlenmiştir. Roller boyutunda ise hiçbir okul mezunu olmayanlar ile ilkokul/ortaokul mezunu ve lise mezunu olanlar arasındaki farkın hiçbir okul mezunu olmayanlar lehine olduğu belirlenmiştir. Yine roller boyutunda ilkokul/ortaokul mezunu olanlar ile lise mezunu olanlar arasındaki anlamlı farkın ilkokul mezunu olanlar lehine sonuçlandığı görülmektedir. Duygusal tepki verebilme boyutunda ise hiçbir okul mezunu olmayanlar ile ilkokul/ortaokul mezunu ve lise mezunu olanlar arasındaki farkın hiçbir okul mezunu olmayanlar lehine olduğu belirlenmiştir. Yine aynı boyutta ilkokul/ortaokul mezunu olanlar ile lise mezunu olanlar arasındaki anlamlı farkın ilkokul mezunu olanlar lehine sonuçlandığı görülmektedir. Gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü ve genel işlevler boyutlarına bakıldığında ise hiçbir okul mezunu olmayanlar ile ilkokul/ortaokul mezunu ve lise mezunu olanlar arasındaki farkın hiçbir okul mezunu olmayanlar lehine olduğu belirlenmiştir. Genel olarak hiçbir okul mezunu olmayan grubun iletişim, roller,

duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü ve genel işlevler alt boyutlarında etkili olduğu sonucu çıkartılmaktadır. Anne öğrenim düzeyi azaldıkça aile içinde söz konusu boyutlar daha sağlıklı olarak algılanmaktadır.

Öğrencilerin sosyo ekonomik düzey ile aile işlevselliği puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Kruskal Wallis Testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 15’de gösterilmektedir.

Tablo 15.

Sosyo Ekonomik Duruma Göre Öğrencilerin Aile İşlevselliği Puanlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları

		N	Sıra Ortalaması	Df	P	Anlamlı Fark
Problem Çözme	Alt	125	509,69	2	,057	
	Orta	725	488,73			
	Üst	150	549,74			
İletişim	Alt	125	563,22	2	,033	Alt~Orta Alt~Üst Orta~Üst
	Orta	725	492,69			
	Üst	150	485,98			
Roller	Alt	125	640,96	2	,000	Alt~Orta Alt~Üst
	Orta	725	476,22			
	Üst	150	500,79			
Duygusal Tepki Verebilme	Alt	125	569,44	2	,005	Alt ~ Orta Alt ~ Üst
	Orta	725	497,13			
	Üst	150	459,36			
Gereken İlgiyi Gösterme	Alt	125	575,79	2	,006	Alt ~ Orta Alt ~ Üst
	Orta	725	493,09			
	Üst	150	473,59			
Davranış Kontrolü	Alt	125	605,83	2	,000	Alt ~ Orta Alt ~ Üst
	Orta	725	468,80			
	Üst	150	565,92			
Genel İşlevler	Alt	125	562,58	2	,014	Orta~Alt Üst~Alt Üst~Orta
	Orta	725	485,65			
	Üst	150	520,56			

Tablo 15 incelendiğinde, öğrencilerin aile işlevsellik puanlarının problem çözme alt boyutunda sosyo ekonomik düzeye açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin aile işlevsellik puanlarının roller, iletişim, duygusal tepki verebilme, davranış kontrolü, gereken ilgiyi gösterme ve genel işlevler alt boyutlarında sosyo ekonomik düzey açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Scheffe-f ve Kruskal Wallis testi sonuçları genel işlevler boyutu hariç bütün alt boyutlarda farkın alt sosyo-ekonomik düzeyde olan öğrenciler ile orta ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki öğrenciler arasında alt sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin lehine olduğu belirlenmiştir.

4.4. İlkokul 4.sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet, Toplam Çocuk, Anne-Baba Eğitim Durumu ve Sosyo-Ekonomik Düzeyi ile Algılanan Ödev Başarı Puanlarına İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt amacı olan bu bölümde ilkokul 4.sınıf öğrencilerinin cinsiyet, toplam çocuk, anne-baba eğitim durumu ve sosyo-ekonomik düzeyi ile algılanan ödev başarı ölçeği puanları arasındaki ilişkiye yer verilmiştir.

Öğrencilerin cinsiyetleri ile algılanan ödev başarı ölçeği puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 16'de gösterilmiştir.

Tablo 16.

Cinsiyete Göre Algılanan Ödev Başarı Ölçeği Puanlarının Aritmetik Ortalama. Standart Sapma ve t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	SS	t	p
Ödev	Kız	532	4.45	.64	3.151	.002
	Erkek	468	4.30	.73		

Tablo 16 incelendiğinde algılanan ödev başarı ölçeğinden alınan puanlarda cinsiyete göre anlamlı bir fark olduğu [$t(1000) = 3.151$, $p=0.002$] saptanmıştır. Bulunan bu anlamlı farkın kız öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin kardeş sayıları ile algılanan ödev başarı ölçeğinden alınan puanlar arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Sonuçları Tablo

17’de gösterilmiştir.

Tablo 17.

Toplam Çocuk Sayısına Göre Algılanan Ödev Başarı Ölçeği Puanlarının Kruskal Wallis Sonuçları

Toplam Çocuk sayısı	N	Sıra Ortalaması	sd	X ²	p
1	8	350.75	5	2.85	.72
2	59	499.57			
3	392	502.91			
4	365	495.30			
5	132	517.18			
6	44	500.53			

Tablo 17 incelendiğinde algılanan ödev başarı ölçeği puanları ile ailedeki toplam çocuk sayısı arasında anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır.

Öğrencilerin baba eğitim durumu ile algılanan ödev başarı puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Kruskal Wallis yapılmıştır. Sonuçları Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18.

Baba Eğitim Durumuna Göre Algılanan Ödev Başarı Ölçeği Puanlarının Kruskal Wallis Sonuçları

Baba Eğitim Durumu	N	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	P
Hiçbir okul mezunu değil	33	520.35	5	8.68	.070
İlkokul/Ortaokul mezunu	251	455.83			
Lise mezunu	351	509.62			
Üniversite mezunu	333	519.60			
Yüksek Lisans/Doktora	32	531.63			

Tablo 18 incelendiğinde baba eğitim durumu ile algılanan ödev başarı ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Öğrencilerin anne eğitim durumu ile algılanan ödev başarı puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Sonuçları Tablo 19’de gösterilmiştir.

Tablo 19.

Anne Eğitim Durumuna Göre Algılanan Ödev Başarı Ölçeği Puanlarının Kruskal Wallis Sonuçları

Anne Eğitim Durumu	N	Sıra Ortalaması	sd	X ²	P
Hiçbir okul mezunu değil	69	522.31	5	1.58	.813
İlkokul/Ortaokul mezunu	303	494.86			
Lise mezunu	368	492.16			
Üniversite mezunu	240	515.44			
Yüksek Lisans/Doktora	20	485.05			

Tablo 19 incelendiğinde anne eğitim durumu ile algılanan ödev başarı ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Öğrencilerin sosyo ekonomik düzey ile algılanan ödev başarı ölçeği puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Kruskal Wallis Testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 20’de gösterilmektedir.

Tablo 20.

Sosyo-Ekonomik Duruma Göre Öğrencilerin Algılanan Ödev Başarı Ölçeği Puanlarının Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Sosyo-Ekonomik Durum	N	Sıra Ortalaması	sd	X ²	P
Alt	125	510.07	2	.470	.791
Orta	725	496.72			
Üst	150	510.78			

Tablo 20 incelendiğinde öğrencilerin algılanan ödev başarı ölçeğinden aldıkları

puanlarla sosyo-ekonomik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p<0.5$).

4.5. İlkokul 4.sınıf Öğrencilerinin Aile İşlevselliği Puanları İle Algılanan Ödev Başarı Puanlarına İlişkin Bulgular

İlkokul 4.sınıf öğrencilerinin aile işlevselliği toplam puanları ile algılanan ödev başarı puanları arasındaki korelasyon değerleri Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21.

Aile İşlevselliği Puanları İle Algılanan Ödev Başarı Puanları arasındaki korelasyon sonuçları (N=1000)

Aile İşlevselliği Puanları			
Algılanan	Ödev	Başarı	Ölçeği
Puanları			.123**

** P<0.1

Tablo 21’e bakıldığında aile işlevselliği puanları ile algılanan ödev başarı ölçeği puanları arasındaki korelasyona bakıldığında aralarında pozitif yönde yüzde 12’lik düşük bir korelasyon olduğu saptanmıştır.

Öğrencilerin aile işlevselliği puanlarının algılanan ödev başarı düzeylerine göre istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Analiz sonuçları Tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 22.

Öğrencilerin Aile İşlevselliği Puanlarının Algılanan Ödev Başarı Düzeylerine Göre Kruskal Wallis Test Sonuçları

Alt Boyutlar		N	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p	Anlamlı Fark
Problem Çözme	1. Başarısız	118	369,05	2	49,722	,000	Orta~ Başarısız
	2. Orta	329	459,52				Başarılı ~ Başarısız
	3. Başarılı	553	552,93				Başarılı ~ Orta
İletişim	1.Başarısız	118	419,03	2	12,046	,002	Orta ~ Başarısız
	2.Orta	329	496,91				Başarılı ~ Başarısız
	3.Başarılı	553	520,02				
Roller	1.Başarısız	118	551,96	2	6,569	,037	Başarısız~ Başarılı
	2.Orta	329	512,69				Başarısız~Orta
	3.Başarılı	553	482,27				Orta ~ Başarılı
Duygusal Tepki	1.Başarısız	118	371,33	2	31,145	,000	Orta ~ Başarısız
	2.Orta	329	492,77				Başarılı ~ Başarısız
Verebilme	3.Başarılı	553	532,66				
Gereken İlgiyi Gösterme	1.Başarısız	118	514,28	2	12,264	,002	Orta ~ Başarılı
	2.Orta	329	542,02				
	3.Başarılı	553	472,86				
Davranış Kontrolü	1.Başarısız	118	466,45	2	5,580	,061	
	2.Orta	329	480,88				
	3.Başarılı	553	519,44				
Genel İşlevler	1.Başarısız	118	400,48	2	22,807	,000	Orta ~ Başarısız
	2.Orta	329	481,60				Başarılı ~ Başarısız
	3.Başarılı	553	533,09				

Tablo 22 incelendiğinde öğrencilerin aile işlevsellik puanları davranış kontrolü alt boyutunda algılanan ödev başarı düzeyleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p < 0.05$). Buna karşın problem çözme, roller, iletişim, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme, genel işlevler alt boyutlarında algılanan ödev başarı düzeyleri açısından anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Farkın hangi gruplar

arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan *Kruskal Wallis* testi sonuçları farkın genel olarak orta ve üst sosyo ekonomik düzeylerin lehine olduğu belirlenmiştir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinde aile işlevselliğini ve algılanan ödev başarılarını belirlemek amacıyla elde edilen bulgular literatürle ilişkilendirilerek tartışılıp yorumlanmıştır.

5.1. Öğrencilerin Aile İşlevselliği Puanlarına İlişkin Bulgularla İlgili Tartışma ve Yorum

Araştırmaya katılan öğrencilerin aile işlevselliği puanları incelendiğinde (Tablo 9) aile işlevselliğinin gereken ilgiyi gösterme boyutunda en sağlıksız olduğu görülmektedir. En sağlıklı aile işlevinin görüldüğü boyut ise problem çözme alt boyutudur. Araştırmaya katılan öğrencilerin bir sorun ile karşılaştıklarında aileleri ile paylaştıkları ve sorunu ailece çözdükleri söylenebilir. Bu bulgular Karadağ(2007)'in ailenin destek olduğu öğrencilerin herhangi bir problemleri olduğunda ailelerine bunu anlatabildikleri ve ailelerinden de her konuda yardım alabildikleri bulgusunu destekler niteliktedir.

5.2. Algılanan Ödev Başarı Puanlarına İlişkin Bulgularla İlgili Tartışma ve Yorum

Araştırmaya katılan öğrencilerin ödev başarı puanları incelendiğinde (Tablo 10) ödevlerinin büyük oranda düzenli ve en iyi şekilde yaptıkları ve ödev başarılarını yüksek olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bu buğuya paralel olarak Arslanhan (2013) ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinde algılanmış ödev başarılarını incelediği araştırmasında öğrencilerin çoğunun algılanmış başarılarının orta düzeyde olduğu gözlemiştir.

5.3. Öğrencilerinin Cinsiyet, Toplam Çocuk, Anne-Baba Eğitim Durumu ve Sosyo-Ekonomik Düzeyi ile Aile İşlevselliğine İlişkin Bulgularla İlgili Tartışma ve Yorum

Öğrencilerin aile işlevselliği puan ortalamalarının cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan inceleme de belirlenen anlamlı farklılaşmanın erkek öğrenciler lehine olduğu görülmektedir (Tablo 11). Buna göre erkeklerin aile içindeki rollerini işlevsel bir şekilde yerine getirdikleri, aile içindeki sorunları paylaşp

çözebildikleri, kurallara uygun davrandıkları ve duygularını çekinmeden belli ettikleri söylenebilir. Korkut (2002) araştırma sonuçlarına paralel olarak problem çözme becerilerini incelediği araştırmasında erkeklerin problem çözme becerilerinin kızlardan daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yalçın (2010) duyguları ifade etmede kız öğrencilerin puan ortalamalarının erkek öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Soylu (2007) çalışmasında kızların erkeklerden daha fazla sosyal ve duygusal öğrenme becerilerine sahip olduklarını vurgulamıştır. Bu çalışmalar araştırmanın sonucu ile çelişmektedir.

Öğrencilerin aile işlevselliği puan ortalamalarının toplam çocuk sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan inceleme de bulunan anlamlı farkın problem çözme alt boyutu dışındaki diğer boyutlarda toplam çocuk sayısının artışı lehine olduğu belirlenmiştir (Tablo 12). Ailedeki çocuk sayısı arttıkça aile işlevselliğinin de arttığı görülmektedir. Darwin'e göre kardeşler hayatta kalabilmek için birbirleriyle yarışır. Yani her birey hayatta kalabilmek ve güçlü olmak için motive olmuştur. Köpek yavrularının annelerinin memelerine ulaşmak için verdikleri mücadele ya da bir kedinin bakabileceği yavru sayısı aşıldığında en güçsüz olanı bırakması gibi insanlarda da benzer denge durumu bulunmaktadır. Kardeşler arasındaki bu ilişki onların birbirleri ile iletişimde ve birbirlerine davranışlarında daha işlevsel sonuçlar yaratmış olabilir. Çünkü kardeşlik çatışma ve rekabet duygularının yanı sıra sıcaklık, iletişim ve arkadaşlığın da yoğun olarak yaşandığı aynı zamanda sosyal ortaklar, rol modelleri olarak da birbirlerinin gelişimleri üzerinde doğrudan etkileri olan bir ilişki türüdür (Tümer, 2018). Kardeş sayısı ile birlikte kardeşler arasındaki iletişim arttıkça aile işlevselliğinde de artış görülebilir. Downey ve Condron (2004) ise bilişsel yetiler açısından az kardeşli çocukların çok kardeşli çocuklara göre daha iyi performans gösterdiklerini belirtmiştir. Bu bulgu da araştırma sonuçları ile paralellik göstermemektedir. Avşar (2013) çalışmasında toplam çocuk sayısı arttıkça bireyin gelişiminin olumsuz yönde etkilenebileceğinden söz etmektedir. Sonuç olarak kardeş sayısından ziyade kardeşler arasındaki ilişkinin aile işlevselliği açısından fark yarattığı söylenebilir.

Öğrencilerin aile işlevselliği puan ortalamalarının baba öğretim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan inceleme de bulunan anlamlı farkın iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme ve genel işlevler boyutlarında olduğu görülmektedir (Tablo 13). Bulunan bu anlamlı farklılığın ise hiçbir okul mezunu olmayan ya da ilköğretim/ortaokul mezunu olan babalar lehine olduğu

görülmüştür. Buna göre baba eğitim düzeyi azaldıkça aile işlevselliğinin arttığı söylenebilir. Tepeköylü ve ark. (2009) babanın eğitim seviyesi ile çocuğu ile iletişim becerisi düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirtilmiştir. İlaslan (2001) ve Saygıdeğer (2004)'in araştırmasında babanın eğitim düzeyi ile iletişim becerisi düzeyi arasında anlamlı ilişki olmadığı belirtilmiştir. Bu bulgular araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir. Fakat literatüre bakıldığında yüksek öğrenim düzeyine sahip babaların, hiçbir okul mezunu olmayan babalara göre çocuklarının gelişimine daha fazla katkıda bulundukları da görülmüştür (Anıl, 2009; Akın, 2002; Çanakçı ve Özdemir, 2015; Yenilmez ve Duman, 2008). PISA 2006'nın değerlendirmesi sonucunda Anıl (2009), Türkiye'deki öğrencilerin başarı puanı ile "baba ve annenin eğitim durumu" ve "aile kültür zenginliği" değişkenleri arasında pozitif yönde bir ilişki bulunduğunu belirtilmiştir. Bu bilgiler ışığında araştırma sonucunun bu çalışmalar ile çelişmesinin sebebinin örnekleme oluşturan ailelerin kültüründen kaynaklı olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin aile işlevselliği puan ortalamalarının anne eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan inceleme de bulunan anlamlı fark alt boyutlarda (problem çözme alt boyutunda görülmemektedir) görülmektedir (Tablo 14). Bulunan bu anlamlı farklılığın ise hiçbir okul mezunu olmayan ya da ilkokul/ortaokul mezunu olan anneler lehine olduğu görülmüştür. Buna göre anne eğitim düzeyi azaldıkça aile işlevselliğinin arttığı söylenebilir. Yani annenin eğitim seviyesi düşük de olsa çocuğu için işlevsel bir aile ortamı oluşturduğu görülmektedir. Nitschke «Anne şefkat ve bakımını veya onun yerini tutabilecek duygusal bağı bulamayan çocuk dünyaya da bir giriş kapısı bulamaz» demektedir (Bozkurt, 2015) Anne rolünün ailedeki önemi çok büyüktür. Yıldırım (1983) araştırmasında anne yoksunluğunun öğrenci başarısını olumsuz yönde etkilediğini belirtmiştir. Bu araştırmalar doğrultusunda annenin eğitim seviyesinin düşük olması sonucu herhangi bir işte çalışmayıp evde olup çocuklarıyla olan ilgi ve iletişiminin arttırdığı ve dolayısıyla aile işlevselliğinin artmasına destek olduğu şeklinde bir yorum yapılabilir. Ayrıca örneklemin kültürünün ve yaşadığı çevrenin baba eğitim durumunda olduğu gibi anne eğitim durumunda da sonuçlar üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Sarier (2016) aile ile ilgili hangi faktörlerin öğrencinin akademik başarısını daha fazla etkilediğini araştırmıştır. Çalışma sonucunda öğrenci başarısına ailenin tutum ve davranışlarının anne baba eğitim durumundan daha fazla etkili olduğunu görülmüştür.

Öğrencilerin aile işlevselliği puanlarının sosyo ekonomik düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan incelemede (Tablo 15)

yalnızca problem çözme alt boyutunda anlamlı bir fark bulunamadığı belirlenmiştir. Sosyo-ekonomik düzey açısından iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, davranış kontrolü, gereken ilgiyi gösterme ve genel işlevler alt boyutlarında alt sosyo ekonomik düzeye sahip olan ailelerde aile işlevselliği daha yüksek görülmüştür. Fakat aile içi iletişim ve ilgide paranın az olmasının bir önemi yoktur. Ailenin sosyo ekonomik durumu düşük olsa da işlevsel bir aile olabilirler. Satır (1996)'ın yaptığı bir araştırmada; çocuğuna yakın ilgi gösteren, çocuğunun çalışma ortamını düzenleyen ve planlayan, çocuğunun başarısını övücü sözlerle destekleyen çocuğunun başarısızlığında onu 'Çalışırsan başarılı olursun.' sözleriyle yüreklendiren anne-babaların çocuklarının akademik başarılarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç araştırma bulgusunu destekler niteliktedir.

5.4. Öğrencilerinin Algılanan Ödev Başarı Puanları ile Cinsiyet, Toplam Çocuk, Anne-Baba Eğitim Durumu ve Sosyo-Ekonomik Düzeyine İlişkin Bulgularla İlgili Tartışma ve Yorum

Öğrencilerin algılanan ödev başarı ölçeği puanlarının cinsiyet ile arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan inceleme kızların lehine anlamlı bir fark bulunmuştur (Tablo 16). Buna göre kız öğrencilerin ödev konusunda daha başarılı sonuçlar aldıkları söylenebilir. Araştırma bulgularına paralel olarak Döş ve diğerleri (2011) kızların planlama, amaç belirleme, bilgi kaynaklarını belirleme, organize etme. Özetleme, hataları düzeltme ve performans analizi gibi stratejilerde erkeklere göre bilişsel yönden daha becerikli olduklarını belirtmiştir. Demirtaş ve Özer (2007) ise araştırmasında kız öğrenciler genel olarak erkek öğrencilere göre zamanı daha iyi yönetmektedirler ve akademik olarak da daha başarılı olmaktadır sonucuna ulaşmıştır. Yine Hong ve Milgram (1999) araştırmalarında kız öğrencilerin ödevlerini belirli bir düzene göre yapmayı erkek öğrencilerden daha çok tercih ettiklerini belirtmektedir.

Öğrencilerin toplam çocuk sayısı ile algılanan ödev başarı ölçeğinden alınan puanlar arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan inceleme anlamlı bir fark bulunamamıştır (Tablo 17). Bu bulguya paralel olarak Karaarslan (2010) çalışmasında toplam çocuk sayısının öğrenci başarısını anlamlı olarak etkilemediği sonucuna ulaşmıştır.

Öğrencilerin baba eğitim durumu ile algılanan ödev başarı puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan inceleme anlamlı bir fark bulunamamıştır (Tablo

18). Bu bulguya karşıt olarak Keçeli Kaysılı (2008) baba eğitim düzeyinin ve öğrenci başarısını yordayan bir değişken olduğunu ve aralarında pozitif yönde bir korelasyon bulunduğunu belirtmiştir. Yine Anıl (2009) çalışmasında baba eğitim durumu ile öğrenci başarısı arasında pozitif yönde bir korelasyon olduğunu ortaya koymuştur. Özbey ve Yenilmez(2006) ise çalışmasında baba eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin derslere yönelik kaygı düzeylerinin azaldığını saptamıştır.

Öğrencilerin anne eğitim durumu ile algılanan ödev başarı puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan inceleme anlamlı bir fark bulunamamıştır (Tablo 19). Anıl (2009) çalışmasında anne eğitim durumu ile öğrenci başarısı arasında anlamlı bir fark olduğunu annelerin eğitim düzeyi yüksek olmamasının öğrencilerin başarılarını olumsuz yönde etkilediğini belirtmiştir.

Öğrencilerin sosyo ekonomik düzey ile algılanan ödev başarı ölçeği puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan inceleme anlamlı bir fark bulunamamıştır (Tablo 20). Şahin (2004) araştırmasında sosyo ekonomik düzey ve başarı arasında anlamlı bir fark tespit etmiş. Öğrencilerin başarıları ve akademik benlik kavramı puanlarının sosyo ekonomik düzey arttıkça arttığını belirtmiştir. Marjoribanks (1979) babanın eğitim düzeyi, mesleği ve ailenin gelir düzeyi arasında bir ilişki olduğundan bahsetmektedir. Buna paralel olarak baba eğitim düzeyi yükseldikçe ailenin sahip olduğu kaynaklar ve öğrenciye olan ilginin arttığı bunun beraberinde de öğrenci başarısının arttığı görülmektedir (Duru. Savaş ve Taş. 2010).

5.5. İlkokul 4.sınıf Öğrencilerinde Aile İşlevselliği Puanları İle Algılanan Ödev Başarı Puanlarına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin aile işlevselliği puanları ile algılanan ödev başarı puanları arasındaki korelasyon incelenmiştir (Tablo 21). Öğrencilerin aile işlevselliği puanları ile algılanan ödev başarı puanları aralarında pozitif yönde yüzde 12’lik düşük bir korelasyon olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin aile işlevselliği puanları ile algılanan ödev başarı ölçeği puanları belirlemek için yapılan incelemede problem çözme, iletişim, duygusal tepki verebilme, davranış kontrolü, genel işlevler alt boyutlarında ise algılanan ödev başarı ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür (Tablo 22). Bu boyutlarda aile işlevselliği arttıkça ödev başarısının da arttığı belirlenmiştir.

Hong ve Lee (2000) çalışmalarında yüksek ödev başarı düzeyine sahip öğrencilerin aileleri tarafından motive edilmeyi daha çok tercih ettiklerini

saptamışlardır. Bu araştırma bulgusunu destekler nitelikte bir bulgudur. Gür (2003) ise aileler çaba gösterdiğinde öğrencilerin ödevi daha olumlu algılayacaklarını belirtmiştir. Mosselam ve arkadaşlarının (1990) ortaya koyduğu aile içi iletişimin iyi olduğu ve ergen açısından çok işlevli olan dengeli aileler ergen için başarıyı destekleyici olumlu bir faktör oluşturmaktadır bulgusu ile sorun çözmede aile tarafından desteklenen öğrencilerin daha başarılı olduğu sonucuyla paralellik göstermektedir. Doğan ve Yuladır (2009) ise yaptıkları çalışmada aile ile işbirliği yapılmasının ve ödevini doğru yapanların ödüllendirilmesinin öğrencilerin ödev yapma performanslarını olumlu yönde etkilediği belirtmiştir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar verilmiş ve ileride yapılabilecek çalışmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

6.1. Sonuç

1. Öğrencilerin aile işlevselliği puanları incelendiğinde problem çözme boyutunda en yüksek sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Öğrencilerin karşılaştıkları sorunları aileleri ile paylaştıkları ve birlikte çözümlediklerine inandıkları söylenebilir. En düşük aile işlevi puanının ise gereken ilgiyi gösterme boyutunda olduğu belirlenmiştir.
2. Öğrencilerin ödev başarı puanları incelendiğinde ödevlerin büyük oranda düzenli ve en iyi şekilde yapıldığı belirlenmiştir.
3. Öğrencilerin cinsiyete göre aile işlevselliği puanları incelendiğinde bağımsız gruplar t-testi sonucunda kız öğrencilerin lehine bir anlamlı fark bulunmuştur.
4. Öğrencilerin toplam çocuk sayısına göre aile işlevselliği puanları incelendiğinde yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda tek bir boyut hariç (genel işlevler) toplam çocuk sayısının çokluğu lehine bir anlamlı fark olduğu görülmüştür.
5. Öğrencilerin baba öğretim durumuna göre aile işlevselliği puanları incelendiğinde yapılan Kruskal Wallis testi sonucuna göre anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Yapılan Mann-Whitney U testi ile yapılan çoklu karşılaştırmalar sonucunda ise bu farklılığın düşük eğitim düzeyi lehine olduğu belirlenmiştir. Belirlenen bu anlamlı farkın iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme ve genel işlevler boyutlarında olduğu görülmüştür.
6. Öğrencilerin anne öğrenim durumuna göre aile işlevselliği puanları incelendiğinde yapılan Kruskal Wallis testi sonucuna göre iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü ve genel işlevler alt boyutlarında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Mann-Whitney U testi sonucunda ise bu farklılığın düşük eğitim düzeyi lehine

olduğu belirlenmiştir. Bulunan anlamlı fark tüm alt boyutlarda görülmektedir.

7. Öğrencilerin sosyo ekonomik düzeylerine göre aile işlevselliği puanları incelendiğinde yapılan Kruskal Wallis testi sonucunda tüm alt boyutlarda anlamlı fark oluğu görülmüştür. Yapılan Scheffe-f testi sonucunda alt sosyo ekonomik düzeye sahip öğrenciler lehine bir anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin cinsiyete göre ödev başarı puanları incelendiğinde uygulanan t-testi sonucuna göre anlamlı fark bulunmuştur. Bulunan bu anlamlı farkın kız öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.
8. Öğrencilerin toplam çocuk sayısına göre ödev başarı puanları incelendiğinde yapılan Kruskal Wallis testi sonucuna göre anlamlı bir fark bulunamamıştır.
9. Öğrencilerin baba eğitim durumuna göre ödev başarı puanları incelendiğinde yapılan Kruskal Wallis testi sonucuna göre anlamlı bir fark bulunamamıştır.
10. Öğrencilerin anne eğitim durumuna göre ödev başarı puanları incelendiğinde yapılan Kruskal Wallis testi sonucuna göre anlamlı bir fark bulunamamıştır.
11. Öğrencilerin sosyo ekonomik durumuna göre ödev başarı puanları incelendiğinde Kruskal Wallis testi sonucuna göre anlamlı bir fark bulunamamıştır.
12. Öğrencilerin aile işlevselliği puanları ile ödev başarı puanları arasındaki ilişki incelendiğinde yapılan korelasyon işlemi sonucunda anlamlı fark bulunmuştur.

6.2. Öneriler

6.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

1. Araştırma sonuçları öğrenci ve öğretmenlerle görüşülebilir. Araştırma sonuçları hakkında ailelerin işlevsellik durumları ile ilgili bilgilendirme yapılabilir. Böylece öğretmenler öğrencilerinin aile işlevi durumlarına göre öğrencisine destek çalışmalarda (psikolojik ya da akademik) bulunabilir.
2. Aileler aile işlevselliği konusunda bilgilendirilerek bu konudaki farkındalık artırılabilir. Ebeveynlere çeşitli seminer ve psiko-eğitim çalışmaları

düzenlenebilir. Disiplinlerarası çalışmalar ile rehber öğretmen ya da psikolog vb. ile işbirliği yapılabilir.

3. Öğretmenlerin ödev konusunda bilgilendirilerek bu konudaki farkındalıkları arttırılabilir. Böylece öğretmenlerin öğrencilerini bu açıdan tanıyabilmeleri de mümkün olacaktır.

6.2.2. Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Bu araştırma ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin aile işlevselliğinin incelenmesi ile sınırlıdır. Farklı sınıf seviyelerindeki öğrencilerin aile işlevsellikleri de belirlenip incelenmesi yapılabilir.
2. Bu araştırma Osmaniye ili merkez okullardaki öğrencilere uygulanmıştır. Daha farklı illerde farklı sosyo-kültürel çevrelerde de uygulanabilir.
3. Bu çalışmada aile işlevselliği ile ödev başarıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmamız aile işlevselliğini akademik alanda inceleyen ülkemizdeki ilk çalışmalardan biri olduğu için araştırma bulgularının yeni araştırmalarla desteklenmesi faydalı olacaktır.
4. Sonraki çalışmalarda aile işlevselliği farklı alanlarla da ilişkilendirilip alan yazına katkı sağlayabilir.
5. Yapılan araştırma ile öğrencilerin ödev başarılarını incelenmiştir. Ödev ile ilgili daha üst sınıflarda derinlemesine bakılabilir.
6. Araştırma verileri orta gelir seviyesine sahip olduğu düşünülen, devlet okullarında eğitim gören çocuklardan elde edilmiştir. Örneklem grubunun düşük ve yüksek gelir seviyesine sahip çocuklardan oluşması çocukların aile işlevleri üzerinde daha farklı sonuçlar ortaya çıkabilir. Bu sebeple yapılacak olan çalışmalarda örneklem gruplarını alt ve üst sosyo-ekonomik düzey olarak ayrılabilir.

KAYNAKÇA

- Abaoğlu. H. (2015). *Rehabilitasyonda aile işlevselliği ölçeğinin geliştirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Ackerman. N. V.(1965). *The family approach to marital disorders*. The Psychoteraphies of Marital Disharmony. U.S.A: The free press.
- Anne-Çocuk Eğitim Vakfı. (Şubat 2007). *Ekonomik ve toplumsal kalkınma için erken çocukluk eğitimi: Önemi, yararları ve yaygınlaştırma önerileri*. İstanbul: AÇEV Yayınları.
- Adams. J. F. (2001). Impact of parent training on family functioning. *Child & Family Behavior Therapy*. 23(1). 29-42.
- Ağacık. N. (2007). *Annenin aile işlevselliği algısına yönelik bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Ali, S. ve Malik, J.A. (2015). Consistency Of Prediction Across Generation: Explaining Quality of Life By Family Functioning And Health- Promoting Behaviors. *Qual Life Res*, 24, 2105-2112.
- Akal Life Res, 24Ödevin Öğrenci Bae Res, 24, 2105. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*
- Akgül Gök, F. (2013). *Evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili algılarının aile işlevlerine yansımaları*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akın, F. (2002). *İlköğretim 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin matematik dersine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aktaş A. (2013) . Aile danışmanlığı ve hizmet yaklaşımı. İçinde: Acar H., Negiz N., Akman E (editörler). *Sosyal Politika ve Kamu Yönetimi Bileşenleriyle Sosyal Hizmet Temelleri ve Uygulama Alanları*, (1.baskı). Ankara, Maya Akademi.
- Anıl. D. (2009). Uluslararası öğrenci başarılarını değerlendirme programı (PISA 'nda Türkiye'deki öğrencilerin fen bilimleri başarılarını etkileyen faktörler. *Eğitim ve Bilim*. 34 (152).
- Arfaie, A., Mohammadib, A. and Sohrabic, R. (2013). Relationship between marital conflict and child affective-behavioral psychopathological symptoms.

Procedia-Social and Behavioral Science, 84, 1776-1778.

- Avşar. A. H. (2013). *Ergen bireylerde sosyal beceri düzeyinin kardeşli ve tek çocuk olma açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Arel Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Aydilek Çiftçi, M. (2017). *Erken çocukluk döneminde aile işlevselliğinin, bilişsel gelişim ve duygusal gelişimin bir işlevi olarak sosyal problem çözme becerileri: yapısal denklem modellemesi*. Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Babadoğan, C. (1990). Ev ödevlerinin eğitim programları içindeki yeri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23(2), 745-767.
- Bağcı, C. (2013). *Anne- babaların akılcı olmayan inançlarının aile işlevi ve çocuklardaki davranış problemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Bağçeci. B. . Döş. B. ve Sarıca. R. (2011). İlköğretim Öğrencilerinin Üstbilişsel Farkındalık Düzeyleri İle Akademik Başarısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 8(16), 551-566.
- Bahçıvan. R. ve Saydam Gençöz. T. (2005). Aile ilişkileri. ebeveynin çocuk yetiştirme tutumu ve kendilik değerinin gençle tarafından belirtilen davranış problemleri ile olan ilişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*. 20(55). 61–74.
- Bempechat, J. (2004). The motivational benefits of homework: A social-cognitive perspective. *Theory into Practice*, 43(3), 189-196.
- Bernard, M. E., Ellis A. and Terjesen, M. (2006). Rational-emotive behavioral approach to childhood disorders theory, practice and research. *In Rational-Emotive Behavioral Approach to Childhood Disorders Theory, Practice and Research*. Ellis, A. and Bernard, M. E. (Eds): Springer Science Business Media, New York, pp.10-178.
- Barcly, D. (2013). Family Functioning, Psychosocial Stress, and Goal Attainment in Brain Injury Rehabilitation. *Journal of Social Work in Disability & Rehabilitation*, 12(3), 159-175.
- Bayrakçı, Ö. (2007). *Disability & Rehabilit ödevlerinin (etkinlik, performans ve proje)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Bulut. I. (1990). *Aile değerlendirme ölçeği (ADÖ) el kitabı*. Ankara: Özgüzel

Matbaası.

- Bulut. I. (1993). *Ruh sağlığının aile işlevlerine etkisi*. Ankara: Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Yayınları.
- Büyüköztürk. Ş., Kılıç Çakmak. E., Akgün. Ö. E., Karadeniz. Ş. ve Demirel. F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem A Yayıncılık.
- Bradshaw. J. (1995). *Ailenizi keşfedin* (1. Baskı). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Biçer. E. (2009). *Parçalanmış ve tam aileye sahip ergenlerin atılganlık ve sosyal yetkinlik beklenti düzeylerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.
- Bulut. F. (2010). *Ergenlerde görülen kural dışı davranışların aile işlevselliği, aile risk faktörü ve yaşam kalitesi açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.
- Bora, A. (2018). *Çevrimiçi Ödev Uygulamalarının İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarına ve Ödevle İlişkin Tutumlarına Etkisi*. Dokuz Eylül Üniversitesi İlköğretim Anabilim Dalı.
- Börekçi, B. (2017). *Okul öncesi çocuklarda dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu belirtilerinin, davranışsal, sosyal problemler, aile işlevselliği ve ebeveyn tutumları ile ilişkilerinin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Binbaşioğlu, C. (1994), *Genel öğnel I bilgisi*. İstanbul: Birsen Yayınevi.
- Bozkurt, O. (2015). *Madde bağımlısı bireylerin bağımlılık süreçlerinde ailenin etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Clark, B. (2015). *Üstün zekâlı olarak büyümek. Evde ve okulda çocukların potansiyellerini geliştirmek*. (Cev. F.Kaya ve U. Oğurlu). İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Clark, T. (1988), Creative and communicative homework. *Hispania*. 71, 699-704.
- Cool, V.A., & Keith T.Z. (1991). Testing a Model of School Learning: Direct and Indirect Effects on Academic Achievement. *Contemporary Educational Psychology*, 16, 28-44.
- Conger. J. J. ve Galambos. N. L. (1997). *Adolescence and youth: Psychological development in a changing world*. Longman. Newyork.
- Cooper H. (2001). *The battle over homework: Common ground for administrators*.

- teacher. and parents.* Thousand Oaks. CA: Corwin Press.
- Cooper, H., Lindsey, J. J., Nye, B., & Greathouse, S. (1998). Relationships among attitudes about homework, amount of homework assignment and completed, and student achievement. *Journal of Educational Psychology*, 90, 70-83.
- Coşkun, Y. (2007). Ortaöğretim Öğrencilerinin Umutsuzluk Durumları ve Aile İşlevselliği İlişkisinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 26(26), 11-26.
- Cox. Martha J.. ve Blair Paley. (1997). "Families as systems." *Annual Review of Psychology*, 48(1). 243-267.
- Çalışkan, M. (2017). *Üstün yetenekli çocuklara sahip ailelerin aile işlevselliği*. Yüksek Lisans Tezi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Gaziantep.
- Çağlayan, E. (2015). *Ergenlerin Öz-kimlik Grafiklerinin Aile İşlevselliği Açısından Değerlendirilmesi: Bir idiyografik çalışma*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çetinkaya, A. (1992), *Adana ili merkez ortaokullarında ev ödevlerine ilişkin karşılaşılan sorunlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Adana: Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- David HP. (1978). Healthy family functioning: a cross-cultural appraisal. *Bulletin of the World Health Organization*, 56(3), 327-342.
- Demircioğlu, H. ,Tezel Şahin F., Gunundi Y. (2011). Anne babaların görüşüne göre aile işlevleri. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 92-106.
- Demirel, M. (1989). *İlkokul beşinci sınıf yabancı dil öğretiminde ev ödevi olarak verilen alıştırmaların öğrenci erişisine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Demirtaş. H., Özer. N. (2007). Öğretmen adaylarının zaman yönetimi becerileri ile akademik başarıları arasındaki ilişkisi. *Eğitimde Politika Analizleri ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 2(1).
- Devinney. S. E. (1992). *The Relationship Between Parents' Attitudes and Employment Choices and Young Adults' Work and Family Plans*. Unpublished Doctoral Thesis. Purdue University.
- Duyan. G. Ç. (2000). *Aile işlevleri ile ailenin sosyal. demografik ve ekonomik nitelikleri ve yaşam döngüsü arasındaki ilişkiler*. Yüksek Lisans Tezi.

Hacettepe Üniversitesi. Ankara.

- Dokur. M. ve Profeta. Y. (2006). *Aile ve çift terapisi*. Psikoloji Dizisi. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Doğan. S. ve Yuladır C. (2009). Fen ve teknoloji dersinde öğrencilerin ev ödevi performansını arttırmaya yönelik bir eylem araştırması. *Cankaya University Journal of Law*.
- Downey. D.B. ve Condrón. D. J. (2004). Playing well with others in kindergarten: the benefit of siblings at home. *Journal of Marriage and Family*. 66(2). 333-350.
- Delores. C. P. (2000). Parent involvement: influencing factors and implications. *The Journal of Educational Research*.
- Denny. B., Gavidia-Payne. S., Davis. K., Francis. A., ve Jackson. M. (2014). Strengthening Australian families: Socioeconomic status, social connectedness, and family functioning. *Australian Social Work*, 67(3), 438-450.
- Deveci, İ. & Önder, İ. (2014). Fen ve teknoloji dersinde verilen ödevlere yönelik öğretmen görüşleri. *Elementary Education Online*, 13(1), 33-47.
- Dönmez. E.. (2007). *Aile özellikleri. Riskli davranışlar gösteren çocuk ve ergenler*. Yeniden Sağlık ve Eğitim Derneği. İstanbul.
- Dönmezer. İ. (2001). *Ailede iletişim ve etkileşim*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Duru A., Savaş. S., ve Taş E. (2010). Matematikte öğrenci başarısını etkileyen faktörler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 11(1). 113–132.
- Elmacıoğlu. T. (1992). *Aile içi ilişkilerin gencin okul başarısına etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Epstein. N. B., Bishop. D. S., & Levin. S. (1978). The McMaster model of family functioning. *Journal of Marriage and Family Counseling*. 4(4). 19-31.
- Epstein N. B., Baldwin L. M. ve Bishop D. S. (1983). The macmaster family assessment device. *Journal of Marital and Family Therapy*, 9(2), 171-180.
- Erbay. H. N. (2013). *Aile işlevselliğinin matematik başarısıyla ilişkisi: türkiye-güney kore karşılaştırması*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Epstein, J. L., & Van Voorhis, F. L. (2001). More than minutes: Teachers'roles in designing homework. *Educational Psychologist*, 36(3), 181-194.

- Ergun, M., & Özdaş, A. (1997). *Öğ Özd M., & Ö A. (1997) İstanbul: Kaya Matbaacılık.*
- Erikson. E.H. (1950). *Childhood and Society*. New York: Norton.
- Ertürk, S. (1994). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Meteksan.
- Eskin. M.. Ertekin. K.. Hacer. H. ve Dereboy. Ç. (2008). Lise öğrencisi ergenlerde depresyonun yaygınlığı ve ilişkili olduğu etmenler. *Türk Psikiyatri Dergisi*. 19(4). 382-389.
- Eyüboğlu. M. (2014). *Otizm spektrum bozukluğu tanılı çocuk ve ergenlerin sağlıklı kardeşlerinin zihin kuramı. aile işlevselliği. psikososyal ve fiziksel morfolojik özellikler açısından değerlendirilmesi*. Tıpta Uzmanlık Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi. İzmir.
- Evirgen. N. (2010). *Aile içi örüntülerin çocukların algıları açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Falch, T. & Ra. Ankara.s Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimleri. İzmir. OECD countries. *Working Paper Series*. No. 5/2011. Department of Economics, Norwegian University of Science and Technology.
- Fallon, B. ve Bowles, T. (2001). Family Functioning and Adolescent Help-Seeking Behavior. *Family Relations*. 50 (3), 239-245.
- Fallon, I.R.H., Krekorian, H., Shanahan, J., (1993) A family based approach to adult mental disorders. *Journal of Family Therapy*, 15, 147-61.
- Fidan, N. Ve Erdem, M. (1986). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Kadioğlu Matbaası,
- Fidaner. H. (1995). *Ruh sağlığı hizmetlerinde aileye yaklaşım*. İzmir: Sevdı Matbaacılık
- Ghanizadeh MD, A. ve Shams MD, F. (2007). Children's Perceived Parent-Child Relationships and Family Functioning in Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder, *Child & Family Behavior Therapy*, 29(3), 1-11.
- Ghamari, M, Khoshnam M, (2011), Investigating the relation of main family function and life quality among students, *Scientific-research quarterly journal of family research*, 7(2), 343-354.
- Gladding, S.T. (2015). *Aile terapisi tarih, kuram ve uygulamaları* (5.Baskı). Ankara: PDR Yayınları.
- Golzar. F.A. (2006). *İlköğretim 5. Sınıf öğrencilerine yönelik sorumluluk ölçeğinin*

- geliştirilmesi ve sorumluluk düzeylerinin cinsiyet. Denetim odağı ve akademik başarıya göre incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.*
- Gordon. D. (2000). Parent training via cd – rom: using technology to disseminate effective prevention practices. *The Journal of Primary Prevention*, 21(2), 227-251.
- Gu, L., Kristoffersson, M. (2015). Swedish lower secondary school teachers' perceptions and experiences regarding homework. *Universal Journal of Educational Research*, 3(4), 296-305.
- Gülaçtı, F. (2012). Türkiye' de ve dünyada erken çocukluk ve okul öncesi eğitim (Üçüncü Baskı). *Erken Çocukluk Eğitimi* (Ed. Gülaçtı, F. ve Tümkaya, S.). Ankara: Pegem Akademi.
- Gümüşeli. A. İ. (2004). Ailenin katılım ve desteğinin öğrenci başarısına etkisi. *Özel okullar birliği bülteni*. 2(6). 14-17.
- Gür. H. (2003). Ev ödevi yapma stillerinin akademik başarıya etkisi. www.matder.com.tr (saat: 15.30 tarih:10.01.2018)
- Hollingsworth P. M. ve Hoover H. H. (1999). *İlköğretimde öğretim yöntemleri*. (Çev. Tanju Gürkan vd.) A. Ü. Rektörlüğü Yayınları.
- Hong, E. ve Lee K. (2000). Chinese Parents' awareness of their children's homework style and homework behaviour and its effect on achievement. *Educational Research*, 44, 133-145.
- Hong. E., Milgram. R. M. ve Perkins. P.G. (1995). Homework style and homework behavior of Korean and American children. *Journal of Research and Development in Education*. 28, 197-207.
- Hong, E., Milgram, R. ve Rowell L. (2004), Homework motivation and preference: A learner-centered homework approach *Theory Into Practice*, 43(3), 197-204.
- Işık A. Z. (2007). *Duygu-biliş etkileşim ölçeği'nin geliştirilmesi ve duygu bilişin. Üniversite öğrencilerinde, cinsiyet, yaş ve bölüm açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. M. Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.*
- İflazoğlu, A., Arslanhan, Ş. (2015). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin öğrenme stilleri ile ödev stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(40).
- İflazoğlu, A., & Hong, E. (2011). Homework motivation and preferences of Turkish

- students. *Research Papers in Education*, 1–21.
- İlaslan Ö. *Orta öğretim öğrencilerinin bazı özlık niteliklerinin ve baskın ben durumlarının iletişim becerileriyle ilişkisi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Johnson, P. K., ve Pontius, A. (1989). Homework: A survey of teacher beliefs and practies. *Educational Research*. 31(1), 36-45.
- Kabasakal. H.Z. (2001). *Uyum sorunlu çocukların aile işlevlerini iyileştirmede anne eğitim gruplarının etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Kabasakal. C. (2012). *Çocuk psikiyatri polikliniğine ilk başvuran ailelerin aile işlevselliği ve çocuk yetiştirme tutumları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Kamışlı, E. (2018). *Toplumsal cinsiyet rolleri ve aile işlevselliğinin problem çözme becerilerine etkisi*. İstanbul Ticaret Üniversitesi Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı.
- Karadağ. İ. (2007). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının sosyal destek kaynakları açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karaarslan . G. (2010). *Orta öğretim kurumlarında öğrenci başarısını etkileyen faktörlerin istatistiksel analizi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi .Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Kalyencioğlu. D. ve Kutlu. Y. (2010). Ergenlerin aile işlevi algılarına göre uyum düzeyleri. *İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi (İÜ FN Hem. Der.)*, 18(2). 56-62.
- Kaplan, B. (2006). *İaplan, B. (2006). Si Florence Nightingale Hemşireli ünitesinde ev ödevi verilmesinin si Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokul* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kapıkıran, Ş. Ve Kıran, H. (1999). Ev ödevinin öğrencinin akademik başarısına etkisi. *PAÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5.
- Keçeli Kaysılı, B. (2008). Akademik başarının arttırılmasında aile katılımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*. 9(1) 69-83
- Kemahlı. H. P. (2014). *Çeşitli zekâ düzeylerine sahip ilkokul öğrencilerinin davranış problemleri ile aile işlevleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans

- Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Korkut. F. (2002). Lise öğrencilerinin problem çözme becerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 22, (177-184).
- Koutra K., Triliva S., Roumeliotaki T., Stefanakis Z., Basta M., Lionis C., Vgontzas AN. (2014). Family functioning in families of first-episode psychosis patients as compared to chronic mentally ill patients and healthy controls. *Psychiatry Research*, 219(3), 486-496.
- Köknel. Ö., Kulaksızoğlu. A., Yavuzer. H., Ayhan. H., Dodurgalı. A., ve Ekşi. H. (2010). *Anne-baba tutumları. Kültür ve gençlik sorunları* (2. Baskı). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kulaksızoğlu. A. (1989). Ergen-Aile çatışmaları ile annenin tutumları arasındaki ilişki ve ergenin problemleri. *M.U. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. 1, 71-87.
- Kumbasar. H. ve Bulut. I. (1997). Uyum bozukluğu tanısı konan üniversite öğrencilerinin aile işlevlerini değerlendirme biçimleri. *Yeni Symposium Dergisi*. 35(4). 126-131.
- Küçükahmet. L. (1987). *Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve tutumları*. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. Ankara.
- Krug, S., Wittchen, H., Lieb, R., Beesdo-Baum, K. and Knappe, S. (2016). Family functioning mediates the association between parental depression and low self-esteem in adolescents. *Journal of Affective Disorders*. 203, 184–189.
- Lanigan JD. A sociotechnological model for family research and intervention: How information and communication technologies affect family life. *Marriage & Family Review*, 45(6-8), 587-609.
- Lewis. F. M. (2004). Family focused oncology nursing research. *Oncology Nursing Forum*. 31(2). 288-292.
- Ma, J. Wong, T. ve Lau, Y. (2009). Sex differences in perceived family functioning and family resources in Hong Kong families: Implications for social work practice. *Asian Social Work and Policy Review*, 3, 155–174.
- Matejevic, M.D. and Jovanovic, D.R. (2011). The functionality of families with children with special needs from the systemic perspective. *Philosophy, Sociology, Psychology and History*, 10(1), 57-66.
- Matejevic, M., Todorovic, J. ve Jovanovic, D. (2014). Patterns of Family Functioning

- and Dimensions of Parenting Style. *ScienceDirect*, 141, 431 – 437.
- McCreary. L. L. ve Dancy. B. L. (2004). Dimensions of family functioning: Perspectives of low income African American single-parent families. *Journal of Marriage and Family*, 66(3). 690-701.
- MEB, (1996). Milli Eğitim Temel Kanunu. [Online]: http://mevzuat.meb.gov.tr/html/temkanun_0/temelkanun_0.html adresinden 1 Nisan 2016 tarihinde indirilmiştir.
- Mesutoğlu, C. (2012). *The relationship among self construal, family functioning And sibling number in terms of gender in high school students*. Doctoral dissertation. Middle East Technical University.
- Mete, B. (2015). *Çocuk istismarı: Stres, aile işlevselliği, sosyal yalıtım, Kabul / Red*. Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bilim Dalı.
- Meydan. F. (2010). *İntihar girişiminde bulunan çocuk ve ergenlerin anne ve/veya babalarında psikopatoloji ve aile işlevselliğinin incelenmesi*. Uzmanlık Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi. Sivas.
- Meyers, S. A., Varkey, S., & Aguirre, A. M. (2002). Ecological correlates of family functioning. *American Journal of Family Therapy*, 30, 257–73.
- Miller. I. W., Ryan. C. E., Keitner. G. I., Bishop. D. S., & Epstein. N. B. (2000). The McMaster approach to families: Theory, assessment, treatment and research. *Journal of Family Therapy*. 22(2). 168-189.
- Moore. L. A. (2009). *Family and child effects on reading achievement*. University of Guelph.
- Murdock. G. P. (1949). *Social structure*. New York: The MacMillan Company.
- Murphy. J. ve Decker. K. (1989). Teachers' Use of Homework in High Schools. *The Journal of Educational Research*. 82, 261-269.
- Nadir. U. (2010). *Examination of the roles of family functioning, coping styles and basic personality characteristics on depression and anxiety symptoms of mothers*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Nam, B., Kim, J., DeVlyder, J. ve Song, A. (2016). Family functioning, resilience, and depression among North Korean refugees. *Psychiatry Research*. 245, 451–457.
- Nazlı, S. (2014). *Aile danışmanlığı*. Ankara, Anı Yayıncılık.
- Nirun. N. (1994). *Sistemik sosyoloji yönünden aile ve kültür*. Ankara: A.K.M.

Yayınları.

- Oğultürk. N. (2012). *Zihinsel engelli çocuğa sahip ailelerin. aile işlevlerini etkileyen etmenler: Çankaya Belediyesi'nden hizmet alan aileler üzerine bir değerlendirme*. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Oğuzkan, F. (1985). *Orta dereceli okullarda öğretim*. Ankara: Emel Matbaacılık.
- Oliveira, S.C., Paverini, S.C., Orlandi, F.S. and Menciondo, M. S. Z. (2014). Family functionality: A study of Brazilian institutionalized elderly individuals. *Archives of Gerontology and Geriatrics* 58, 170-176.
- Olson. D. H. (2000). The circumplex model of family systems. *Journal of Family Therapy*, 22(2). 144-167.
- Özatça. A. (2009). *Ergenlerde sosyal ve duygusal yalnızlığın yordayıcısı olarak aile işlevleri*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.
- Özbaş. M. (2014). İlköğretim okulu yöneticilerinin aile memnuniyetini karşılama düzeyine ilişkin veli görüşleri. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. 4(1).
- Özben, B. (2006). *İzben, B. (2006). araştırmaöğzben, B. (2006). araştırmaları Dergi baben, B. (2006). araştırmaları Dergisiri. ileYayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.*
- Özbey. N. ve Yenilmez. K. (2006). Özel okul ve devlet okulu öğrencilerinin matematik kaygı düzeyleri üzerine bir araştırma. *Eğitim Fakültesi Dergisi XIX* (2), 431-448.
- Özdemir, A.Ş. ve Çanakçı O. (2005). Okul deneyiminde I dersinin öğretmen adaylarının öğretim-öğrenme kavramlarına ve öğretmen-öğrenci rollerine bakış açılarıüzerindeki etkileri. *İlköğretim Online Dergisi, Journal of Elementary Education Online*, 1, 4, 73-80.
- Özden, Y. (2003). *Öğrenme ve öğretme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Özer, B., Öcal, S. (2013). Sınıf öğretmenlerinin ev ödevlerine yönelik uygulamalarının ve görüşlerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(1), 133-149.
- Özgüven. İ. E. (2000). *Evlilik ve aile terapisi*. PDREM Yayınları. Ankara.
- Pascal. R.A.; Weinstein. A.; & Walberg. H.J. (1984). The effects of homework on learning: A qualitative synthesis. *Jornal of Education Research*, 78(2), 97-

104.

- Öztürk, N. İktisadi kalkınmada eğitimin rolü. *Sosyoekonomi*, 1(1), 27-44.
- Özyurt, Ö. (2011). *Hafif zihinsel engelli çocuğu olan annelerin algıladıkları aile işleyişi ve aile yaşam kalitesinin sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sağlam, M. (2011). *Boşanma sürecinde olan ailelerdeki çocukların aile algılarının ve sorunlarının resimler aracılığı ile incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Savi, F. (2008). *12–15 Yaş arası ilköğretim öğrencilerinin davranış sorunları ile aile işlevleri ve anne-baba kişilik özellikleri arasındaki ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Saygıdeğer, A. (2004). *Benlik saygısı düzeyleri farklı genel lise öğrencilerinin bazı kişisel özelliklerine göre iletişim becerilerine ilişkin algılarının incelenmesi*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- Schwab, J.J, Gray-Ice, H.M. and Prentice, F.R. (2002). *Family functioning. the general living systems research model*. New York: Moscow
- Sezer, Ö. (2010). Ergenlerin kendilik algılarının anne baba tutumları ve bazı faktörlerle ilişkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 7(1).
- Soylu, A. (2007). *Fırat Üniversitesi öğrencilerinin sosyal ve duygusal öğrenme becerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Elazığ.
- Şahin, T. (1994). İlkokul 4. Sınıf sosyal bilgiler dersinde akademik benlik kavramı. ders içi öğrenme ve ders dışı çalışma yolları ile başarı ilişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 10. 43-48.
- Şen, Ş., Gülcan, M.G. (2012). *İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda verilen ev ödevleri konusunda veli görüşleri*. Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, 29. 29-41.
- Şimşek B. H. (2009). Ankara'nın farklı sosyoekonomik bölgelerinde yaşayan aile bireylerinin aile ilişkilerini algılama durumları. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*. 25. 8-26.

- Satır. S. (1996). *Özel tevfik fikret lisesi öğrencilerinin akademik başarılarıyla ilgili anne baba davranışları ve akademik başarıyı artırmaya yönelik anne-baba eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. A.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Schrodt. P. (2005). Family communication schemata and the circumplex model of family functioning. *Western Journal of Communication*.
- Sertbaş. N. (2006). *İlköğretim öğrencilerinde davranış problemleri ve yordayan değişkenler*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.
- Serficeli. S. E. (2015). *Aile işlevleri ve okul ikliminin riskli çevrelerde yaşayan ortaokul öğrencilerinin saldırganlık düzeylerini yordamadaki rolü*. Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir.
- Shahmahmoudi R., Mazandarani MJZ. (2015). Effect of the role of family function on the resiliency of women with addicted husband in Tehran. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6(1 S1), 400-406.
- Shek. D. (2001). Paternal and Maternal Influences on Family Functioning Among Hong Kong Chinese Families. *Journal of Genetic Psychology*, 162(1) S: 56-74.
- Silver, M. (2004). *Trends in school reform*. New Horizons for Learning, www.newhorizons.org/trans/silver2.htm (Web Adresinden Mayıs 2017 Tarihinde Alınmıştır).
- Sümer. N. ve Güngör. D. (1999). Çocuk yetiştirme stillerinin bağlanma. benlik değerlendirmeleri ve yakın ilişkiler üzerindeki etkileri. *Türk Psikoloji Dergisi*. 14(44). 35-58.
- Tertemiz, N. I. (1991). Ödevin başarıya etkisi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 81, 56-57.
- Terzioğlu. R. G. (1987). *Ev idaresi ve ilkeleri*. Ankara: Doğu Matbaacılık.
- Tezcan. M. (2000). *Türk Ailesi Antropolojisi*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Tezel Şahin. F. ve Ünver. N. (2005). Okul öncesi eğitim programlarına aile katılımı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 13(1). 23-30.
- Tepeköylü Ö, Soytürk M, Çamlıyer H. (2009). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu (besyo) öğrencilerinin iletişim becerisi algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7, 115-124.
- Tümer, T. (2018). *9-11 Yaş arası çocukların yaşam kalitesinin aile işlevselliği ve*

- sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesi*. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Türkoğlu. A. İflazoğlu. A. ve Karakuş. M. (2007). *İlköğretimde ödev*. İstanbul: Morpa Yayıncılık.
- Türküm. A.S., Kızıлтаş A., Bıyık N., Yemenici B. (2005). Üniversite öğrencilerinin aile işlevlerinin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 5(1). 229-262.
- Topçugil. N. (2002). *Ankara defterdarlığı gündüz çocuk bakımevine devam eden 3-6 yaş grubundaki çocukların aile işlevselliğinin değerlendirilmesi ve aile işlevlerinin çocukların psikolojik. Sosyal ve fiziksel gelişimleri üzerindeki etkisinin araştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Uluętekin. S. (1984). Çocuk yetiştirme açısından ana-baba-çocuk ilişkileri. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi*, 21-69.
- Usluoğlu. F. (2013). *Ergenlerde görülen psikolojik belirti düzeylerinin cinsiyet ve aile işlevlerine göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.
- Uyguç. N. (2003). Cinsiyet. Bireysel değerler ve meslek seçimi. *D.E.Ü.İ.İ.B.F. Dergisi* 18(1), 93-103.
- Varış, F. (1998), *Eğitimde program geliştirme; teori ve teknikler*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi
- Vitale S.A.(2016). Parent recommendations for family functioning with prader–willi syndrome: A rare genetic cause of childhood obesity, *Journal of pediatric nursing*, 31(1), 47-54.
- Walberg, H. J. ve R. A. Paschal, (1995). Homework. In L. W. Anderson. *International Encyclopedia of Teaching and Teacher Education*, Oxford: Elsevier.
- Walsh, F. (2012). *Normal family processes: growing diversity and complexity* (4. Baskı). New York, The Guilford Press.
- Wang, J. (2015). Depressive symptoms, family functioning and quality of life in chinese patients with type 2 diabetes. *Canadian Journal of Diabetes*, 39, 507-512.
- Wang, L. ve Dai, L. (2015). Review of family functioning. *Open Journal of Social*

- Sciences*, 3, 134-141.
- Wolfe. R. B. and Hirsch. B. J. (2003). Outcomes of parent education programs based on revaluation counseling. *Journal of Child and Family Studies*. 12(1). 61-76.
- Yalçın. S. B. (2010). *Üniversite öğrencilerinin duygularını ifade edebilmelerinin aleksitimi ve psikolojik ihtiyaçlarına göre incelenmesi*. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi.
- Yavuzer. H. (1993). *Psikososyal açıdan çocuk suçluluğu*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları. İstanbul. 44-45s.
- Yavuzer. H. (1996). *Değişen toplumda aile ve çocuk*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yavuzer. H. (1999). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2010). *Anne baba ve çocuk* (21. Baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yavuzer. H. (2012). *Okul çağı çocuğu*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yapıcı, N. (1995). *İlkokullarda öğretmen, öğrenci ve velilerin ev ödevi konusundaki görüşlerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yenilmez, K. ve Duman, A. (2008). İlköğretimde matematik başarısına ilişkin öğrenci görüşleri, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 19.
- Yıldıran. G. (1983). *Okulöncesi eğitimi ve sorunları*. TED Yayınları.
- Yılmaz. A. (2001). Eşler arasındaki uyum. anne – baba tutumu ve benlik algısı arasındaki ilişkilerin gelişimsel olarak incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 16(47), 1-24.
- Yörük. C. (2012). *Öğretmen adaylarının öz-yeterlik düzeyleri ile aile işlevlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yörükoğlu. A. (2008). *Çocuk ruh sağlığı. Aile yapısı*. (29. Baskı). İstanbul: Özgür Yayınları.
- Zeynab, Z. (2012). Parents and families healthy and unhealthy. *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*, 6(2), 29-33.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : İlhan Ecem (TAPANYİĞİT) SOLMAZ

Doğum Tarihi : 21.01.1991

Doğum Yeri : Adana

Yabancı Dili : İngilizce

Medeni Durum : Evli

Adres : Mahfessıǧmaz Mahallesi, Güney Gelişim Sitesi Çukurova/ADANA

E-mail : ecem.tapnygt@gmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

2014-2018 : Yüksek Lisans, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı / ADANA

2008-2012 : Lisans, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği / ADANA

2004-2008 : Lise, Mehmet Kemal Tuncel Lisesi (Y.D.A.) / ADANA

2000-2004 : Ortaokul, Adana Tabipler Odası Ortaokulu / ADANA

1996-2000 : İlkokul, Adana Tabipler Odası İlkokulu / ADANA

ÇALIŞMA HAYATI

2015- : Çatak İlkokulu, Sınıf Öğretmeni (Düziçi/OSMANİYE)

2012- 2015 : Çukurlu Deştadara İlkokulu, Sınıf Öğretmeni (İdil/ŞIRNAK)